

C/2025/1597

25.3.2025

OZNÁMENIE KOMISIE

Usmernenie k sociálno-klimatickým plánom

(C/2025/1597)

Obsah

	<i>Strana</i>
I. ÚVOD	3
II. VŠEOBECNÉ POŽIADAVKY	4
1. Význam v rámci oblastí politiky	4
2. Súlad s cieľmi EÚ v oblasti klímy, vytvorenie trvalého vplyvu a zníženie závislosti od fosílnych palív ..	5
3. Riešenie vplyvu systému ETS2 na zraniteľné skupiny	5
4. Dodržiavanie zásady „výrazne nenarušiť“	6
5. Spoločné financovanie z fondu a zo strany členských štátov	7
6. Súlad so súvisiacimi programami a politickými dokumentmi EÚ	7
a) Súlad s Európskym pilierom sociálnych práv a jeho akčným plánom	7
b) Súlad s programami politiky súdržnosti členských štátov	8
c) Konzistentnosť s plánmi obnovy a odolnosti	9
d) Súlad s plánmi obnovy budov	9
e) Súlad s aktualizovanými národnými energetickými a klimatickými plánmi	9
f) Súlad s plánmi spravodlivej transformácie územia	10
7. Špecifické opatrenia a investície	10
a) Opatrenia	10
b) Investície	11
c) Miestne a regionálne opatrenia a investície	12
d) Prenesenie výhod na domácnosti, mikropodniky a používateľov dopravy	13
8. Ucelený súbor existujúcich alebo nových vnútroštátnych opatrení a investícií	13
9. Doplnkovosť opatrení a investícií	14
10. Najskorší dátum začatia opatrení a investícií	15
11. Dodržiavanie pravidiel EÚ o štátnej pomoci	16
12. Ako zohľadňovať rodovú rovnosť a rovnaké príležitosti pre všetkých	18
13. Orgány poverené vykonávaním plánu	18
14. Prevody zdrojov	19
a) Prevod zdrojov z fondu	19
b) Prevod zdrojov do fondu	20
III. PRÍPRAVA A PREDKLADANIE PLÁNOV	20
1. Analýza a celkový vplyv	20
a) Predpokladaný vplyv systému ETS2 na zraniteľné skupiny	20

b)	Odhadovaný počet a identifikácia zraniteľných skupín	22
c)	Zameranie opatrení a investícií	23
d)	Zraniteľné mikropodniky	24
e)	Osobitné prípady zraniteľných skupín podľa Sociálno-klimatického fondu vzhľadom na vplyv systému ETS2	25
f)	Predpokladaný vplyv plánovaných opatrení a investícií	25
2.	Zložky	26
a)	Všeobecné pravidlá	26
b)	Štruktúra zložiek	26
3.	Opis opatrení a investícií	27
a)	Obnova budov	28
b)	Cenovo dostupné energeticky efektívne bývanie vrátane sociálneho bývania a podpora cenovo dostupných riešení energetickej efektívnosti	28
c)	Dekarbonizačné opatrenia a investície	29
d)	Opatrenia na zvyšovanie informovanosti	29
e)	Riešenia energetickej efektívnosti	30
f)	Vozidlá s nulovými a nízkymi emisiami a bicykle	32
g)	Cenovo dostupná a prístupná verejná doprava	33
4.	Priama podpora príjmu	34
5.	Technická pomoc	36
6.	Míľniky a ciele	36
a)	Stanovenie míľnikov a cieľov	36
b)	Návrh míľnikov a cieľov	36
c)	Osvedčené postupy na navrhovanie míľnikov a cieľov	37
7.	Financovanie a náklady	38
a)	Národný príspevok	38
b)	Odhady nákladov na opatrenia a investície	39
c)	Požadované informácie o financovaní a odhadovaných nákladoch	40
8.	Prevádzkové náklady	40
9.	Ex ante predchádzanie dvojitému financovaniu a ochrana finančných záujmov EÚ	41
10.	Scenár v prípade neskoršieho spustenia ETS2	42
11.	Primerané partnerstvo a verejná konzultácia	42
a)	Typy zainteresovaných strán	42
b)	Ako viesť verejné konzultácie	43
12.	Predloženie	43
13.	Komunikácia o plánoch	44
14.	Zmeny sociálno-klimatických plánov	45
a)	Objektívne okolnosti	45
b)	Menšie úpravy	46
c)	Posúdenie vhodnosti plánov	47

IV.	POSUDZOVANIE A PRIJÍMANIE PLÁNOV	47
1.	Posúdenie plánov Komisiou	47
a)	Z hľadiska procesu	47
b)	Z hľadiska obsahu	47
2.	Prijímanie plánov	50
3.	Uzatvorenie dvojstrannej dohody a vyčlenenie finančných prostriedkov	51
PRÍLOHA I:	Maximálna finančná alokácia na členský štát po odpočítaní výdavkov na administratívnu podporu ...	53
1.	Úvod a právny kontext	53
2.	Výdavky na administratívnu podporu v ročných finančných alokáciách	53
3.	Navrhovaný ďalší postup	54
PRÍLOHA II:	Vzor oznámenia menšej úpravy sociálno-klimatického plánu podľa článku 18 ods. 6 nariadenia (EÚ) 2023/955 [vyplní členské štáty]	57

I. ÚVOD

Sociálno-klimatický fond, zriadený nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/955 (nariadenie o Sociálno-klimatickom fonde) ⁽¹⁾, je nástroj financovania, ktorý má EÚ umožniť sociálne spravodlivý prechod ku klimatickej neutralite. V rámci širšej stratégie EÚ na boj proti zmene klímy je cieľom fondu riešiť sociálne dôsledky zmeny, aby sa do smernice 2003/87/ES (smernica o ETS) ⁽²⁾ zahrnuli emisie skleníkových plynov z budov a cestnej dopravy. Nový systém obchodovania s emisiami zriadený na základe kapitoly IVa smernice o ETS (ETS2) sa vzťahuje na budovy, cestnú dopravu a malé priemyselné odvetvia, ktoré neboli zahrnuté do existujúceho systému EÚ na obchodovanie s emisiami. Z fondu sa poskytuje finančná podpora členským štátom na pomoc zraniteľným domácnostiam, zraniteľným mikropodnikom a zraniteľným používateľom dopravy, ktorí sú počas zelenej transformácie neúmerne zasiahnutí vyššími nákladmi na energiu a dopravu.

Cieľom fondu je, aby nikto nezostal v procese zelenej transformácie pozadu. Fond sa zameriava na tri kľúčové oblasti:

1. *Energetická efektívnosť a dekarbonizácia budov.* Opatrenia a investície sa majú zamerať na zlepšenie energetickej efektívnosti budov a zníženie uhlíkovej stopy systémov vykurovania, chladenia a varenia. Patria sem opatrenia na inštaláciu zariadení na výrobu a skladovanie energie z obnoviteľných zdrojov v budovách určené pre zraniteľné domácnosti a mikropodniky. To zahŕňa opatrenia na izoláciu budov a výmenu nízkoúčinných zariadení na vykurovanie, chladenie a varenie za účinnejšie, na inštaláciu technológií výroby a uskladňovania energie z obnoviteľných zdrojov, na vytvorenie komunít vyrábajúcich energiu z obnoviteľných zdrojov, na zníženie spotreby energie z fosílnych zdrojov a na zmiernenie energetickej chudoby.
2. *Podpora čistej mobility.* Opatrenia musia byť navrhnuté tak, aby sa nimi zabezpečoval lepší prístup k mobilitě a doprave s nulovými a nízkymi emisiami, stimulovala cenovo dostupná a prístupná verejná doprava a podporovali verejné a súkromné subjekty pri rozvoji a poskytovaní udržateľnej mobility na požiadanie, služieb spoločnej mobility a možností aktívnej mobility. Cieľom je znížiť dopravnú chudobu a zlepšiť prístup k základným službám tým, že sa doprava stane cenovo dostupnejšou, prístupnejšou a dostupnejšou pre zraniteľných používateľov dopravy a zraniteľné mikropodniky.

⁽¹⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/955 z 10. mája 2023, ktorým sa zriaďuje Sociálno-klimatický fond a mení nariadenie (EÚ) 2021/1060 (Ú. v. EÚ L 130, 16.5.2023, s. 1).

⁽²⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/87/ES z 13. októbra 2003 o vytvorení systému obchodovania s emisnými kvótami skleníkových plynov v Spoločenstve, a ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 96/61/ES (Ú. v. EÚ L 275, 25.10.2003, s. 32).

3. *Dočasná priama podpora príjmu.* Členské štáty majú takisto možnosť využiť fond na poskytovanie cielenej priamej podpory príjmu na riešenie sociálnych vplyvov systému ETS2 na zraniteľné domácnosti a používateľov dopravy. Táto podpora je dočasná a mala by sa postupne ukončiť, keď sa začnú presadzovať štrukturálne opatrenia.

Opatrenia a investície financované zo Sociálno-klimatického fondu musia byť prospešné najmä pre *zraniteľné domácnosti, zraniteľných používateľov dopravy alebo zraniteľné mikropodniky*. Dočasná priama podpora príjmu sa môže poskytovať len zraniteľným domácnostiam a zraniteľným používateľom dopravy s cieľom zmierniť vplyv zmien, ktoré vzniknú v dôsledku systému ETS2. Cílené zameranie Sociálno-klimatického fondu je dôležitou všeobecnou zásadou, ktorá sa musí dodržiavať vo všetkých kľúčových oblastiach.

Celková maximálna suma fondu vo výške 65 miliárd EUR je vyčlenená na obdobie od 1. januára 2026 do 31. decembra 2032. S povinným príspevkom členských štátov vo výške najmenej 25 % odhadovaných celkových nákladov na ich sociálno-klimatické plány sa z fondu zmobilizuje najmenej 86,7 miliardy EUR. Ak sa ETS2 odloží na rok 2028 podľa článku 30k smernice o ETS, celková maximálna suma fondu bude 54,6 miliardy EUR, ako sa uvádza v článku 30d ods. 4 smernice o ETS a článku 10 ods. 1 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde. Fond bude fungovať v rámci stanoveného časového harmonogramu, pričom snahou bude dosiahnuť jeho ciele do konca roka 2032. Fond by mal začať fungovať 1. januára 2026, teda najmenej rok pred tým, ako sa systém ETS2 stane plne funkčným, a dva roky pred začiatkom nového viacročného finančného rámca (VFR) v roku 2028. Tento skorý začiatok prispeje k hladkému zavedeniu systému ETS2.

Maximálne finančné príspevky členských štátov podľa článku 14 a článku 10 ods. 3 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde sú uvedené v prílohe I k tomuto usmerneniu, v ktorej sú stanovené orientačné ročné alokácie pre dva scenáre opísané v článku 10 ods. 1.

Na základe cenných skúseností a osvedčených postupov z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a skúseností s fondmi politiky súdržnosti je fond navrhnutý ako nástroj založený na výkonnosti s cieľom maximalizovať efektívnosť a účinnosť pri dosahovaní jeho cieľov. Týmto usmernením nie sú dotknuté žiadne ďalšie povinnosti vyplývajúce z platných právnych predpisov EÚ.

II. VŠEOBECNÉ POŽIADAVKY

V súlade s článkom 4 ods. 1 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde by mal každý členský štát predložiť Komisii svoj sociálno-klimatický plán.

Účelom tohto usmernenia je pomôcť členským štátom vypracovať ich plány v súlade s nariadením o Sociálno-klimatickom fonde, najmä s článkom 6 a prílohou V k nariadeniu o Sociálno-klimatickom fonde.

Ďalšie oddiely sa zameriavajú na konkrétne aspekty nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde a na obsah plánov. Cieľom Sociálno-klimatického fondu podľa článku 3 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde je prispieť k prechodu ku klimatickej neutralite riešením sociálnych vplyvov systému ETS2 na zraniteľné domácnosti, zraniteľných používateľov dopravy a zraniteľné mikropodniky. Toto je základný princíp, na ktorom je založené celé usmernenie, aj keď sa výslovne neuvádza.

1. Význam v rámci oblastí politiky

V článku 6 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde sa uvádzajú aspekty, ktoré musia členské štáty zahrnúť do svojich sociálno-klimatických plánov. Plány musia obsahovať odhad pravdepodobných účinkov zvýšenia cien vyplývajúcich zo systému ETS2 na domácnosti, najmä na domácnosti v energetickej a dopravnej chudobe, a na zraniteľné mikropodniky. V plánoch by sa mal takisto určiť a odhadnúť počet zraniteľných domácností, zraniteľných používateľov dopravy a zraniteľných mikropodnikov, ktoré môžu byť oprávnené na podporu z fondu. V plánoch musia byť uvedené aj míľniky a ciele a orientačný harmonogram vykonávania opatrení a investícií.

Podľa článku 7 ods. 2 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde, ktorým sa stanovujú zásady, ktorými sa fond riadi, sa míľniky a ciele opatrení a investícií zahrnutých do plánov musia týkať najmä týchto oblastí:

- a) energetickej efektívnosti;
- b) obnov budov;
- c) mobility a dopravy s nulovými a nízkymi emisiami;
- d) zníženia emisií skleníkových plynov a
- e) zníženia počtu zraniteľných domácností, najmä domácností v energetickej chudobe, zraniteľných mikropodnikov a zraniteľných používateľov dopravy.

Hoci sa v nariadení o Sociálno-klimatickom fonde nevyžaduje, aby členské štáty vo svojich sociálno-klimatických plánoch pokryli všetky tieto oblasti, Komisia bude individuálne posudzovať, či sociálno-klimatický plán každého členského štátu poskytuje primeranú reakciu na sociálny vplyv a výzvy systému ETS2, ktorým čelia cieľové skupiny, pričom zohľadní aj komplementárnosť s existujúcimi nástrojmi financovania, ktoré by mali byť v sociálno-klimatickom pláne vysvetlené. Komisia vyzýva členské štáty, aby uprednostnili opatrenia a investície, ktoré majú najvýznamnejší vplyv na cieľové skupiny, a zároveň dosiahli rovnováhu medzi oblasťami politiky, na ktoré sa sociálno-klimatický plán vzťahuje, a to v súlade s osobitnými účinkami systému ETS2 v kontexte ich krajiny.

2. Súlad s cieľmi EÚ v oblasti klímy, vytvorenie trvalého vplyvu a zníženie závislosti od fosílnych palív

Cieľom nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1119 (európsky právny predpis v oblasti klímy) ⁽³⁾ je zabezpečiť, aby EÚ dosiahla roku 2050 klimatickú neutralitu a potom sa usilovala o dosiahnutie záporných emisií. Stanovuje sa v ňom záväzný cieľ znížiť do roku 2030 čisté emisie skleníkových plynov aspoň o 55 % v porovnaní s úrovňami z roku 1990. Podľa článku 7 ods. 2 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde musia byť míľniky a ciele v plánoch v súlade s cieľmi EÚ v oblasti klímy a cieľmi stanovenými v európskom právnom predpise v oblasti klímy. To znamená, že sociálno-klimatický plán by mal podporovať členský štát pri dosahovaní týchto cieľov a Komisia to počas posudzovania plánu skontroluje.

V súlade s článkom 8 ods. 1 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde musia mať opatrenia a investície v plánoch trvalý vplyv. V článku 16 ods. 3 písm. b) bode i) nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde sa vyžaduje, aby Komisia posúdila účinnosť každého sociálno-klimatického plánu a zvažila, či sa očakáva, že opatrenia a investície budú mať trvalý vplyv v členskom štáte (ako je vymedzené v oddiele IV bode 1 písm. b) podbode ii) tohto usmernenia) v súlade s cieľmi EÚ v oblasti klímy a energetiky do roku 2030 a dlhodobým cieľom klimatickej neutrality do roku 2050, a to najmä na zraniteľné skupiny a skupiny, ktoré čelia energetickej alebo dopravnej chudobe.

Okrem toho by sa opatreniami a investíciami podporovanými z fondu mala znížiť závislosť od fosílnych palív, ako sa uvádza v článku 7 ods. 4 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde. Plánmi by sa malo podporovať dlhodobé riešenie znižovania závislosti od fosílnych palív, a mohli by sa v nich stanoviť iné opatrenia vrátane dočasnej priamej podpory príjmu na zmiernenie nepriaznivých účinkov na príjmy v krátkodobom horizonte (pozri odôvodnenie 17 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde).

Členské štáty by mali uviesť predpokladaný vplyv svojich opatrení a investícií na emisie skleníkových plynov, energetickú chudobu a dopravnú chudobu. Mali by odhadnúť vplyv v porovnaní so základnými scenármi, pričom by mali zohľadniť faktory, ako je zlepšenie energetickej efektívnosti, obnova budov a dekarbonizačné opatrenia, podpora mobility s nulovými a nízkymi emisiami a zníženie emisií skleníkových plynov, pričom by mali predvídať vplyv na zníženie energetickej a dopravnej chudoby pomocou príslušných spoločných ukazovateľov stanovených v prílohe IV k nariadeniu o Sociálno-klimatickom fonde.

3. Riešenie vplyvu systému ETS2 na zraniteľné skupiny

Podľa článku 4 ods. 1 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde musia plány obsahovať ucelený súbor opatrení a investícií, ktorými sa výslovne riešia sociálne vplyvy systému ETS2 na zraniteľné domácnosti, zraniteľných používateľov dopravy a zraniteľné mikropodniky. V článku 8 ods. 1 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde sa uvádza, že opatrenia a investície sa musia zameriavať najmä na tieto zraniteľné skupiny.

V článku 6 ods. 1 písm. d) nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde sa vyžaduje, aby sa v každom pláne odhadli pravdepodobné účinky zvýšenia cien vyplývajúce zo systému ETS2 na domácnosti, najmä na mieru energetickej chudoby a dopravnej chudoby, a na mikropodniky. Členské štáty musia tieto účinky analyzovať na správnej regionálnej alebo miestnej úrovni (pre každý členský štát), pričom musia zohľadniť národné špecifiká a faktory, ako je prístup k verejnej doprave a základným službám, a určiť najviac postihnuté oblasti.

Na vymedzenie zraniteľných domácností a zraniteľných používateľov dopravy, na ktorých sa fond zameriava, sa používajú dve alternatívne kritériá, ako sa uvádza v článku 2 bodoch 10 a 12 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde. Prvé kritérium sa týka toho, či sa skupiny nachádzajú v energetickej alebo dopravnej chudobe. Druhé kritérium súvisí s odhadovanými výraznými cenovými vplyvmi systému ETS2 na domácnosti s nízkymi a nižšími strednými príjmami v kombinácii s nedostatkom prostriedkov na investície. Zraniteľné mikropodniky sú treťou cieľovou zraniteľnou skupinou. Vymedzenie zraniteľných mikropodnikov v článku 2 bode 11 sa však vzťahuje len na významné cenové vplyvy systému ETS2 a na nedostatok prostriedkov na investovanie.

⁽³⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1119 z 30. júna 2021, ktorým sa stanovuje rámec na dosiahnutie klimatickej neutrality a menia nariadenia (ES) č. 401/2009 a (EÚ) 2018/1999 (európsky právny predpis v oblasti klímy) (Ú. v. EÚ L 243, 9.7.2021, s. 1).

Definície zraniteľných domácností a používateľov dopravy použité na účely fondu zahŕňajú domácnosti v energetickej chudobe a domácnosti a jednotlivcov v dopravnej chudobe, nie nevyhnutne „významne ovplyvnených systémom ETS2“. V tomto rozsahu sa môžu z fondu podporovať opatrenia a investície na podporu domácností v energetickej chudobe a domácností a jednotlivcov v dopravnej chudobe. Iba opatrenia priamej podpory príjmu musia byť zamerané výlučne na účinky systému ETS2 [v súlade s článkom 8 ods. 2 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde (pozri oddiel III bod 1 písm. a) tohto usmernenia)].

Napriek tomu sa členské štáty vyzývajú, aby starostlivo zvážili akúkoľvek podporu, ktorú plánujú prostredníctvom fondu poskytnúť a ktorá by priniesla prospech zraniteľným skupinám, ktoré nie sú systémom ETS2 priamo ovplyvnené, keďže cieľom fondu je riešiť sociálne vplyvy systému ETS2 na zraniteľné skupiny. Preto by sa opatrenia a investície zahrnuté do sociálno-klimatického plánu mali zamerať na zraniteľné skupiny, ktoré sú ovplyvnené systémom ETS2, pričom by sa nemalo vylúčiť všeobecnejšie pokrytie domácností a jednotlivcov v energetickej alebo dopravnej chudobe.

V súlade s článkom 6 ods. 1 písm. e) a f) nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde musia členské štáty do svojich plánov zahrnúť tieto údaje:

- odhadovaný počet a identifikácia zraniteľných domácností, zraniteľných mikropodnikov a zraniteľných používateľov dopravy a
- vysvetlenie, ako sa majú vymedzenia energetickej chudoby a dopravnej chudoby uplatňovať na vnútroštátnej úrovni.

Pri posudzovaní zraniteľných skupín by členské štáty mali používať vymedzenie „súkromných domácností“ uvedené v nariadení (EÚ) 2019/1700 (*) v širšom zmysle, ako sa uvádza v článku 2 bode 8 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde. Osoby žijúce spolu, bez ohľadu na to, či ide o príbuzných (napríklad osoby, ktoré majú spoločné bývanie, a najviac znevýhodnené osoby v nezávislom bývaní), sa môžu považovať za domácnosť za predpokladu, že sa na nich vzťahuje vymedzenie zraniteľnej domácnosti uvedené v článku 2 bode 10 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde.

Podľa článku 16 ods. 3 písm. a) bodu i) nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde by Komisia pri posudzovaní sociálno-klimatického plánu mala skúmať, či plán predstavuje primeranú reakciu na sociálny vplyv systému ETS2 na zraniteľné domácnosti, zraniteľné mikropodniky a zraniteľných používateľov dopravy, najmä na domácnosti v energetickej chudobe alebo domácnosti v dopravnej chudobe v členskom štáte, a na výzvy, ktorým čelia.

Okrem toho by podľa článku 6 ods. 1 písm. p) mali členské štáty v prípade potreby vysvetliť, ako sa v rámci sociálno-klimatického plánu zohľadňujú všetky geografické špecifiká, ako sú ostrovy, najvzdialenejšie regióny a územia, vidiecke oblasti alebo vzdialené regióny, menej prístupné periférie, horské oblasti alebo zaostávajúce oblasti.

4. Dodržiavanie zásady „výrazne nenarušiť“

Z fondu sa môžu podporovať len také opatrenia a investície, ktoré sú v súlade so zásadou „výrazne nenarušiť“ v zmysle článku 17 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2020/852 (nariadenie o taxonómii) (†), ako je uvedené v článku 7 ods. 3 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde. Tento prístup je v súlade s článkom 33 ods. 2 písm. d) nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) 2024/2509 (nariadenie o rozpočtových pravidlách) (‡).

Napriek tomu sa vnútroštátne opatrenia poskytujúce dočasnú priamu podporu príjmu zraniteľným domácnostiam a zraniteľným používateľom dopravy v súlade s článkom 4 ods. 3 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde považujú za opatrenia so zanedbateľným predpokladaným vplyvom na environmentálne ciele a spravidla by sa mali považovať za opatrenia v súlade so zásadou „výrazne nenarušiť“ [pozri článok 6 ods. 1 písm. l) a odôvodnenie 23 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde].

(*) „Súkromná domácnosť“ je osoba žijúca sama alebo skupina osôb žijúcich spolu, ktoré si zabezpečujú svoje základné životné potreby.

(†) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2020/852 z 18. júna 2020 o vytvorení rámca na uľahčenie udržateľných investícií a o zmene nariadenia (EÚ) 2019/2088 (Text s významom pre EHP) (Ú. v. EÚ L 198, 22.6.2020, s. 13).

(‡) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) 2024/2509 z 23. septembra 2024 o rozpočtových pravidlách, ktoré sa vzťahujú na všeobecný rozpočet Únie (Ú. v. EÚ L, 2024/2509, 26.9.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj>).

Komisia vydala technické usmernenie k uplatňovaniu zásady „výrazne nenarušiť“ (technické usmernenie k uplatňovaniu zásady „výrazne nenarušiť“ v súvislosti so Sociálno-klimatickým fondom) ⁽⁷⁾. Súlad s cieľmi EÚ v oblasti klímy na úrovni plánu nie je dostatočný na preukázanie súladu so zásadou „výrazne nenarušiť“, ako sa vyžaduje v článku 6 ods. 1 písm. l) nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde.

5. Spoločné financovanie z fondu a zo strany členských štátov

Členské štáty musia prispieť najmenej 25 % odhadovaných celkových nákladov na svoje plány (ide o ich národný príspevok). Ako je uvedené v prehľadovej tabuľke v prílohe V k nariadeniu o Sociálno-klimatickom fonde (pozri aj oddiel III bod 7 písm. a) tohto usmernenia), členské štáty by mali uviesť percentuálny podiel svojho národného príspevku pre každú oblasť.

6. Súlad so súvisiacimi programami a politickými dokumentmi EÚ

Sociálno-klimatický plán musí byť v súlade s informáciami a záväzkami členského štátu uvedenými v týchto plánoch a programoch (článok 6 ods. 3 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde):

- a. akčný plán na realizáciu Európskeho piliera sociálnych práv;
- b. programy politiky súdržnosti členského štátu;
- c. plán obnovy a odolnosti členského štátu podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/241 (nariadenia o Mechanizme na podporu obnovy a odolnosti) ⁽⁸⁾;
- d. plán obnovy budov členského štátu podľa smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1275 ⁽⁹⁾ (smernica o energetickej hospodárnosti budov);
- e. integrovaný národný energetický a klimatický plán členského štátu (NEKP) členského štátu aktualizovaný v súlade s nariadením (EÚ) 2018/1999 (ďalej len „nariadenie o riadení“) ⁽¹⁰⁾ a
- f. plány spravodlivej transformácie územia členského štátu podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1056 ⁽¹¹⁾.

Členské štáty musia zabezpečiť súlad s informáciami a záväzkami, ktoré prijali v rámci týchto iniciatív:

a) Súlad s Európskym pilierom sociálnych práv a jeho akčným plánom

Európsky parlament, Rada a Komisia vyhlásili v roku 2017 Európsky pilier sociálnych práv. V pilieri sa stanovuje 20 kľúčových zásad, ktoré vedú EÚ k silnej sociálnej Európe, ktorá je spravodlivá, inkluzívna a plná príležitostí.

Niekoľko zásad piliera sa priamo týka nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde, preto by ich členské štáty mali pri príprave svojich plánov zohľadniť. Plány musia byť vo všeobecnosti v súlade so zásadami piliera.

Zásadou 20 sa stanovuje právo na prístup ku kvalitným základným službám vrátane energie a dopravy. Základné služby naplňujú základné ľudské potreby a sú kľúčom k blahobytu a sociálnemu začleneniu, najmä pre znevýhodnené skupiny. Umožňujú takisto prístup k ďalším podporným službám, ktoré sú kľúčové pre aktívnu účasť v spoločnosti a na trhu práce, ako je zamestnanie, vzdelávanie a starostlivosť v ranom detstve, vzdelávanie a zdravotná starostlivosť.

Pri riešení výziev v oblasti energetiky a dopravy v kontexte nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde by členské štáty mali zvážiť začlenenie zásady 20 do svojich plánov a zdôrazniť prístup ku kvalitným energetickým a dopravným službám.

⁽⁷⁾ Ú. v. EÚ L, C/202/1596, 25.3.2025, ELI: C/2025/1596/oj.

⁽⁸⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/241 z 12. februára 2021, ktorým sa zriaďuje Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti (Ú. v. EÚ L 57, 18.2.2021, s. 17).

⁽⁹⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1275 o energetickej hospodárnosti budov (prepracované znenie) (Ú. v. EÚ L, 2024/1275, 8.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1275/oj>).

⁽¹⁰⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1999 z 11. decembra 2018 o riadení energetickej únie a opatrení v oblasti klímy, ktorým sa menia nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 663/2009 a (ES) č. 715/2009, smernice Európskeho parlamentu a Rady 94/22/ES, 98/70/ES, 2009/31/ES, 2009/73/ES, 2010/31/EÚ, 2012/27/EÚ a 2013/30/EÚ, smernice Rady 2009/119/ES a (EÚ) 2015/652 a ktorým sa zrušuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 525/2013 (Ú. v. EÚ L 328, 21.12.2018, s. 1).

⁽¹¹⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1056 z 24. júna 2021, ktorým sa zriaďuje Fond na spravodlivú transformáciu (Ú. v. EÚ L 231, 30.6.2021, s. 1).

Okrem toho by sa v plánoch členských štátov mala zohľadňovať aj zásada 11, ktorou sa stanovuje, že deti majú právo na ochranu pred chudobou, a zásada 19 o prístupe ku kvalitnému sociálnemu bývaniu alebo ku kvalitnej pomoci pri bývaní.

Akčný plán na realizáciu Európskeho piliera sociálnych práv premieňa zásady na priame opatrenia na podporu občanov. Takisto sa v ňom navrhujú hlavné ciele, ktoré má EÚ dosiahnuť do roku 2030, vrátane zníženia počtu osôb ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením aspoň o 15 miliónov.

Ak sa účinky systému ETS2 nebudú predvídať a riešiť, môžu ohroziť úsilie o zníženie počtu osôb ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením v dôsledku vyšších nákladov na energiu a dopravu.

Aby sa tomu zabránilo, musia byť programy stability a konvergenčné programy v súlade s informáciami a záväzkami, ktoré členské štáty (alebo regióny) prijali v súvislosti s vykonávaním akčného plánu na implementáciu Európskeho piliera sociálnych práv, a s národnými cieľmi na zníženie počtu osôb ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením ⁽¹²⁾.

Opatrenia a investície zahrnuté do sociálno-klimatických plánov by mali prispievať aj k udržateľným a kvalitným pracovným miestam v oblastiach, na ktoré sa vzťahujú opatrenia a investície fondu, ako sa uvádza v článku 7 ods. 4 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde.

Členské štáty sa takisto vyzývajú, aby zohľadnili usmernenia uvedené v odporúčaní Rady o zabezpečení spravodlivého prechodu ku klimatickej neutralite, ⁽¹³⁾ ktoré sa osobitne zaoberá zamestnanosťou a sociálnymi vplyvmi tohto prechodu. V odporúčaní sa stanovujú konkrétne usmernenia týkajúce sa prístupu k základným službám a rieši sa v ňom aj energetická a dopravná chudoba.

b) *Súlada s programami politiky súdržnosti členských štátov*

Programy politiky súdržnosti sa v každom členskom štáte vykonávajú prostredníctvom štyroch samostatných fondov: Európsky fond regionálneho rozvoja (EFRR), Európsky sociálny fond plus (ESF+), Kohézny fond (KF) a Fond na spravodlivú transformáciu (FST).

Programy vykonávajú riadiace orgány (s možnosťou delegovania niektorých úloh na vykonávacie orgány). Každý členský štát vykonáva jeden alebo viac programov, ktoré môžu byť na vnútroštátnej úrovni, regionálnej úrovni alebo na oboch úrovniach ⁽¹⁴⁾.

Programami politiky súdržnosti sa podporujú investície v mnohých oblastiach vrátane oblastí, ktoré sú relevantné pre Sociálno-klimatický fond:

- energetická hospodárnosť budov,
- dekarbonizácia a zavádzanie technológií obnoviteľných zdrojov energie,
- ekologická mestská doprava,
- prístup ku kvalitným, udržateľným, inkluzívnym a cenovo dostupným službám vrátane prístupu k bývaniu a starostlivosti orientovanej na sociálne potreby,
- podpora sociálnej integrácie ľudí ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením, ako aj marginalizovaných komunít do bežného života,
- prístup ku kvalitnému zamestnaniu, vzdelávaniu a odbornej príprave, ktoré zahŕňajú aspekty zelenej a digitálnej transformácie.

Opatrenia a investície zahrnuté do sociálno-klimatických plánov by mali zohľadňovať existujúce a plánované investície v rámci fondov politiky súdržnosti, zabezpečiť ich doplnkovosť a komplementárnosť a zabezpečiť ich vzájomné posilnenie. V plánoch by sa mal podrobne opísať mechanizmus koordinácie vrátane predpokladaných synergií medzi nimi a spôsobu ich oddelenia od iných nástrojov financovania, najmä od programov politiky súdržnosti, aby sa zabezpečilo, že opatrenia Sociálno-klimatického fondu nebudú viesť k dvojitému financovaniu. Na tento účel je takisto potrebné úzko spolupracovať s riadiacimi orgánmi, aby sa predišlo riziku dvojitého financovania.

⁽¹²⁾ Národné ciele v oblasti znižovania chudoby, ako aj pokrok, ktorý jednotlivé členské štáty dosiahli pri implementácii piliera, sa uverejňujú v kontexte európskeho semestra pre koordináciu hospodárskych a sociálnych politík a dohľad nad nimi. Spoločná správa o zamestnanosti a správa o jednotlivých krajinách, ktoré sa každoročne uverejňujú, obsahujú informácie o pokroku dosiahnutom členskými štátmi.

⁽¹³⁾ Odporúčanie Rady zo 16. júna 2022 o zabezpečení spravodlivej transformácie na klimaticky neutrálne hospodárstvo (Ú. v. EÚ C 243, 27.6.2022, s. 35).

⁽¹⁴⁾ Zoznam programov EFRR, ESF+, Kohézneho fondu a FST v jednotlivých členských štátoch sa nachádza na platforme otvorených údajov o súdržnosti <https://cohesiondata.ec.europa.eu/programmes>.

c) *Konzistentnosť s plánmi obnovy a odolnosti*

Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti bol vytvorený vo februári 2021 s cieľom pomôcť EÚ zotaviť sa z pandémie COVID-19 a je časovo obmedzený do roku 2026. V nariadení o Mechanizme na podporu obnovy a odolnosti sa stanovuje šesť pilierov, ktorými sa vymedzuje rozsah uplatňovania mechanizmu v týchto oblastiach:

- i) zelená transformácia;
- ii) digitálna transformácia;
- iii) inteligentný, udržateľný a inkluzívny rast vrátane hospodárskej súdržnosti, pracovných miest, produktivity, konkurencieschopnosti, výskumu, vývoja a inovácií a dobre fungujúceho vnútorného trhu so silnými malými a strednými podnikmi (ďalej len „MSP“);
- iv) sociálna a územná súdržnosť;
- v) zdravie a hospodárska, sociálna a inštitucionálna odolnosť s cieľom okrem iného zvyšovať pripravenosť na krízy a schopnosť reakcie na krízy; a
- vi) politiky pre budúcu generáciu, deti a mládež, ako sú vzdelávanie a zručnosti.

Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti je navrhnutý ako nástroj založený na výkonnosti, ktorý poskytuje členským štátom priamu finančnú podporu na základe plnenia míľnikov a cieľov, ktorými sa sleduje vykonávanie kombinácie reforiem a investícií. Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti poskytuje finančné stimuly na realizáciu kľúčových reforiem stanovených v procese európskeho semestra.

Keďže sociálno-klimatické plány musia byť v súlade s opatreniami a informáciami zahrnutými v plánoch obnovy a odolnosti členských štátov (vrátane kapitol REPowerEU), ktoré vychádzajú z rámca európskeho semestra, samotné opatrenia musia byť vo svojej podstate v súlade s výzvami relevantnými pre Sociálno-klimatický fond, ktoré sú uvedené v odporúčaniach pre jednotlivé krajiny a v prioritách stanovených v európskom semestri, a musia prispievať k ich účinnému riešeniu.

d) *Súlady s plánmi obnovy budov*

Podľa smernice o energetickej hospodárnosti budov musia členské štáty vypracovať a predložiť svoj národný plán obnovy budov s cieľom transformovať existujúci fond budov na fond budov s nulovými emisiami do roku 2050. Národné plány obnovy budov musia obsahovať plán s cieľmi a ukazovateľmi, ktoré sa majú dosiahnuť do roku 2030, 2040 a 2050, časový harmonogram, politiky a opatrenia na dosiahnutie týchto cieľov a investičné potreby na vykonanie týchto politík a opatrení. Tieto plány vychádzajú z dlhodobých stratégií obnovy stanovených v smernici 2010/31/EÚ⁽¹³⁾. Smernica obsahuje štandardný vzor s povinnými a dobrovoľnými časťami, aby sa zlepšila porovnateľnosť medzi členskými štátmi (príloha II k prepracovanému zneniu smernice o energetickej hospodárnosti budov, ktorá dopĺňa článok 3 uvedenej smernice).

Členské štáty musia predložiť svoje návrhy národných plánov obnovy budov Komisii na posúdenie. Po posúdení môže Komisia vydať odporúčania na ďalšiu podporu členských štátov pri dokončovaní ich konečných národných plánov obnovy budov. Národné plány obnovy budov sa musia predložiť ako súčasť procesu prípravy národných energetických a klimatických plánov. Vzhľadom na naliehavosť rozšírenia obnovy budov na základe spoľahlivých národných plánov obnovy budov sa prvý návrh predloží do decembra 2025.

V článku 6 ods. 3 písm. d) nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde sa od členských štátov vyžaduje, aby zabezpečili súlad svojich plánov so svojimi národnými plánmi obnovy budov. Požadovaný obsah národných plánov obnovy budov vrátane politík, opatrení a investičných potrieb, ako aj podávanie správ o dosahovaní národných cieľov sú preto pre plány mimoriadne dôležité, najmä pokiaľ ide o opatrenia a investície v odvetví budov, konkrétne o obnovu budov. Členské štáty by preto mali zabezpečiť, aby opatrenia a investície v ich plánoch prispievali k ich národným plánom obnovy budov a boli s nimi zosúladené, najmä pokiaľ ide o budovy s najhoršou energetickou hospodárnosťou a o podporu poskytovanú zraniteľným domácnostiam.

e) *Súlady s aktualizovanými národnými energetickými a klimatickými plánmi*

Členské štáty boli povinné predložiť svoje aktualizované národné energetické a klimatické plány do 30. júna 2024 v súlade s článkom 14 ods. 1 nariadenia o riadení, pričom mali zohľadniť aj reformy a investície v oblasti energetiky a klímy uvedené v ich národných plánach obnovy a odolnosti. Národné energetické a klimatické plány slúžia aj ako kľúčové politické rámce, ktoré priamo ovplyvňujú návrh a vykonávanie sociálno-klimatických plánov. Členské štáty sa preto vyzývajú, aby navrhli opatrenia v plánoch v súlade s reformami a záväzkami uvedenými vo svojich národných energetických a klimatických plánach a zároveň splnili ciele fondu a zachovali primárne zameranie na zraniteľné skupiny v energetickej a dopravnej chudobe.

⁽¹³⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2010/31/EÚ z 19. mája 2010 o energetickej hospodárnosti budov (Ú. v. EÚ L 153, 18.6.2010, s. 13).

Ak Komisia v posúdení národných energetických a klimatických plánov členských štátov preukáže nedostatočnú úroveň ambícií na splnenie cieľov v oblasti klímy a energetiky do roku 2030, členské štáty sa takisto vyzývajú, aby do národných energetických a klimatických plánov zahrnuli opatrenia a investície, ktoré dopĺňajú opatrenia zamerané na podporu osôb v energetickej a dopravnej chudobe v súlade s cieľmi fondu a s cieľmi EÚ v oblasti klímy. Sociálno-klimatické plány by preto mali byť v úzkom súlade so zámermi a s cieľmi stanovenými v národných energetických a klimatických plánoch a zároveň by mali zahŕňať ďalšie politiky a opatrenia na zvýšenie ambícií budúcich cieľov v oblasti klímy. Pozri aj oddiel II bod 7 písm. a) ďalej v texte.

f) *Súlad s plánmi spravodlivej transformácie územia*

Členské štáty pripravili spolu s príslušnými miestnymi a regionálnymi orgánmi plány spravodlivej transformácie územia, ktoré sa majú financovať z Fondu na spravodlivú transformáciu (FST) ⁽¹⁶⁾. Na základe hospodárskych a sociálnych vplyvov, ktoré prechod ku klimatickej neutralite spôsobí, identifikovali tieto územia ako najviac negatívne ovplyvnené. Týka sa to najmä očakávaných zmien v počte pracovníkov a rušenia pracovných miest v oblasti výroby a využívania fosílnych palív a potreby transformácie výrobných procesov priemyselných zariadení s najvyššou intenzitou skleníkových plynov.

Plány spravodlivej transformácie územia obsahujú opis očakávaného príspevku podpory z FST k riešeniu sociálnych, demografických, hospodárskych, zdravotných a environmentálnych vplyvov prechodu EÚ na klimaticky neutrálne hospodárstvo do roku 2050.

Plánmi sa musí zabezpečiť, aby zahrnuté investície a opatrenia boli v súlade s plánmi spravodlivej transformácie územia a príslušnými programami politiky súdržnosti, ktorými sa vykonávajú. V ideálnom prípade by členské štáty mali určiť a uprednostniť synergie a vzájomne posilňovať úsilie a špecifikovať, ako sú opatrenia oddelené, aby sa predišlo riziku dvojitého financovania.

7. Špecifické opatrenia a investície

Sociálno-klimatické plány musia zahŕňať opatrenia a investície na riešenie sociálnych vplyvov vyplývajúcich zo zmeny, aby sa do rozsahu pôsobnosti smernice o ETS zahrnuli emisie skleníkových plynov z budov a cestnej dopravy. V súlade s článkom 4 ods. 4 a článkom 8 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde musia plány zahŕňať celoštátne a prípadne miestne a regionálne opatrenia a investície na obnovu budov a dekarbonizáciu vykurovania a chladenia budov vrátane integrácie výroby a skladovania energie z obnoviteľných zdrojov a zvýšenia využívania mobility a dopravy s nulovými a nízkymi emisiami.

Zahrnutie opatrení na poskytnutie dočasnej priamej podpory príjmu je dobrovoľné (článok 4 ods. 3 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde). Priama podpora príjmu musí byť vždy dočasná a postupne sa musí ukončiť, keď sa presadia štrukturálne opatrenia (pozri oddiel III bod 4 tohto usmernenia).

a) *Opatrenia*

Pod „opatrením“ by sa mala rozumieť činnosť alebo štrukturálna zmena, ktorá nie je investíciou a ktorá vedie k zlepšeniu politiky s významným a trvalým vplyvom na dekarbonizáciu. V článku 4 ods. 1 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde sa uvádza, že „[p]lán obsahuje ucelený súbor existujúcich alebo nových vnútroštátnych opatrení a investícií...“ a v článku 16 ods. 3 písm. b) bode i) sa uvádza, že „plán bude mať v členskom štáte trvalý vplyv v súvislosti s výzvami, ktorými sa uvedený plán zaoberá, a to v súlade s cieľmi Únie v oblasti klímy a energetiky do roku 2030 a dlhodobým cieľom klimatickej neutrality v Únii najneskôr do roku 2050, a najmä na zraniteľné domácnosti, zraniteľné mikropodniky a zraniteľných používateľov dopravy, a to najmä domácnosti v energetickej chudobe alebo domácnosti v dopravnej chudobe.“

Cieľom opatrenia v rámci Sociálno-klimatického fondu je podniknúť kroky najmä na podporu zraniteľných domácností, zraniteľných mikropodnikov a/alebo zraniteľných používateľov dopravy s cieľom riešiť problémy, zlepšiť výkonnosť alebo odstrániť prekážky brániace pokroku pri dosahovaní špecifických cieľov politik, ako je energetická efektívnosť, obnova budov, udržateľná mobilita a doprava, zníženie emisií skleníkových plynov a zníženie počtu zraniteľných domácností a zraniteľných používateľov dopravy.

Na dosiahnutie čo najväčšieho vplyvu musia členské štáty do svojich plánov zahrnúť opatrenia, ktoré pozostávajú z konkrétnych a hmatateľných činností a významných štrukturálnych zmien. Môžu zahŕňať opatrenia na doplnenie súvisiacich legislatívnych alebo regulačných reforiem navrhnutých v národných energetických a klimatických plánoch a opatrenia založené na reformách a záväzkoch na nápravu všetkých oblastí s nedostatočnými ambíciami v národných energetických a klimatických plánoch, ako ich posúdi Komisia. To by malo byť v súlade s rozsahom pôsobnosti nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde, najmä pokiaľ ide o požiadavku zamerať opatrenia a investície na zraniteľné domácnosti, zraniteľné mikropodniky a zraniteľných používateľov dopravy.

⁽¹⁶⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1056 z 24. júna 2021, ktorým sa zriaďuje Fond na spravodlivú transformáciu (Ú. v. EÚ L 231, 30.6.2021, s. 1).

Vo všeobecnosti by sa akčné plány alebo stratégie mali považovať skôr za rámce, do ktorých sa začleňujú opatrenia (a investície), než za samotné oprávnené opatrenia. Opatrenia zahrnuté v plánoch musia mať hmatateľné výsledky a jasnú cestu k dosiahnutiu štrukturálnych zmien, ktoré prispievajú k cieľu nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde a ktoré možno rozdeliť na míľniky a ciele.

Opatrenia zahrnuté v plánoch musia byť v súlade s informáciami a záväzkami prijatými v iných súvisiacich politikách, ako sa vyžaduje podľa článku 6 ods. 3 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde. Opatreniami sa musia najmä podporovať a dopĺňať reformy uvedené v národných energetických a klimatických plánoch v súvislosti s cieľmi a rozsahom fondu a oprávnenými skupinami.

Tento spoločný cieľ sa odráža v článku 4 ods. 2 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde, v ktorom sa uvádza, že „[k]aždý členský štát zabezpečí súlad medzi svojím plánom a svojím aktualizovaným integrovaným národným energetickým a klimatickým plánom uvedeným v článku 14 ods. 2 nariadenia (EÚ) 2018/1999“.

Národné energetické a klimatické plány poskytujú všeobecný politický rámec, záväzky a prehľad plánovaných reforiem a investícií členských štátov s cieľom riešiť päť rozmerov energetickej únie ⁽¹⁷⁾ v súlade s článkom 4 nariadenia o riadení. Sociálno-klimatický fond poskytuje finančné prostriedky na podporu zelenej transformácie a na riešenie sociálnych vplyvov ETS2 na zraniteľné skupiny.

Aktualizované národné energetické a klimatické plány slúžia ako kľúčové politické rámce, ktoré priamo ovplyvňujú návrh a vykonávanie sociálno-klimatických plánov. Preto by opatrenia v plánoch mali patriť do jednej z týchto skupín:

- **Opatrenia založené na reformách a záväzkoch v národných energetických a klimatických plánoch, ak sú zamerané na zraniteľné domácnosti, zraniteľné mikropodniky alebo zraniteľných používateľov dopravy.** S cieľom zabezpečiť súlad a rozvíjať synergie so svojimi národnými energetickými a klimatickými plánmi by členské štáty mali do svojich aktualizovaných národných energetických a klimatických plánov zahrnúť opatrenia založené na reformách a záväzkoch členských štátov, ktoré sa zameriavajú na riešenie sociálnych vplyvov zavedenia ETS2 a na podporu zraniteľných domácností, zraniteľných mikropodnikov a zraniteľných používateľov dopravy. Opatrenia by mali byť konkrétne a praktické a mali by premeniť ambície stanovené v národných energetických a klimatických plánoch na konkrétne výsledky.
- **Opatrenia potrebné na nápravu všetkých oblastí s nedostatočnými ambíciami na dosiahnutie cieľov v oblasti klímy a energetiky do roku 2030 v národných energetických a klimatických plánoch podľa posúdenia Komisie.** Ak členské štáty nedosiahli vo svojich národných energetických a klimatických plánoch dostatočné ambície, sociálno-klimatické plány sú príležitosťou zamerať sa na konkrétne opatrenia na odstránenie nedostatkov a zároveň zostať v súlade s národnými energetickými a klimatickými plánmi, pričom sociálno-klimatické plány sa naďalej budú zameriavať na zraniteľné domácnosti, zraniteľné mikropodniky a zraniteľných používateľov dopravy, pričom zostanú v plnom rozsahu pôsobnosti nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde.
- **Opatrenia s trvalým vplyvom, ktoré sa líšia od investícií.** Podľa článku 8 ods. 1 písm. d) nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde môžu členské štáty do svojich plánov zahrnúť opatrenia na poskytovanie cielených, prístupných a cenovo dostupných informácií, vzdelávania, osvetu a poradenstva o nákladovo efektívnych opatreniach a investíciách, dostupnej podpore obnovy budov a energetickej efektívnosti, ako aj udržateľných a cenovo dostupných alternatívach mobility a dopravy. Tieto dodatočné opatrenia sa môžu zamerať na zmeny správania v spoločnosti alebo na priamu pomoc najzraniteľnejším osobám prostredníctvom poskytovania poradenstva a informácií a mohli by byť zahrnuté do plánu s náležitým odôvodnením ich trvalého vplyvu. Opatrenia priamej podpory príjmu sú oprávnené podľa článku 8 ods. 2 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde a sú predmetom oddielu III bodu 4 ďalej v texte. Na takéto opatrenia sa nevzťahuje povinnosť mať trvalý vplyv, ktorá sa týka iba opatrení a investícií podľa článku 8 ods. 1.

b) Investície

Investície v rámci fondu sú výdavkami na financovanie činností a aktív zahrnutých do účelov uvedených v článku 8 ods. 1 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde. Týmto investíciami sa musia podporovať najmä zraniteľné domácnosti, zraniteľní používatelia dopravy a zraniteľné mikropodniky a tieto investície musia mať trvalý vplyv na hospodársku a sociálnu odolnosť, udržateľnosť (najmä počas zelenej transformácie), zmiernenie sociálnych vplyvov systému ETS2 a zníženie nákladov na zelenú transformáciu pre zraniteľné skupiny.

⁽¹⁷⁾ Energetická bezpečnosť, vnútorný trh s energiou, energetická efektívnosť, dekarbonizácia a výskum, inovácie a konkurencieschopnosť a zohľadnenie aspektov spravodlivosti a spravodlivej transformácie.

Časový harmonogram investícií by mal odrážať trvanie fondu (2026 – 2032), čím sa zabezpečí, že míľniky a ciele sa dosiahnu do júla 2032. Členské štáty by nemali zahrnúť investície, ktoré sa nedajú reálne vykonať v tomto časovom rámci, a mali by predvídať akékoľvek pravdepodobné oneskorenia.

Členské štáty sa vyzývajú, aby zvažili zahrnutie týchto dodatočných prvkov investícií, aby sa zabezpečila účinnosť podpory zraniteľných skupín a aby sa podporila zelená transformácia:

- Investície vo forme systémov podpory by mali zabezpečiť dlhodobú udržateľnosť financovania bez toho, aby sa po vyčerpaní zdrojov ocitli na hrane. Ak neexistuje žiadny stály zdroj príjmov (mimo Sociálno-klimatického fondu) alebo ak systémy stále vyžadujú financovanie, podpora zo Sociálno-klimatického fondu by sa mala plánovať v priebehu času s jasnou sumou, ktorá bude pravidelne k dispozícii.
- Každé znižovanie intenzity podpory alebo ukončovanie podpory by malo byť postupné, inak by mohlo viesť k oslabeniu trhu s nízkoemisnými technológiami.
- Systémy podpory by sa mali sprístupniť čo najskôr po ich oznámení, aby sa prijímateľom poskytla istota.
- Aby sa zabezpečila účinnosť, mala by sa systémami podpory dosiahnuť rovnováha medzi cenovou dostupnosťou a nadmernou kompenzáciou a mala by sa nimi poskytovať podpora potrebná na dosiahnutie cieľov bez toho, aby vytlačali súkromné investície. Systémy podpory by sa mali snažiť osloviť čo najviac zraniteľných domácností, jednotlivcov a mikropodnikov.
- Systémy podpory by nemali byť ohrozené inými paralelnými stimulmi na podporu zavádzania uhlíkovo náročných technológií a riešení pre tie isté odvetvia, na ktoré sa vzťahuje systém ETS2, pretože by sa tým zvýšili emisie, zvýšila cena uhlíka v rámci systému ETS2, a tým by sa potenciálne zhoršila dopravná a energetická chudoba.

V plánoch by mali byť jasne opísané ciele, druh, veľkosť, typy konečných príjemcov alebo cieľových skupín, časový harmonogram realizovania a fázy každej investície.

Ako koneční príjemcovia by sa mali chápať posledný subjekt alebo domácnosť, ktorí dostanú finančné prostriedky a ktorí nie súdodávateľom ani subdodávateľom.

Pri navrhovaní investície by členské štáty mali zabezpečiť dodržiavanie všetkých platných pravidiel, najmä pravidiel verejného obstarávania a štátnej pomoci. Celkovo a bez toho, aby bola dotknutá potreba dodržiavať zásadu „výrazne nenarušiť“, sa členské štáty vyzývajú, aby pri všetkých relevantných verejných nákupoch používali kritériá zeleného a sociálneho verejného obstarávania EÚ a zvažovali sociálne vplyvy.

c) *Miestne a regionálne opatrenia a investície*

Plány môžu zahŕňať miestne a regionálne opatrenia a investície.

Konzultácia

Zapojenie regionálnych a miestnych orgánov do prípravy plánov a konzultácií o nich bude mať zásadný význam⁽¹⁸⁾. Členské štáty by mali spolupracovať s regionálnymi a miestnymi orgánmi počas procesu určovania opatrení a investícií, ktoré by boli prospešné pre zraniteľné cieľové skupiny, a pri vypracúvaní plánu, ako sa vyžaduje v článku 5 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde. Orgány alebo subjekty poverené vykonávaním plánu by mali spolupracovať s regionálnymi a miestnymi orgánmi, čo bude rozhodujúce pri určovaní vhodných opatrení a investícií.

Pri posudzovaní plánov na základe kritérií stanovených v článku 16 ods. 3 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde Komisia zvaží, či boli vypracované po konzultácii so zainteresovanými stranami vrátane regionálnych a miestnych orgánov. Na tento účel by sa členské štáty mali opierať o zásady uvedené v európskom kódexe správania pre partnerstvo zriadenom delegovaným nariadením (EÚ) č. 240/2014.

⁽¹⁸⁾ Viac informácií o verejných konzultáciách sa nachádza v oddiele III bode 11 ďalej v texte.

Návrh a vykonávanie plánu

V prípade potreby a v súlade s vnútroštátnymi inštitucionálnymi opatreniami môžu byť regionálne a miestne orgány poverené vykonávaním a monitorovaním pokroku vo vykonávaní opatrení a investícií.

V závislosti od svojho inštitucionálneho usporiadania sa členské štáty môžu rozhodnúť zahrnúť regionálne podzložky do jednej alebo viacerých z troch zložiek uvedených v oddiele III bode 2 tohto usmernenia. V prípade opatrení a investícií, ktoré sa majú vykonávať na regionálnej a miestnej úrovni, to musí byť jasne uvedené v opise míľnika alebo cieľa.

Dôrazne sa odporúča, aby regionálne a miestne orgány boli zapojené do určenej štruktúry opísanej v oddiele IV bode 1 písm. b) tohto usmernenia bez ohľadu na ich úlohu pri vykonávaní plánu. Toto je prvok, ktorý Komisia zohľadní pri posudzovaní toho, či sa očakáva, že opatrenia navrhnuté členskými štátmi zabezpečia účinné monitorovanie a vykonávanie plánu.

d) *Prenesenie výhod na domácnosti, mikropodniky a používateľov dopravy*

Opatrenia a investície zahrnuté v plánoch sa môžu vykonávať prostredníctvom sprostredkovateľov alebo iných súkromných alebo verejných subjektov (článok 9 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde). V takom prípade sa v nariadení o Sociálno-klimatickom fonde od členských štátov vyžaduje, aby „poskyt[li] potrebné zákonné a zmluvné záruky na zabezpečenie toho, aby sa celá výhoda preniesla na zraniteľné domácnosti, zraniteľné mikropodniky alebo zraniteľných používateľov dopravy“. Podrobné požadované záruky závisia od opatrenia alebo investície a musia sa analyzovať individuálne.

Článok 9 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde obsahuje veľmi dôležitú všeobecnú zásadu, ktorá sa musí uplatňovať v súvislosti so všetkými opatreniami a investíciami, ktoré sa neposkytujú priamo zraniteľným domácnostiam, používateľom dopravy alebo mikropodnikom. Napríklad pri obnove domov zraniteľných domácností by členské štáty mohli využívať zmluvy o energetickej efektívnosti a zapojiť do nich podniky verejných služieb alebo spoločnosti poskytujúce energetické služby, čím by sa zabezpečilo, že výhody sa v plnej miere prenású na konečných prijímateľov. Podobne sa zásada prenesenia výhod musí uplatňovať aj v prípade, že súkromný majiteľ, ktorý nie je zraniteľnou osobou, dostane podporu na obnovu budovy obývanej nájomníkmi, ktorí sa kvalifikujú ako zraniteľné domácnosti. Napríklad v oblasti dopravy môže prevádzkovateľ verejnej dopravy získať podporu na zníženie cien lístkov pre zraniteľných používateľov dopravy alebo na ponuku novej služby spoločnej mobility, ktorá je určená najmä na podporu zraniteľných používateľov dopravy.

Členské štáty môžu takisto preskúmať možnosti využitia finančných nástrojov na dosiahnutie čo najširšieho vplyvu a mobilizáciu dodatočných investícií, čím sa zabezpečí, aby sa výhody v plnej miere preniesli na domácnosti, mikropodniky a používateľov dopravy.

Pri zvažovaní prenesenia výhod by členské štáty mohli zohľadniť aj dôležitú úlohu subjektov sociálneho hospodárstva, ako sú družstvá, neziskové organizácie, združenia a sociálne podniky, ktorých spoločným cieľom je systematicky klásť ľudí na prvé miesto, vytvárať pozitívny vplyv na miestne spoločenstvá a sledovať sociálne ciele. Z tohto dôvodu sú tieto subjekty často dobre vybavené na identifikáciu zraniteľných skupín a riešenie problémov, ktorým čelia ⁽¹⁹⁾.

8. Ucelený súbor existujúcich alebo nových vnútroštátnych opatrení a investícií

Členské štáty môžu do svojich plánov zahrnúť nové opatrenia alebo investície, ktoré doteraz neboli financované z vnútroštátnych rozpočtových zdrojov alebo z prostriedkov EÚ v ich krajine. Ak sa členské štáty rozhodnú zahrnúť do svojich plánov rozšírenie existujúcich opatrení (podrobnejšie usmernenia o rozšírení existujúcich opatrení sú uvedené v oddiele II bode 9) alebo investícií, tieto opatrenia alebo investície musia byť v súlade s novými opatreniami alebo investíciami, pretože podľa článku 4 ods. 1 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde by mal plán obsahovať ucelený súbor existujúcich alebo nových vnútroštátnych opatrení. Opatrenia a investície by sa mali navzájom posilňovať alebo dopĺňať, aby prispeli k dosiahnutiu cieľov plánu.

⁽¹⁹⁾ Viac informácií o úlohe sociálneho hospodárstva sa nachádza v oznámení o budovaní hospodárstva, ktoré pracuje v prospech ľudí: akčný plán pre sociálne hospodárstvo (2021).

9. Doplnkovosť opatrení a investícií

Opatrenia a investície by mali byť doplnkové a nemali by nahrádzať opakujúce sa vnútroštátne rozpočtové výdavky (článok 13 ods. 2 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde). To znamená, že z fondu sa môžu podporovať len nové opatrenia alebo investície, alebo rozšírenie existujúcich opatrení alebo investícií.

Zo sociálno-klimatického fondu sa bude financovať len tá časť existujúceho opatrenia alebo investície, ktorá sa rozšíri. Akékoľvek opatrenia alebo investície, ktoré sa už zaviedli na zmiernenie sociálnych vplyvov existujúceho vnútroštátneho systému obchodovania s emisiami pre budovy a cestnú dopravu alebo uhlíkovej dane, by sa takisto museli rozšíriť, aby mohli získať financovanie zo Sociálno-klimatického fondu.

Rozšíreným opatrením alebo investíciou by sa mala zvýšiť úroveň ambícií pôvodného opatrenia alebo investície. To nemusí nevyhnutne znamenať zvýšenie finančných prostriedkov pridelených na existujúce opatrenie alebo investíciu; môže sa to odraziť aj v návrhu opatrenia alebo investície. Okrem zvýšenia rozpočtu/výstupu na dané obdobie by sa to teda dalo dosiahnuť napríklad predĺžením časového rámca alebo úpravou rozsahu.

Rozšírené opatrenia alebo investície zvyčajne patria do jednej z týchto kategórií, pričom kritériá oprávnenosti pre konečných príjemcov by mali byť vždy v súlade s nariadením o Sociálno-klimatickom fonde:

a) **Kvantitatívne zvýšenie:** pridanie finančných prostriedkov zo Sociálno-klimatického fondu k existujúcemu opatreniu alebo investícii na dané obdobie vykonávania

i. zvýšenie výstupu

Príklad: Zvýšenie rozpočtu na pokrytie vyššieho počtu obnovených budov z 20 000 na 30 000 sociálnych bytov (s minimálne rovnakou úrovňou ambícií pre každú obnovu) by sa považovalo za rozšírenie opatrenia o 10 000 bytov; alebo zvýšenie rozpočtu na pokrytie vyššieho počtu zraniteľných používateľov dopravy podporovaných nižším cestovným vo verejnej doprave (s minimálne rovnakým rozsahom každej individuálnej podpory) z 5 000 na 10 000 osôb.

ii. zvýšenie objemu podpory

Príklad: Členské štáty môžu rozšíriť program energetickej efektívnosti alebo systém dotácií na verejnú dopravu pre zraniteľné skupiny zvýšením dotácie pre každého konečného príjemcu (ak analýza preukáže, že je potrebné zvýšiť podporu pre každého konečného príjemcu).

b) **Kvalitatívne zmeny vrátane:**

i. zmeny alebo rozšírenia vecnej pôsobnosti opatrenia

Príklad: Existujúce podporné opatrenie na inštaláciu vysokoúčinných plynových kotlov pre zraniteľné domácnosti sa zruší a nahradí sa opatrením týkajúcim sa inštalácie tepelných čerpadiel alebo sa rozšíri o inštaláciu tepelných čerpadiel. Zo Sociálno-klimatického fondu by sa mohla financovať podpora na inštaláciu tepelných čerpadiel (keďže tepelné čerpadlá spĺňajú kritérium „výrazne nenarušiť“ v rámci Sociálno-klimatického fondu), nie však podpora na inštaláciu plynových kotlov.

ii. rozšírenie rozsahu konečných príjemcov opatrenia

Príklad: Členské štáty by mohli rozšíriť systém podpory energetickej efektívnosti pre vlastníkov nehnuteľností o podporu pre nájomníkov, ktorí spĺňajú podmienky zraniteľných domácností (buď prostredníctvom grantov, alebo mikropôžičiek). Zo Sociálno-klimatického fondu by sa mohla financovať len tá časť, ktorou sa poskytuje podpora zraniteľným domácnostiam (vlastníkom nehnuteľností a nájomníkom). O rozpočte na pokračujúcu podporu iných skupín rozhoduje členský štát a táto časť financovania by nemala byť zahrnutá do sociálno-klimatických plánov.

iii. opätovné zameranie podpory na zraniteľné skupiny

Príklad: Členské štáty by mohli nahradiť stimuly na nákup solárnych panelov, ktoré sú prístupné všetkým obyvateľom, systémom obmedzeným na zraniteľné domácnosti (ktorých kritériá oprávnenosti sú v súlade s definíciami v nariadení o Sociálno-klimatickom fonde a identifikáciou navrhnutou v sociálno-klimatickom pláne) za dotované sadzby alebo by mohli doplniť celoštátnu podporu osobitným doplnkovým príspevkom pre zraniteľné domácnosti. Zo Sociálno-klimatického fondu by sa mohlo financovať opatrenie na podporu týchto zraniteľných domácností, zatiaľ čo o rozpočte na pokračujúcu podporu ostatných skupín rozhoduje členský štát.

- c) **Predĺženie trvania:** pridanie finančných prostriedkov zo Sociálno-klimatického fondu k existujúcemu investičnému opatreniu s cieľom predĺžiť obdobie vykonávania

Príklad: Členské štáty by mohli rozšíriť program ponúkajúci poukážky zraniteľným domácnostiam na pomoc pri nákupe energeticky účinných spotrebičov a zariadení na vykurovanie, chladenie a varenie. Ak sa mal napríklad program pôvodne skončiť v júni 2025, mohol by sa predĺžiť do júna 2030 a toto predĺženie by sa financovalo zo Sociálno-klimatického fondu.

Poznámka: aby sa splnila zásada doplnkovosti predĺžením trvania opatrenia, právne záväzné rozhodnutie o predĺžení opatrenia musí byť prijaté po 30. júni 2024 (ďalšie podrobnosti o dátume oprávnenosti sú uvedené v oddiele II bode 10 tohto usmernenia). Táto kategória je dôležitá najmä pre členské štáty, ktoré majú zavedené vnútroštátne systémy stanovovania cien uhlíka a súvisiace systémy podpory a v ktorých môže systém ETS2 nahradiť vnútroštátnu cenu uhlíka. V takom prípade sa môžu zo Sociálno-klimatického fondu naďalej financovať takéto existujúce opatrenia a investície, pokiaľ sú v súlade so všetkými ustanoveniami nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde.

Ak je celý vecný rozsah už oprávnený a/alebo ak sú všetci koneční príjemcovia existujúceho opatrenia alebo investície už oprávnení podľa nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde, bude musieť obsahovať ďalší prvok, aby bola dodržaná zásada doplnkovosti (napr. zvýšenie nákladov, predĺženie trvania opatrenia atď.). Ak je podľa predchádzajúceho systému oprávnená len časť rozsahu opatrenia alebo konečných príjemcov, rozšírenie by mohlo spočívať v prerozdelení finančných prostriedkov pôvodne určených na opatrenia alebo pre skupiny neoprávnené podľa Sociálno-klimatického fondu na opatrenia alebo pre skupiny oprávnené podľa Sociálno-klimatického fondu, čím sa zabezpečí doplnkovosť pre tieto oprávnené opatrenia alebo skupiny.

Ak členský štát plánuje splniť zásadu doplnkovosti poskytnutím dodatočného financovania zo Sociálno-klimatického fondu pre zraniteľné skupiny, na ktoré sa Sociálno-klimatický fond zameriava, ako súčasť širšieho systému otvoreného pre všetkých obyvateľov, je možné ho financovať zo Sociálno-klimatického fondu len vtedy, ak členský štát i) monitoruje, ktoré osoby splnili kritériá oprávnenosti financovania zo Sociálno-klimatického fondu a sú financované prostredníctvom Sociálno-klimatického fondu, a ii) je schopný sledovať pokrok v plnení mílnikov a cieľov a monitorovať implementáciu systému s ohľadom na jeho osobitné zameranie na cieľové skupiny Sociálno-klimatického fondu.

Rozšírenie existujúcich opatrení a investícií bude podliehať rovnakému procesu posudzovania ako nové opatrenia a investície, čo znamená, že musia spĺňať všetky požiadavky nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde (najmä musia byť zamerané na zraniteľné skupiny stanovené v nariadení o Sociálno-klimatickom fonde). Pri posudzovaní rozšírenia existujúcich opatrení a investícií Komisia zohľadní aj rovnaké zaobchádzanie s členskými štátmi a zabezpečí, aby členské štáty neobchádzali požiadavky na rozšírené opatrenia alebo investície (napríklad tým, že v roku 2024 ukončia opatrenie s cieľom opätovne ho zaradiť do plánu ako nové opatrenie).

10. Najskorší dátum začatia opatrení a investícií

Opatrenia alebo investície sa nemôžu začať pred 30. júnom 2024 (dátum začiatku uplatňovania nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde v súlade s jeho článkom 29). To znamená, že náklady nesmú vzniknúť alebo práce sa nesmú začať pred 30. júnom 2024⁽²⁰⁾. To platí aj pre rozšírenie existujúcich opatrení a investícií.

Projekty s prípravnými a počiatočnými fázami (vrátane verejného obstarávania a uzatvárania zmlúv), ktoré sa začali pred 30. júnom 2024, by sa mohli stále považovať za oprávnené pre jasne vymedzené fázy alebo podprojekty, ktoré sa realizujú od 30. júna 2024.

Rovnaké pravidlo sa vzťahuje na technickú pomoc podľa článku 8 ods. 3 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde. Technická pomoc potrebná na účinnú správu a vykonávanie opatrení a investícií je v rámci fondu oprávnená na náklady, ktoré vzniknú po 30. júni 2024.

Existujúce opatrenia a investície, ktoré nie sú technickou pomocou, sa môžu takisto financovať zo Sociálno-klimatického fondu, ak sú v súlade s nariadením o Sociálno-klimatickom fonde, najmä s ustanoveniami o doplnkovosti (pozri oddiel II bod 9 tohto usmernenia). Pri vykonávaní opatrení a investícií, ktoré sa majú financovať zo Sociálno-klimatického fondu pred schválením plánu Komisiou však hrozí riziko, že Komisia pri posudzovaní zistí, že niektoré z navrhovaných opatrení a investícií nie sú v súlade s nariadením o Sociálno-klimatickom fonde. Týka sa to ich oprávnenosti a pri pohľade na celý súbor navrhovaných opatrení a investícií aj toho, či celkový plán spĺňa kritériá posudzovania.

⁽²⁰⁾ Pozri požiadavku na stimulačný účinok, ako je zdôraznená v oddiele II bode 11 tohto usmernenia o štátnej pomoci.

11. Dodržiavanie pravidiel EÚ o štátnej pomoci

Ako sa uvádza v odôvodnení 40 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde, podpora opatrení a investícií, ktoré patria do rozsahu pôsobnosti článku 107 ods. 1 ZFEÚ, musí byť v súlade s pravidlami EÚ o štátnej pomoci.

Ak majú vnútroštátne orgány možnosť rozhodnúť o použití finančných prostriedkov EÚ, tieto prostriedky predstavujú štátnu pomoc, ak sú splnené všetky ostatné kritériá článku 107 ods. 1 ZFEÚ. Vzhľadom na kumulatívnu povahu kritérií článku 107 ods. 1 ZFEÚ možno v prípade nesplnenia jedného z kritérií vylúčiť prítomnosť štátnej pomoci ⁽²¹⁾. Napríklad podpora činností, ktoré nemajú hospodársku povahu, t. j. nepoužívajú sa na ponúkanie tovaru alebo služieb na trhu, sa nepovažuje za štátnu pomoc. Môže to byť napríklad v prípade podpory domácností na obnovu ich vlastného bývania za predpokladu, že ho neprenajímajú a inak ho nevyužívajú na hospodárske činnosti. Ak sa však podpora poskytuje vlastníkom, ktorí svoje nehnuteľnosti prenajímajú zraniteľným domácnostiam, je potrebné zohľadniť pravidlá štátnej pomoci. V takýchto prípadoch majú členské štáty možnosť poskytnúť takúto podporu v súlade s podmienkami všeobecného nariadenia *de minimis*, v ktorom sa okrem iného stanovuje, že celková výška pomoci *de minimis* poskytnutá jednotlivým podnikom v jednom členskom štáte nesmie presiahnuť 300 000 EUR počas akéhokoľvek obdobia troch rokov ⁽²²⁾.

V prípade štátnej pomoci musí byť podpora na opatrenia a investície oznámená a schválená Komisiou skôr, ako členské štáty môžu poskytnúť pomoc, pokiaľ tieto opatrenia a investície nespĺňajú uplatniteľné podmienky nariadenia o skupinových výnimkách, najmä všeobecného nariadenia o skupinových výnimkách, ktorým sa vyhlasujú určité kategórie pomoci za zlučiteľné s vnútorným trhom pri uplatňovaní článkov 107 a 108 ZFEÚ ⁽²³⁾, alebo sa na ne nevzťahuje nariadenie *de minimis*.

Pri oznamovaní návrhu plánu sa členské štáty vyzývajú, aby uviedli, či podľa ich názoru:

- podpora opatrenia alebo investície nepredstavuje štátnu pomoc v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ alebo
- podpora na opatrenie alebo investíciu, ktorá spĺňa všetky kritériá článku 107 ods. 1 ZFEÚ, sa bude financovať na základe existujúcej schémy štátnej pomoci, na ktorú sa vzťahuje nariadenie o skupinových výnimkách, najmä všeobecné nariadenie o skupinových výnimkách, alebo ktorá bola schválená rozhodnutím Komisie o štátnej pomoci (s uvedením referenčného čísla takejto schémy (SA.nnnnn) alebo
- podpora opatrenia alebo investície bude mať za následok nové opatrenie štátnej pomoci, vysvetlenie, či bude v súlade s podmienkami nariadenia o skupinových výnimkách, napríklad všeobecného nariadenia o skupinových výnimkách (s uvedením jeho článku), alebo
- podpora opatrenia alebo investície je v súlade s nariadením *de minimis* alebo
- podpora opatrenia alebo investície si vyžaduje notifikáciu štátnej pomoci, v ktorej sa uvedie, kedy členský štát zamýšľa predbežne oznámiť alebo notifikovať Komisii plánovanú podporu opatrenia alebo investície a uplatniteľný nástroj štátnej pomoci, ktorým sa zabezpečí jej zlučiteľnosť s vnútorným trhom.

⁽²¹⁾ Ďalšie usmernenia o tom, aké opatrenia môžu predstavovať štátnu pomoc, spolu s príkladmi sú k dispozícii v oznámení Komisie o pojme štátna pomoc uvedenom v článku 107 ods. 1 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (2016/C 262/01), ktoré odráža skúsenosti s prípadmi do roku 2016. Okrem toho sa v usmerňujúcich vzoroch Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti týkajúcich sa štátnej pomoci uvádzajú príklady rozlišovania prípadov pomoci a prípadov, keď sa pomoc neposkytuje, a poskytujú sa informácie najmä o potenciálne uplatniteľných postupoch a nástrojoch štátnej pomoci:

- Usmerňujúci vzor: Investičná/prevádzková pomoc v oblasti znižovania a odstraňovania emisií skleníkových plynov, a to aj prostredníctvom podporovania energie z obnoviteľných zdrojov a energetickej efektívnosti
- Usmerňujúci vzor: Energetická hospodárnosť budov
- Usmerňujúci vzor: Prémie na nákup cestných vozidiel s nulovými a nízkymi emisiami.

⁽²²⁾ Nariadenie Komisie (EÚ) 2023/2831 z 13. decembra 2023 o uplatňovaní článkov 107 a 108 Zmluvy o fungovaní Európskej únie na pomoc *de minimis* (Ú. v. EÚ L, 2023/2831, 15.12.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2831/oj>).

⁽²³⁾ Nariadenie Komisie (EÚ) č. 651/2014 zo 17. júna 2014 o vyhlásení určitých kategórií pomoci za zlučiteľné s vnútorným trhom podľa článkov 107 a 108 zmluvy (Ú. v. EÚ L 187, 26.6.2014, s. 1).

V prípade pochybností členského štátu, či už o existencii štátnej pomoci, alebo o zlučiteľnosti opatrenia alebo investície s pravidlami štátnej pomoci, sa členský štát vyzýva, aby sa obrátil na útvary Komisie a uviedol to v (návrhu) sociálno-klimatického plánu. Ak (návrh) plánu obsahuje podrobnejšie informácie o podpore opatrení a investícií zahŕňajúcich štátnu pomoc (alebo ak sa vyskytnú otázky týkajúce sa štátnej pomoci), útvary Komisie budú môcť pomôcť členskému štátu pri určovaní potrebných a relevantných informácií, ktoré sa majú poskytnúť Komisii.

V konečnom dôsledku je povinnosťou členského štátu oznámiť Komisii opatrenia štátnej pomoci pred ich poskytnutím v súlade s článkom 108 ods. 3 ZFEÚ. V tomto ohľade sa analýza štátnej pomoci vykonaná členským štátom v pláne nemôže považovať za notifikáciu štátnej pomoci. Schválenie sociálno-klimatického plánu Komisiou nemožno chápať ako potvrdenie súladu s pravidlami štátnej pomoci pre príslušné opatrenie alebo investíciu.

Ak členský štát poskytuje štátnu pomoc podľa nariadenia o skupinových výnimkách alebo podľa nariadenia *de minimis*, je zodpovedný za zabezpečenie súladu so všetkými príslušnými ustanoveniami týchto nariadení.

Príklady prípadov, v ktorých sa platnými pravidlami štátnej pomoci môžu stanoviť odlišné požiadavky v porovnaní s požiadavkami stanovenými v nariadení o Sociálno-klimatickom fonde, ktoré sa odporúča zohľadniť pri navrhovaní a vykonávaní opatrení a investícií:

- Podľa nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde sa opatrenia alebo investície mohli začať po 30. júni 2024, čo znamená, že náklady mohli vzniknúť alebo práce sa mohli začať najskôr 30. júna 2024. Na dosiahnutie stimulačného účinku štátnej pomoci je potrebné, aby prijímateľ predložil písomnú žiadosť o pomoc členskému štátu pred začatím prác na projekte alebo činnosti.
- V prípadoch, keď opatrenie alebo investícia zameraná na dekarbonizáciu odvetvia budov predstavuje štátnu pomoc, článok 38a ods. 6 všeobecného nariadenia o skupinových výnimkách ⁽²⁴⁾ obsahuje povinné požiadavky.
- Ak opatrenia alebo investície podporujúce udržateľnú alebo čistú mobilitu predstavujú štátnu pomoc, príslušnými pravidlami štátnej pomoci sa môžu stanoviť iné požiadavky ako požiadavky nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde ⁽²⁵⁾.

Pri navrhovaní systémov pre vozidlá s nulovými emisiami a začatí postupov verejného obstarávania by členské štáty mali zabezpečiť, aby zohľadňovali požiadavky článkov 25 a 28 aktu o emisie neutrálnom priemysle. To znamená, že členské štáty by mali zabezpečiť, aby bol vysoký prínos k udržateľnosti a odolnosti neoddeliteľnou súčasťou investícií a opatrení, na ktoré sa vzťahuje akt o emisie neutrálnom priemysle, a mali by pravidelne preskúmať, či emisne neutrálne technológie alebo jej hlavné špecifické komponenty pochádzajú z tretej krajiny, ktorá podľa oznámenia Komisie predstavuje viac ako 50 % dodávok tejto konkrétnej emisne neutrálnej technológie. S cieľom zabezpečiť rýchle vykonávanie sociálno-klimatických plánov by členské štáty mali zvážiť aj požiadavky podľa nariadenia o zahraničných subvenciách stanovené v článkoch 28 – 29, ktorých cieľom je zabrániť narušeniam na vnútornom trhu EÚ spôsobeným subvencovanými výrobkami z tretích krajín, aby sa zabezpečili rovnaké podmienky pre spoločnosti so sídlom v EÚ.

⁽²⁴⁾ Pomocou sa musí podnietiť zvýšenie energetickej hospodárnosti budovy meranej z hľadiska primárnej energie o minimálne:

- i. 20 % v porovnaní so situáciou pred investíciou v prípade obnovy existujúcich budov alebo
- ii. 10 % v porovnaní so situáciou pred investíciou v prípade opatrení obnovy týkajúcich sa inštalácie alebo výmeny len jedného druhu prvkov budovy v zmysle článku 2 bode 9 smernice 2010/31/EÚ a v prípade, že takéto ciele opatrenia obnovy nepredstavujú viac ako 30 % časti rozpočtu systému určeného na opatrenia v oblasti energetickej efektívnosti, alebo
- iii. 10 % v porovnaní s prahovou hodnotou stanovenou pre požiadavky na budovy s takmer nulovou spotrebou energie vo vnútroštátnych opatreniach, ktorými sa transponuje smernica 2010/31/EÚ, v prípade nových budov. Počiatočná potreba primárnej energie a odhadované zlepšenie sa musia stanoviť na základe energetického certifikátu vymedzeného v článku 2 bodu 12 smernice 2010/31/EÚ.

⁽²⁵⁾ Napríklad v usmerneniach o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky na rok 2022 (2022/C 80/01) alebo vo všeobecnom nariadení o skupinových výnimkách sa stanovujú iné podmienky pomoci na nákup ekologických vozidiel a vozidiel s nulovými emisiami ako v Sociálno-klimatickom fonde (keďže Sociálno-klimatický fond umožňuje financovanie vozidiel s nízkymi emisiami, ktoré nie sú zosúladené v rámci taxonómie). V nariadení Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1370/2007 z 23. októbra 2007 o službách vo verejnom záujme v železničnej a cestnej osobnej doprave (Ú. v. EÚ L 315, 3.12.2007, s. 1) sa naopak nevyžaduje, aby vozidlá, ktoré sú k dispozícii prevádzkovateľovi služieb vo verejnom záujme v rámci zmluvy o službách vo verejnom záujme, spĺňali environmentálne normy.

12. Ako zohľadňovať rodovú rovnosť a rovnaké príležitosti pre všetkých

V sociálno-klimatických plánoch by sa malo vysvetliť, ako sú opatrenia a investície zamerané na riešenie rodovej nerovnosti a posilnenie rodovej rovnosti [článok 6 ods. 1 písm. q) a oddiel 2.1 bod ii) a oddiel 2.2 bod ii) prílohy V k nariadeniu o Sociálno-klimatickom fonde]. Energetická chudoba a dopravná chudoba sa žien dotýkajú neúmerne. Aby sa teda zabezpečilo, že v procese prípravy a vykonávania plánov sa na nikoho nezabudne, mali by členské štáty podporovať a presadzovať rodovú rovnosť a rovnaké príležitosti pre všetkých a začleniť tieto ciele, ako aj práva na prístupnosť pre osoby so zdravotným postihnutím v súlade s Dohovorom OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím.

Po prvé by členské štáty mali vo svojich plánoch identifikovať hlavné výzvy, s ktorými sa stretávajú v súvislosti s rodovou rovnosťou a rovnosťou príležitostí pre všetkých v kontexte Sociálno-klimatického fondu. Potom by mali vysvetliť, ako sa opatreniami a investíciami v plánoch budú riešiť identifikované výzvy v oblasti rovnosti a ako sa nimi bude podporovať rodová rovnosť. To zahŕňa posúdenie toho, ako by opatrenia a investície zahrnuté v plánoch mohli prispieť k odstráneniu existujúcich rodových nerovností a iných foriem nerovnosti, ako aj k podpore a zlepšeniu rodovej rovnosti.

Členské štáty by mali preukázať, že ciele rodovej rovnosti a rovnosti príležitostí pre všetkých sú na jednej strane zahrnuté do konkrétnych sektorových opatrení (infraštruktúra, bývanie, doprava, energetika, dočasná priama podpora príjmu) a na druhej strane sú začlenené do koncepcie a vykonávania. To znamená, že plán by mal podporovať by rodovú rovnosť a rovnosť príležitostí pre všetkých vo všetkých oblastiach politiky, okrem iného najmä pokiaľ ide o práva osôb so zdravotným postihnutím na prístupnosť.

Okrem toho členské štáty by mali rozdeliť údaje, ktoré poskytujú, podľa pohlavia, ako sa uvádza v článku 33 nariadenia o rozpočtových pravidlách, veku a zdravotného postihnutia (ak je to relevantné a možné) a zapojiť orgány pre rovnosť a nediskrimináciu do prípravy a vykonávania plánu, napríklad v rámci procesu monitorovania vykonávania plánu. Členské štáty môžu takisto čerpať zo zistení viacerých štúdií o *ex ante* posúdení vplyvu na rodovú rovnosť ⁽²⁶⁾, o rodovo citlivom rozpočtovaní ⁽²⁷⁾, o rodovo responzívnom verejnom obstarávaní ⁽²⁸⁾ a o uplatňovaní rovnosti v doprave ⁽²⁹⁾.

A napokon, počas fázy plánovania a vykonávania by členské štáty mali zvážiť zapojenie rôznorodých zainteresovaných strán, najmä žien a osôb patriacich k iným zraniteľným skupinám, aby sa zabezpečilo, že plán bude odrážať rôzne perspektívy.

13. Orgány poverené vykonávaním plánu

Na účinnú prípravu plánov a zabezpečenie ich hladkého vykonávania musia členské štáty v dostatočnom predstihu určiť, ktoré orgány budú zodpovedné za ich prípravu a vykonávanie.

Plány musia obsahovať vysvetlenie, ako členský štát plánuje vykonávať navrhované opatrenia a investície, so zameraním na opatrenia a harmonogram monitorovania a vykonávania (pozri bod 4.1 prílohy V k nariadeniu o Sociálno-klimatickom fonde). To by malo zahŕňať všetky opatrenia potrebné na dodržiavanie pravidiel ochrany finančných záujmov EÚ.

Členské štáty musia zaviesť účinný a efektívny systém vnútornej kontroly v súlade so svojím inštitucionálnym, právnym a finančným rámcom vrátane oddelenia funkcií a mechanizmov podávania správ, dohľadu a monitorovania (pozri bod 1 prílohy III k nariadeniu o Sociálno-klimatickom fonde). Patrí sem:

- a) určenie orgánov poverených vykonávaním plánu a pridelenie súvisiacich povinností a funkcií;
- b) určenie orgánu alebo orgánov zodpovedných za podpísanie vyhlásenia riadiaceho subjektu, ktoré sa prikladá k žiadostiam o platbu;
- c) postupy zabezpečujúce, že tento orgán alebo tieto orgány získajú uistenie o dosiahnutí míľnikov a cieľov stanovených v pláne, a že finančné prostriedky boli spravované v súlade so všetkými uplatniteľnými pravidlami, najmä pravidlami týkajúcimi sa predchádzania konfliktom záujmov, predchádzania podvodom, korupcii a dvojitému financovaniu;

⁽²⁶⁾ Posúdenie vplyvu na rodovú rovnosť | Európsky inštitút pre rodovú rovnosť (europa.eu).

⁽²⁷⁾ Rodové rozpočtovanie | Európsky inštitút pre rodovú rovnosť (europa.eu).

⁽²⁸⁾ Rodovo responzívne verejné obstarávanie | Európsky inštitút pre rodovú rovnosť (europa.eu).

⁽²⁹⁾ Uplatňovanie rovnosti v doprave – Európska komisia.

d) primerané oddelenie riadiacich funkcií a funkcií auditu.

Členské štáty môžu určiť niekoľko orgánov na vykonávanie plánov (príloha III k nariadeniu o Sociálno-klimatickom фонде). Komisia však 18. apríla 2023 vydala vyhlásenie ⁽³⁰⁾, v ktorom sa domnieva, že dohoda dosiahnutá spoluzákonodarcami v rámci „prílohy III – Kľúčové požiadavky na systém vnútornej kontroly členského štátu“ k nariadeniu o Sociálno-klimatickom фонде týkajúca sa možnosti členských štátov určiť viac ako jeden orgán poverený podpisovaním vyhlásení riadiaceho subjektu, ktoré sú priložené k žiadostiam o platbu, by mohla viesť k neefektívnosti a rozptýleniu zodpovednosti a mohla by spôsobiť nejasnosti v súvislosti s úlohami orgánov.

Na zabezpečenie účinnej realizácie je potrebné stanoviť jasnú zodpovednosť. Mohol by sa určiť vedúci koordinačný orgán, ktorý by mal celkovú zodpovednosť za prípravu plánu a bol by hlavným kontaktným bodom pre Komisiu. Koordinálny orgán by mal byť zodpovedný za celkové prijatie plánu, za koordináciu s ostatnými orgánmi v krajine (vrátane zabezpečenia súdržnosti pri využívaní iných fondov EÚ), monitorovanie pokroku pri plnení míľnikov a cieľov, predkladanie akýchkoľvek zmien plánu a podávanie správ. S cieľom objasniť zodpovednosť za žiadosti o platby v rámci fondu sa dôrazne odporúča, aby každý členský štát určil len jeden orgán na podpisovanie vyhlásení riadiaceho subjektu, ktoré sú priložené k žiadostiam o platby. Musia takisto určiť jeden alebo viacero auditorských orgánov (pozri bod 5 prílohy III).

Členské štáty sa môžu rozhodnúť určiť riadiace orgány programov politiky súdržnosti podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1060 ⁽³¹⁾ (nariadenie o spoločných ustanoveniach), aby dohliadali na opatrenia a investície podporované z fondu, koordinovali ich a vykonávali. Členské štáty musia tento zámer uviesť vo svojich plánoch. Ak sa to zahrnie do plánov, systémy riadenia a kontroly zavedené pre riadiace orgány programov politiky súdržnosti, ako boli oznámené Komisii, sa budú považovať za systémy spĺňajúce požiadavky nariadenia o Sociálno-klimatickom фонде (článok 11 ods. 3 nariadenia o Sociálno-klimatickom фонде). V prípade všetkých ostatných orgánov sa musí vykonať formálny proces určenia, aby sa zabezpečilo, že sú zavedené riadne systémy riadenia a kontroly a že môžu poskytnúť dostatočné záruky ochrany finančných záujmov EÚ.

Komisia bude musieť overiť zavedené administratívne a procedurálne opatrenia, aby sa uistila, že sú v súlade s predpismi.

14. Prevody zdrojov

a) *Prevod zdrojov z fondu*

i. Prevody zo Sociálno-klimatického fondu do fondov v rámci zdieľaného riadenia podľa nariadenia o spoločných ustanoveniach

Podľa článku 11 ods. 2 nariadenia o Sociálno-klimatickom фонде môžu členské štáty vo svojich plánoch požiadať o prevod až 15 % svojej maximálnej ročnej finančnej alokácie na každý rok Sociálno-klimatického fondu do fondov v rámci zdieľaného riadenia podľa nariadenia o spoločných ustanoveniach, ak sú splnené podmienky.

Upozorňujeme, že i) zdroje sa do Sociálno-klimatického fondu pridávajú každoročne (pozri článok 30d ods. 4 smernice 2003/87/ES) a nariadenie o Sociálno-klimatickom фонде umožňuje členským štátom previesť 15 % ich ročnej finančnej alokácie, ale nie alokácie na celé obdobie 2026 – 2032 v jednej tranži, a že ii) podľa nariadenia o spoločných ustanoveniach sa rozpočtové záväzky môžu prijímať len v období od 1. januára 2021 do 31. decembra 2027. Členské štáty preto nemôžu previesť celú sumu, t. j. 15 % svojej maximálnej ročnej finančnej alokácie uvedenej v prílohe II k nariadeniu o Sociálno-klimatickom фонде, v jednej tranži od začiatku Sociálno-klimatického fondu, keďže táto hodnota vychádza z celkovej alokácie pridelené členským štátom na obdobie 2026 – 2032.

⁽³⁰⁾ V Bruseli, 18. apríla 2023, (OR. en, pl) 7984/23 ADD 1, medziinštitucionálny spis: [2021/0206(COD)].

⁽³¹⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1060 z 24. júna 2021, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom фонде regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom фонде plus, Kohéznom фонде, Фонде na spravodlivú transformáciu a Európskom námornom, rybolovnom a akvakultúrnom фонде a rozpočtové pravidlá pre uvedené fondy, ako aj pre Fond pre azyl, migráciu a integráciu, Fond pre vnútornú bezpečnosť a Nástroj finančnej podpory na riadenie hraníc a vízovú politiku (Ú. v. EÚ L 231, 30.6.2021, s. 159).

Členské štáty môžu požiadať o prevod len do výšky 15 % ročnej finančnej alokácie členského štátu na roky 2026 a 2027 prostredníctvom zmeny programov podľa nariadenia o spoločných ustanoveniach. Skutočné ročné prevody sa uskutočnia v súlade s ročným rozpočtovým postupom. Okrem toho všetky opatrenia v programoch na obdobie po roku 2027 budú závisieť od viacročného finančného rámca na obdobie po roku 2027. Prevedené zdroje by sa mali využívať v súlade s nariadením o spoločných ustanoveniach a nariadením, ktorým sa riadi konkrétny fond, do ktorého sa zdroje Sociálno-klimatického fondu prevádzajú.

V súlade s článkom 26b nariadenia o spoločných ustanoveniach sa musia prevodmi zo Sociálno-klimatického fondu podporovať ciele stanovené v článku 3 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde a musia byť v súlade s oprávnenými opatreniami a investíciami uvedenými v článku 8 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde. Okrem toho sa prevedené zdroje musia využívať v súlade s pravidlami prijímajúceho fondu, konkrétne s nariadením o spoločných ustanoveniach a pravidlami pre daný fond. Členské štáty by preto mali používať spoločné ukazovatele a/alebo ukazovatele špecifické pre jednotlivé programy a platobné opatrenia stanovené v nariadení o spoločných ustanoveniach alebo v nariadeniach pre jednotlivé fondy.

V prípade zdrojov prevedených z fondu na programy zdieľaného riadenia sa maximálne sumy technickej pomoci v rámci programov so zdieľaným riadením zvýšia úmerne s pevným percentuálnym podielom technickej pomoci, ktoré sa uplatní na vyššie sumy po prevodoch zo Sociálno-klimatického fondu (v súlade s článkom 36 nariadenia o spoločných ustanoveniach). Maximálna suma na výpočet technickej pomoci v rámci Sociálno-klimatického fondu (2,5 % odhadovaných celkových nákladov na sociálno-klimatický plán) sa však zníži úmerne k sume prevedenej do fondov so zdieľaným riadením.

ii. Prevody zo Sociálno-klimatického fondu do Programu InvestEU

Členské štáty môžu do svojich plánov ako súčasť odhadovaných celkových nákladov zahrnúť sumu peňažného príspevku prideleného do zložky členského štátu v rámci Programu InvestEU podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/523⁽³²⁾ (v súlade s článkom 11 ods. 4 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde). Tieto náklady by nemali prekročiť 4 % maximálnej finančnej alokácie pre plán. Súvisiace opatrenia uvedené v pláne musia byť v súlade s nariadením o Sociálno-klimatickom fonde.

b) Prevod zdrojov do fondu

Členské štáty majú možnosť požiadať o prevod zdrojov pridelených v rámci programov zdieľaného riadenia do Sociálno-klimatického fondu za podmienok stanovených v nariadení o spoločných ustanoveniach (pozri článok 11 ods. 1 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde).

Až 5 % pôvodnej vnútroštátnej alokácie finančných prostriedkov podľa uvedeného nariadenia na rozpočtové obdobie 2021 – 2027 možno previesť do akéhokoľvek iného nástroja EÚ podliehajúceho priamemu alebo nepriamemu riadeniu, v prospech dotknutého členského štátu (pozri článok 26 nariadenia o spoločných ustanoveniach). V plnej miere sa uplatňujú pravidlá nástroja EÚ, do ktorého sa zdroje prevádzajú.

Toto ustanovenie umožňuje členskému štátu zvýšiť svoje zdroje, ktoré má k dispozícii v rámci Sociálno-klimatického fondu. Členské štáty môžu požiadať o takéto prevody v rámci zmeny programu, na ktorý sa vzťahuje nariadenie o spoločných ustanoveniach. Podľa článku 26 ods. 3 nariadenia o spoločných ustanoveniach na roky 2021 – 2027 by členské štáty mali všetky takéto žiadosti o prevod odôvodniť z hľadiska komplementárnosti a výsledkov, ktoré sa majú dosiahnuť. K žiadostiam by mal byť priložený zmenený program alebo programy, ako je uvedené v článku 24 toho istého nariadenia.

III. PRÍPRAVA A PREDKLADANIE PLÁNOV

1. Analýza a celkový vplyv

a) Predpokladaný vplyv systému ETS2 na zraniteľné skupiny

Podľa článku 6 ods. 1 písm. d) nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde musia členské štáty vo svojich plánoch uviesť odhad pravdepodobných účinkov zvýšenia cien vyplývajúcich zo systému ETS2 na domácnosti, najmä na mieru energetickej chudoby a dopravnej chudoby, a na mikropodniky. Členské štáty musia uvedené účinky analyzovať na správnej územnej úrovni pre každý členský štát, pričom musia zohľadniť národné špecifiká a faktory, ako je prístup k verejnej doprave a základným službám, a identifikovať najviac postihnuté oblasti.

⁽³²⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/523 z 24. marca 2021, ktorým sa zriaďuje Program InvestEU a ktorým sa mení nariadenie (EÚ) 2015/1017 (Ú. v. EÚ L 107, 26.3.2021, s. 30).

S cieľom pomôcť odhadnúť účinky zvýšenia cien vyplývajúceho zo systému ETS2 na zraniteľné skupiny Komisia v súlade s článkom 6 ods. 6 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde poskytne spoločnú hodnotu ako odhad ceny uhlíka vyplývajúcej zo systému ETS2.

Na účely článku 6 ods. 6 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde sa odkazuje na „odporúčané parametre pre podávanie správ o prognózach emisií skleníkových plynov v roku 2025“ vrátane cien uhlíka, ktoré boli poskytnuté členským štátom v súvislosti s nariadením o riadení. Trajektória cien uhlíka v rámci systému ETS2 na roky 2027 – 2030 v tomto dokumente vychádza z odporúčaní, ktoré boli členským štátom poskytnuté v marci 2023 v súvislosti s aktualizáciou národných energetických a klimatických plánov („Odporúčané parametre na modelovanie ETS2 v kontexte aktualizácie národných energetických a klimatických plánov“), ale ceny boli aktualizované z cien za rok 2020 na ceny za rok 2023. V súlade s týmto dokumentom sa v tabuľke 1 uvádza trajektória spoločnej hodnoty, ktorá sa má použiť pre ETS2 ⁽³³⁾.

Tabuľka 1

Harmonizovaná trajektória spoločnej hodnoty pre odhad ceny uhlíka v rámci ETS2

	EUR 2023 / tCO ₂
2027	30
2028	50
2029	55
2030	60
2031	60
2032	60

Odhadovaná hodnota na rok 2030 vo výške 60 EUR za tCO₂ (v cenách z roku 2023) je v súlade s cenou ETS na rok 2030 modelovanou v scenári MIX pre nové sektory v rámci ETS, ako bolo uverejnené v posúdení vplyvu v súvislosti s revíziou systému ETS.

Cena ETS2 v rozhodujúcej miere závisí od vykonávania vnútroštátnych opatrení v odvetví dopravy a odvetví budov a od vykonávania právnych predpisov EÚ. Podľa článku 18 ods. 5 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde musí každý členský štát do 15. marca 2029 posúdiť vhodnosť svojho plánu vzhľadom na skutočné priame účinky systému ETS2. To bude príležitosť analyzovať skutočné účinky systému ETS2 v porovnaní s predpokladmi použitými pre plán pripravený v roku 2025.

Členské štáty môžu vykonať analýzy citlivosti, ale hlavný scenár a výsledky uvedené v pláne by mali vychádzať zo spoločnej hodnoty.

Aj v prípade, že členský štát už má zavedené ceny uhlíka v sektore budov a cestnej dopravy, mal by pri analýze vo svojom pláne použiť spoločnú hodnotu pre odhad ceny uhlíka v rámci ETS2. Členské štáty by mali vysvetliť, do akej miery sa účinok ceny uhlíka v príslušných odvetviach prejavil už pred začiatkom používania systému ETS2 v dôsledku vnútroštátnej ceny uhlíka. Mohli by obsahovať analýzu účinkov, najmä ak už bola táto analýza vykonaná. Najdôležitejšie je, aby členské štáty objasnili očakávanú úroveň cien uhlíka v rokoch 2026 – 2032 (pričom by mali rozlišovať medzi trajektóriami vnútroštátnej uhlíkovej dane a spoločnou hodnotou ceny v rámci systému ETS2), ale v čo najväčšej miere by sa mali zamerať na analýzu (dodatkových) účinkov systému ETS2.

⁽³³⁾ Predložená spoločná hodnota ceny v rámci systému ETS2 je vo všeobecnosti v súlade s pravidlami podľa článku 30h ods. 2 smernice o ETS o opatreniach v prípade nadmerného zvýšenia ceny v rámci systému ETS2 na uvoľnenie dodatočných objemov z trhovej stabilizačnej rezervy, kde je spúšťačia cenová hranica indexovaná na základe cien v EUR z roku 2020.

Ak členský štát požiada o výnimku z ETS2 do 31. decembra 2030 podľa článku 30e ods. 3 písm. a) smernice o ETS, analýza v jeho pláne by mala rovnako vychádzať zo spoločnej hodnoty odhadu ceny uhlíka v rámci systému ETS. Aj keď členský štát spĺňa všeobecné podmienky pre výnimku, až po každom roku sa zistí, či sa výnimka uplatňuje, a to v závislosti od toho, či je vnútroštátna uhlíková daň príslušného členského štátu vyššia ako priemerná aukčná zúčtovacia cena kvót v rámci systému ETS2 [článok 30e ods. 3 písm. b) smernice o ETS].

b) *Odhadovaný počet a identifikácia zraniteľných skupín*

V súlade s článkom 6 ods. 1 písm. e) a f) nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde musia členské štáty vo svojich plánoch uviesť tieto analytické informácie týkajúce sa zraniteľných skupín:

- odhadovaný počet a identifikácia zraniteľných domácností, zraniteľných mikropodnikov a zraniteľných používateľov dopravy; a
- vysvetlenie, ako sa majú vymedzenia energetickej chudoby a dopravnej chudoby uplatňovať na vnútroštátnej úrovni.

Členské štáty musia vo svojich sociálno-klimatických plánoch uviesť odhady, identifikácie a vysvetlenia vrátane použitej metodiky (pozri oddiel 3 vzoru sociálno-klimatického plánu v prílohe V k nariadeniu o Sociálno-klimatickom fonde). Pri identifikácii zraniteľných skupín sa členské štáty môžu odvolávať na charakteristiky (napr. sociálno-ekonomické, príjmová skupina, geografické rozmiestnenie, typ bývania), ktoré sú dostupné zo štatistických údajov, na základe definícií zraniteľných skupín v článku 2 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde.

Členské štáty musia vo svojich plánoch uviesť aj počet domácností v energetickej chudobe, v dopravnej chudobe a počet zraniteľných mikropodnikov, na ktoré sa opatrenia a investície zameriavajú, aby bolo možné odhadnúť vplyv opatrení a investícií na ne (oddiel 3.2 prílohy V k nariadeniu o Sociálno-klimatickom fonde). Ak je to relevantné a možné, členské štáty by mali poskytnúť rozdelenie podľa počtu domácností v energetickej chudobe, domácností v dopravnej chudobe, ako aj vlastníkov mikropodnikov podľa pohlavia, aby bolo možné monitorovať a hodnotiť pokrok z hľadiska rodovej rovnosti (článok 22 nariadenia o rozpočtových pravidlách) (viac informácií nájdete v oddiele II bode 12 tohto usmernenia).

Pri identifikácii zraniteľných skupín môžu členské štáty vychádzať z existujúcich a vypracovaných štatistík a metodík zameraných na zraniteľné skupiny a z právnych predpisov EÚ, ktoré sa týkajú podpory ľudí v energetickej a dopravnej chudobe, pričom zohľadnia odhadované vplyvy systému ETS2.

Zo správy o prístupe k základným službám v EÚ z roku 2023 ⁽³⁴⁾ vyplýva, že domácnosti s nízkymi a nižšími strednými príjmami, najmä domácnosti ohrozené chudobou (AROE) ⁽³⁵⁾, už teraz vynakladajú vyšší podiel svojich príjmov na základné služby vrátane energie a dopravy. Práve oni čelia najväčším prekážkam v prístupe k takýmto službám, najmä pre problémy s cenovou dostupnosťou. Zvýšenie cien má preto na tieto domácnosti väčší vplyv. Členské štáty môžu pri definovaní zraniteľných skupín vychádzať z týchto zistení a zamerať sa konkrétne na domácnosti ohrozené chudobou s cieľom identifikovať a odhadnúť počet zraniteľných domácností a stanoviť ciele pre svoje opatrenia.

Práca na identifikácii energetickej chudoby na účely plánov by sa mala zosúladiť s prácou na transpozícii súvisiacich právnych predpisov EÚ. Vymedzenie pojmu energetická chudoba v článku 2 bode 1 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde je rovnaké ako vymedzenie pojmu energetická chudoba v smernici Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/1791 ⁽³⁶⁾ (smernica o energetickej efektívnosti). Očakáva sa, že členské štáty transponujú túto smernicu do 11. októbra 2025 a predložia svoje sociálno-klimatické plány do 30. júna 2025. Preto sa odporúča, aby vymedzenie pojmu energetická chudoba použité v sociálno-klimatických plánoch bolo v súlade s vymedzením v smernici o energetickej efektívnosti a jej transpozíciou a aby sa v sociálno-klimatických plánoch tento proces ďalej zdôvodnil modelovaním a analýzou vplyvu ETS2 na zraniteľné domácnosti.

⁽³⁴⁾ SWD(2023) 213 final/2, k dispozícii na adrese: <https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=26940&langId=en>.

⁽³⁵⁾ Hranica rizika chudoby (AROE) je definovaná ako ekvivalentný disponibilný príjem na úrovni 60 % mediánu národného ekvivalentného disponibilného príjmu.

⁽³⁶⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/1791 z 13. septembra 2023 o energetickej efektívnosti a o zmene nariadenia (EÚ) 2023/955 (Ú. v. EÚ L 231, 20.9.2023, s. 1).

Odporúčania Komisie o energetickej chudobe ⁽³⁷⁾ ⁽³⁸⁾ a sprievodné pracovné dokumenty útvarov Komisie ⁽³⁹⁾ ⁽⁴⁰⁾ môžu členským štátom pomôcť identifikovať energetickú chudobu v súlade s ukazovateľmi, ktoré môžu použiť.

Pri identifikácii jednotlivcov a domácností trpiacich dopravnou chudobou sa členské štáty vyzývajú, aby zvažili jej rôzne rozmery vymedzené v článku 2 ods. 12 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde.

Konkrétnejšie povedané, ak to dostupné údaje umožňujú, členské štáty by mali zvažiť analýzu rozmeru „cenovej dostupnosti“ v spojení s rozmermi „dostupnosti“ a „prístupnosti“. To zahŕňa okrem iného kombináciu informácií o výdavkoch a príjmoch s geopriestorovým rozložením obyvateľstva, umiestnením a frekvenciou zastávok verejnej dopravy a cestovných poriadkov, priemerným časom cestovania, podrobnými údajmi o cestnej sieti, miestnom vlastníctve automobilov, cyklickej infraštruktúre a blízkosti základných sociálno-ekonomických aktivít.

Pokiaľ ide o dopravnú chudobu, členské štáty sa môžu oboznámiť so štúdiou o dopravnej chudobe, ktorá obsahuje definície, ukazovatele, determinanty a stratégie zmierňovania ⁽⁴¹⁾ ⁽⁴²⁾.

c) *Zameranie opatrení a investícií*

Vo všeobecnosti platí, že členské štáty budú schopné zamerať opatrenia na zraniteľné domácnosti, mikropodniky a odvetvie dopravy podľa nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde iba vtedy, ak budú mať k dispozícii individuálne administratívne údaje v kombinácii so štatistickými údajmi alebo údajmi z prieskumov. Poznatky zo štatistickej analýzy o identifikácii charakteristík zraniteľných skupín je potrebné premietnuť do konkrétnych kritérií oprávnenosti pre opatrenia a investície. Členské štáty môžu na tento účel použiť napríklad tieto údaje:

- údaje o príjmoch (napr. z rôznych daňových zdrojov),
- typ vykurovacieho systému (napr. ak patrí do rozsahu pôsobnosti systému ETS2),
- kvalita obývanej budovy (napr. posúdenie budovy na základe energetických certifikátov),
- poloha zraniteľných používateľov dopravy a čas potrebný na cestu (napr. pomocou ukazovateľa vidiecka/miestna oblasť alebo času potrebného na prístup k iným základným službám, ako je práca, školy a zdravotnícke zariadenia),
- dostupnosť verejnej dopravy, kvalita verejnej dopravy, súkromné vlastníctvo automobilov atď.,
- primeranosť dopravných riešení (napr. dostupnosť verejnej dopravy pre osoby so zníženou pohyblivosťou alebo s ďalšími dopravnými potrebami, bezpečnosť).

Ak členské štáty nemôžu zhromaždiť všetky uvedené potrebné informácie a dôkazy, odporúča sa im, aby zhromaždili čo najviac informácií a použili ich na vypracovanie kritérií oprávnenosti, aby samotné zraniteľné domácnosti, zraniteľní používatelia dopravy a zraniteľné mikropodniky mohli požiadať o podporu v rámci Sociálno-klimatického fondu a poskytnúť viac dôkazov. Kritériá musia odrážať potrebu čo najjednoduchších pravidiel.

⁽³⁷⁾ Odporúčanie Komisie (EÚ) 2020/1563 zo 14. októbra 2020 týkajúce sa energetickej chudoby (Ú. v. EÚ L 357, 27.10.2020, s. 35).

⁽³⁸⁾ Odporúčanie Komisie (EÚ) 2023/2407 z 20. októbra 2023 týkajúce sa energetickej chudoby (Ú. v. EÚ L, 2023/2407, 23.10.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reco/2023/2407/oj>).

⁽³⁹⁾ Pracovný dokument útvarov Komisie – Usmernenie EÚ k energetickej chudobe, ktoré je sprievodným dokumentom k odporúčaniam Komisie týkajúcemu sa energetickej chudoby [C(2020) 9600 final], Brusel, 14. 10. 2020, SWD(2020) 960 final, 8ad45f6a-ad97-48ef-b166-6499445aa8d0_en (europa.eu).

⁽⁴⁰⁾ Pracovný dokument útvarov Komisie – Usmernenie EÚ k energetickej chudobe, ktoré je sprievodným dokumentom k odporúčaniam Komisie týkajúcemu sa energetickej chudoby [C(2023) 4080 final], Brusel, 20. 10. 2023, SWD(2023) 647 final: SWD_2023_647_F1_OTHER_STAFF_WORKING_PAPER_EN_V5_P1_3016190.PDF (europa.eu).

⁽⁴¹⁾ *Transport poverty: definitions, indicators, determinants, and mitigation strategies – Final Report – European Commission* (Dopravná chudoba: definície, ukazovatele, determinanty a stratégie zmierňovania – záverečná správa – Európska komisia).

⁽⁴²⁾ Zaujímavé môžu byť aj ďalšie štúdie Európskej komisie:

- Európska komisia, *Passenger Rail Performance in Europe: Regional and territorial Accessibility Indicators for Passenger Rail* (Výkonnosť osobnej železničnej dopravy v Európe: Regionálne a územné ukazovatele dostupnosti pre osobnú železničnú dopravu), 2021,
- Informácie o cestnej doprave, pozri Európska komisia, *Road Transport Performance in Europe* (Výkonnosť cestnej dopravy v Európe), 2018,
- Európska komisia, *Cohesion in Europe towards 2050, eighth report on economic, social and territorial cohesion* (Súdržnosť v Európe do roku 2050, ôsma správa o hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti), 2021, pozri mapu 4.7,
- Európska komisia, *Ninth report on economic, social and territorial cohesion* (Deviata správa o hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti), 2024,
- OECD Rural Studies, „Getting to Services in Towns and Villages“, *Preparing Regions for Demographic Change* (Štúdie OECD o vidieku, „Prístup k službám v mestách a na dedinách“, Príprava regiónov na demografické zmeny), 2024.

Pri vykonávaní opatrení a investícií pre zraniteľné skupiny môžu členské štáty využiť aj sprostredkovateľov, ako sú miestne a regionálne orgány, spotrebiteľské organizácie, organizácie občianskej spoločnosti a mimovládne organizácie, jednotné kontaktné miesta, sociálni pracovníci, miestne združenia a finanční sprostredkovatelia. V článku 9 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde sa dodáva, že „[č]lenské štáty poskytnú potrebné zákonné a zmluvné záruky na zabezpečenie toho, aby sa celá výhoda preniesla na zraniteľné domácnosti, zraniteľné mikropodniky alebo zraniteľných používateľov dopravy“.

Niektoré opatrenia a investície oprávnené v rámci Sociálno-klimatického fondu vykonávané prostredníctvom sprostredkovateľov alebo iných subjektov majú kolektívny charakter (napr. podpora poskytovaná pre verejnú dopravu, dopravnú infraštruktúru alebo energetické spoločenstvá). V prípade týchto opatrení nie je nevyhnutne k dispozícii individuálny dôkaz o oprávnenosti, keďže okruh prijímateľov môže byť o niečo širší. V týchto prípadoch musia členské štáty predložiť dôkazy o tom, že takéto opatrenia budú v prvom rade prospešné pre cieľové zraniteľné skupiny. Členské štáty musia vo svojich plánoch pre každé z týchto opatrení uviesť odhadovaný počet zraniteľných domácností, používateľov dopravy alebo mikropodnikov, ktorí budú mať z opatrenia prospech (napríklad tí, ktorí žijú v danej oblasti). Musia takisto vysvetliť, prečo je podiel zraniteľných domácností, používateľov dopravy alebo mikropodnikov, ktorí sú oprávnení na opatrenie, výrazne vysoký.

Členské štáty môžu čerpať z miestnych administratívnych údajov alebo údajov z prieskumov, ak sú dostatočne geograficky podrobné. To môže mať význam aj pre podporu zraniteľných domácností alebo mikropodnikov prostredníctvom energetických spoločenstiev. V tomto prípade by členské štáty museli zabezpečiť, aby podpora poskytovaná vybraným energetickým spoločenstvom prinášala prospech predovšetkým zraniteľným skupinám (pre ich všeobecné opatrenia alebo pre vybrané projekty, pre ktoré by boli osobitne podporované). Podpora prostredníctvom energetických spoločenstiev by sa mohla poskytovať aj prostredníctvom priamej pomoci zraniteľným domácnostiam alebo mikropodnikom pri vstupe do týchto energetických spoločenstiev, napr. vydávaním poukázok ⁽⁴³⁾.

Všeobecnejšie povedané, hoci nezraniteľné skupiny môžu mať prospech z opatrení a investícií, ktoré majú kolektívny charakter, myšlienka „prinášania prospechu predovšetkým určitým skupinám“ neznamená, že v pláne sa môžu priamo podporovať nezraniteľné skupiny opatreniami a investíciami v ich individuálny prospech.

Niektoré jednotlivé opatrenia a investície zahrnuté v plánoch môžu byť súčasťou širších systémov, ktoré sú zamerané na širšiu verejnosť. Finančné prostriedky zo Sociálno-klimatického fondu sa však môžu použiť len na financovanie opatrení a investícií zameraných na zraniteľné skupiny. Členské štáty musia určiť príjemcov, ktorí majú byť financovaní v rámci plánu a ktorí spĺňajú kritériá oprávnenosti na podporu zo Sociálno-klimatického fondu. Počas implementácie systému by členské štáty mali byť schopné sledovať pokrok pri plnení mílnikov a cieľov a monitorovať implementáciu systému z hľadiska dosahu na cieľové skupiny.

d) Zraniteľné mikropodniky

Vymedzenie zraniteľných mikropodnikov podľa článku 2 bodu 11 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde odkazuje na účinky systému ETS2 pre odvetvia budov a cestnej dopravy na mikropodniky a na to, že „na účely svojej činnosti“ nemajú „prostriedky buď na obnovu budov, ktoré obývajú, alebo na nákup vozidiel s nulovými a nízkymi emisiami, alebo na prechod na alternatívne udržateľné druhy dopravy vrátane verejnej dopravy podľa toho, čo je relevantné“. V kontexte Sociálno-klimatického fondu by sa teda mikropodnik mal považovať za „zraniteľný“ len vtedy, ak je jeho podnikanie významne závislé od spotreby palív v komerčných/inštitucionálnych alebo obytných budovách alebo v cestnej doprave ⁽⁴⁴⁾ a ak nemá prostriedky na zníženie tejto spotreby (buď v závislosti od finančnej kapacity na nákup vozidiel s nulovými alebo nízkymi emisiami a súvisiacej infraštruktúry, účinnejších vykurovacích systémov, schopnosti obnoviť budovu, ktorú obýva, alebo v závislosti od dostupnosti alternatív, ako je verejná doprava).

⁽⁴³⁾ Príklady dôležitých výberových kritérií týkajúcich sa projektov realizovaných prostredníctvom energetických spoločenstiev uvádza CEE Bankwatch: <https://bankwatch.org/publication/selection-criteria-for-energy-communities-a-practical-checklist>.

⁽⁴⁴⁾ Podrobnejšie informácie o tom, ktoré presné emisie sú zahrnuté do kategórií emisií „spaľovanie palív v komerčných/inštitucionálnych a obytných budovách“ a „cestná doprava“, na ktoré sa vzťahuje systém ETS2, možno nájsť napríklad vo všeobecných usmerneniach pre regulované subjekty v rámci systému ETS2 (https://climate.ec.europa.eu/document/download/b5ccad58-6909-4a32-8a72-c73ab8d2a165_en?filename=policy_ets_ets2_gd_regulated_entities_en.pdf). Emisie zo „spaľovania palív v komerčných/inštitucionálnych a obytných budovách“ zahŕňajú najmä emisie zo spaľovania palív na vykurovanie, ohrev vody a varenie a emisie zo „spaľovania palív v cestnej doprave“ a nezahŕňajú emisie z terénnych alebo samohybných pracovných strojov používaných na staveniskách (tieto emisie sú v systéme ETS2 zahrnuté do emisií v „ďalších odvetviach“). Emisie zo spaľovania palív v poľnohospodárstve sú vylúčené.

Členské štáty môžu slobodne navrhovať opatrenia a investície pre zraniteľné mikropodniky a rozhodovať o rozsahu takejto podpory. Bez ohľadu na to, či sa podpora zo Sociálno-klimatického fondu zameriava na zraniteľné mikropodniky, však členské štáty musia v súlade s článkom 6 ods. 1 písm. e) a d) nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde poskytnúť „*odhadovaný počet a identifikáciu (...) zraniteľných mikropodnikov*“ a „*odhad pravdepodobných účinkov zvýšenia cien vyplývajúceho zo začlenenia emisií skleníkových plynov z odvetvia budov a z odvetvia cestnej dopravy do rozsahu pôsobnosti smernice 2003/87/ES na (...) mikropodniky*“.

e) *Osobitné prípady zraniteľných skupín podľa Sociálno-klimatického fondu vzhľadom na vplyv systému ETS2*

Ako sa uvádza v oddiele II bode 3 tohto usmernenia, definície zraniteľných domácností a používateľov dopravy, na ktoré sa fond zameriava, zahŕňajú domácnosti v energetickej chudobe a domácnosti a jednotlivcov v dopravnej chudobe, nie nevyhnutne „*významne zasiahnutých systémom ETS2*“.

Hoci sa členským štátom dôrazne odporúča, aby svoju podporu zamerali na riešenie priamych účinkov systému ETS2, v zozname ďalej sa uvádza niekoľko príkladov možných príjemcov, ktorých sa systém ETS2 priamo netýka. Títo príjemcovia by nemali nárok na priamu podporu príjmu zo Sociálno-klimatického fondu, ktorý by mal byť striktne zameraný na domácnosti a používateľov dopravy priamo ovplyvnených systémom ETS2 (v súlade s článkom 8 ods. 2 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde). Môžu však byť oprávnení aj na iné štrukturálne opatrenia ako priamu podporu príjmu, ktoré sú uvedené v článku 8 ods. 1 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde, pod podmienkou, že sú klasifikované ako zraniteľné domácnosti alebo jednotlivci postihnutí energetickou alebo dopravnou chudobou.

- *Domácnosti, ktoré vykujú svoje domácnosti tuhou biomasou.* Tuhá biomasa nepatrí do rozsahu pôsobnosti systému ETS2, a preto by tieto domácnosti neboli priamo ovplyvnené systémom ETS2, pokiaľ ide o vykurovanie ich domovov. Fondom by sa však dalo pomôcť aj týmto domácnostiam, ak sa nachádzajú v energetickej chudobe (podľa vymedzenia pojmu zraniteľné domácnosti). Takáto podpora by sa mohla poskytovať aj na pomoc týmto zraniteľným domácnostiam pri prechode od tuhej biomasy alebo na zlepšenie energetickej efektívnosti ich domov.
- *Domácnosti, ktoré už vykujú svoje domácnosti elektrinou alebo diaľkovým vykurovaním.* Elektrická energia a veľké diaľkové vykurovacie systémy patria do rozsahu pôsobnosti existujúceho systému obchodovania s emisiami pre energetiku a veľké priemyselné odvetvia (ETS1) a nepatria do rozsahu pôsobnosti systému ETS2, čo znamená, že tieto domácnosti nebudú systémom ETS2 priamo ovplyvnené. Napriek tomu by takéto domácnosti, ak sú zraniteľné a nachádzajú sa v energetickej chudobe, mohli získať podporu z fondu, napr. na zlepšenie energetickej efektívnosti ich domov.
- *Používatelia dopravy, ktorí nevlastnia vozidlo so spaľovacím motorom.* Týchto používateľov dopravy by systém ETS2 priamo neovplyvnil, aj keď môžu využívať verejnú dopravu, na ktorú sa vzťahujú ceny v rámci systému ETS2. Domácnosti alebo jednotlivci v dopravnej chudobe, ktorí nevlastnia vozidlo so spaľovacím motorom, môžu byť takisto oprávnení na podporu zo Sociálno-klimatického fondu, pokiaľ možno na zlepšenie ich prístupu k verejnej, spoločnej alebo aktívnej doprave.
- *Domácnosti, ktoré dostávajú podporu na inštaláciu obnoviteľných zdrojov energie.* Cieľom fondu je zmierniť sociálne vplyvy systému ETS2, čo znamená, že podpora na inštaláciu riešení využívajúcich energiu z obnoviteľných zdrojov by mala byť v prípade potreby spojená s modernizáciou vykurovacieho/chladiaceho systému tak, aby mohol fungovať na energiu z obnoviteľných zdrojov, spolu s potrebnými technickými systémami budov a digitálnymi riešeniami.

f) *Predpokladaný vplyv plánovaných opatrení a investícií*

V článku 6 ods. 1 písm. a) nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde sa vyžaduje, aby členské štáty do svojich plánov zahrnuli vysvetlenie, ako by opatrenia a investície účinne prispeli k dosiahnutiu cieľov fondu.

Členské štáty by mali postupovať podľa oddielu 3.3 prílohy V k nariadeniu o Sociálno-klimatickom fonde a vysvetliť predpokladané vplyvy plánovaných opatrení a investícií.

To sa líši od dvojročného podávania správ, ktoré sa od členských štátov vyžaduje (článok 24 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde) na základe zoznamu ukazovateľov v prílohe IV k nariadeniu o Sociálno-klimatickom fonde, ktoré by mali závisieť od skutočného vykonávania plánu.

V rámci Nástroja technickej podpory Komisia poskytuje členským štátom poradenstvo pri príprave ich plánov. Prijímajúce členské štáty dostanú rady o tom, ako vykonať analýzu vplyvov systému ETS2, ako identifikovať zraniteľné skupiny a pozitívne vplyvy plánovaných opatrení a investícií. Metodické poradenstvo týkajúce sa vykonávania týchto analýz a kľúčové výsledky budú oznámené všetkým členským štátom v rámci formovania skupiny odborníkov na zmenu klímy v súvislosti s implementáciou Sociálno-klimatického fondu.

2. Zložky

a) Všeobecné pravidlá

Plány by mali byť štruktúrované podľa troch ucelených zložiek, z ktorých každá sa zaoberá špecifickými oblasťami:

1. budovami;
2. cestnou dopravou ⁽⁴⁵⁾;
3. dočasnou priamou podporu príjmu (ak je to relevantné).

V plánoch by sa mali stanoviť opatrenia a investície v súlade s oddielom 2 vzoru plánov uvedeného v prílohe V k nariadeniu o Sociálno-klimatickom fonde (ďalej len „vzor“). Zložky pre odvetvia stavebníctva a dopravy by mali byť štruktúrované v súlade s časťou 2.1 vzoru. Zložka týkajúca sa priamej podpory príjmu by sa mala riadiť časťou 2.2 vzoru.

Členské štáty si môžu stanoviť vlastné priority v jednotlivých odvetviach a pre jednotlivé zraniteľné skupiny, pričom zohľadnia analýzu účinkov systému ETS2 a identifikáciu zraniteľných skupín. Nariadením o Sociálno-klimatickom fonde sa členským štátom neukladá povinnosť zahrnúť do plánu všetky oblasti. V článku 4 ods. 1 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde sa však vyžaduje, aby každý plán obsahoval ucelený súbor existujúcich a nových opatrení na riešenie vplyvu stanovovania cien uhlíka. Komisia preto posúdi, či sa plán každého členského štátu primerane zaoberá sociálnym vplyvom a výzvami systému ETS2 na cieľové skupiny. Komisia vyzýva členské štáty, aby uprednostnili opatrenia a investície, ktoré by mali mať najväčší vplyv na tieto skupiny, a zároveň zachovali vyvážený prístup vo všetkých oblastiach politiky v súlade s vnútroštátnymi účinkami systému ETS2. Komisia pri tomto posúdení zohľadní aj doplnkové financovanie.

V rámci posúdenia podľa článku 16 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde Komisia preskúma relevantnosť, účinnosť, efektívnosť a ucelenosť plánov vzhľadom na vnútroštátnu situáciu, a najmä ich primeranosť na riešenie výziev identifikovaných v analýze podľa článku 16 ods. 3 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde.

Členské štáty musia takisto odhadnúť a identifikovať počet zraniteľných domácností, vysvetliť, ako sa má na vnútroštátnej úrovni uplatňovať vymedzenie pojmov energetická chudoba a dopravná chudoba, a podať správu o energetickej chudobe aj dopravnej chudobe v súlade s článkom 6 ods. 1 písm. e) a f) nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde. V plánoch by sa preto mal stanoviť ucelený a vyvážený súbor opatrení a investícií, ktorými sa riešia hlavné výzvy zavedenia systému ETS2, pričom by sa mali zohľadniť vnútroštátne špecifiká.

b) Štruktúra zložiek

Zložky by mali mať zmysluplnú štruktúru s opatreniami a investíciami, ktoré sa navzájom dopĺňajú. Zložky sú základnými časťami plánov, ktoré pozostávajú zo súvisiacich opatrení a investícií zameraných na riešenie konkrétnych výziev v jednom z dvoch odvetví (budovy alebo doprava). Tieto opatrenia a investície by mali tvoriť ucelený balík so vzájomne sa posilňujúcimi činnosťami. Členské štáty sa vyzývajú, aby uviedli každú zložku samostatne a podrobne špecifikovali tieto prvky pre každú z nich ⁽⁴⁶⁾:

1. *opatrenia a investície*: jasný opis opatrení a investícií zahrnutých do zložky s uvedením toho, ako prispievajú k cieľom fondu;
2. *míľniky, ciele a harmonogram*: uvedenie míľnikov a cieľov pre každé opatrenie alebo investíciu spolu s časovým harmonogramom vykonávania;
3. *financovanie a náklady*: informácie o financovaní opatrení a investícií vrátane príslušných nákladov.

⁽⁴⁵⁾ Všetky opatrenia zamerané na zmiernenie vplyvov začlenenia cestnej dopravy do systému ETS2 by sa mali zahrnúť do tejto zložky, aj keď sa investície a reformy týkajú iných druhov dopravy podľa článku 8 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde.

⁽⁴⁶⁾ Ďalšie podrobnosti sa nachádzajú v prílohe V.

3. Opis opatrení a investícií

Cieľom tejto časti je poskytnúť určité všeobecné usmernenie o type opatrení a investícií, ktoré môžu byť zahrnuté do plánov, bez toho, aby bol ovplyvnený výsledok osobitného posúdenia, ktoré má vykonať Komisia na základe návrhov plánov, ktoré majú predložiť členské štáty.

V sociálno-klimatických plánoch sa musí dôkladne zdôvodniť každé opatrenie a investícia, pričom sa musia uviesť ich dôvody, ciele a časový harmonogram a vzájomné prepojenie s inými iniciatívami. Táto úroveň podrobnosti je rozhodujúca pre posúdenie účinnosti opatrení a investícií.

Ak sú opatrenia a investície určené na podporu zraniteľných skupín na určitom území alebo v určitom regióne (po analýze geografických špecifik, ako sa vyžaduje v oddiele 4.5 prílohy V k nariadeniu o Sociálno-klimatickom fonde), členské štáty by to mali jasne uviesť v opise príslušného opatrenia alebo investície.

Okrem toho sa musí v plánoch vysvetliť aj to, ako každé opatrenie alebo investícia spĺňa zásadu „výrazne nenarušiť“. Vysvetlenia by sa mali poskytnúť odkazom na príslušný prípad podľa oddielu 2 technického usmernenia k uplatňovaniu zásady „výrazne nenarušiť“ v súvislosti so Sociálno-klimatickým fondom. V súlade s týmto usmernením by členské štáty mali vyplniť ďalej uvedenú tabuľku, aby preukázali, že každé opatrenie a investícia sú v súlade s touto zásadou. Opatrenie alebo investícia sa môže týkať viacerých činností a aktivít. V tabuľke by sa malo podrobne uviesť, ktorý prístup sa použil pre každú činnosť a aktívum na preukázanie súladu s uvedenou zásadou, vrátane prípadov, keď súlad s danou zásadou závisí od rôznych prístupov.

Prístup	V praxi
Sú nejaké činnosti a/alebo aktíva v rámci tohto opatrenia alebo investície zosúladené s jednou alebo viacerými prílohami pre jednotlivé odvetvia? (oddiel 2.1 technického usmernenia k uplatňovaniu zásady „výrazne nenarušiť“ v súvislosti so Sociálno-klimatickým fondom)	Ak áno, uveďte kód činnosti a/alebo aktíva v príslušnom technickom usmernení k uplatňovaniu zásady „výrazne nenarušiť“ v súvislosti so Sociálno-klimatickým fondom. V tomto zozname nemôže byť uvedená žiadna vylúčená činnosť. Ak nie, uveďte to v tomto políčku.
Existujú v rámci tohto opatrenia alebo investície činnosti a/alebo aktíva, ktoré nie sú zahrnuté v jednej alebo viacerých prílohách pre jednotlivé odvetvia a ktoré sa neopierajú o alternatívne prístupy uvedené v oddieloch 2.3 a 2.4 technického usmernenia k uplatňovaniu zásady „výrazne nenarušiť“ v súvislosti so Sociálno-klimatickým fondom? (oddiel 2.2 technického usmernenia k uplatňovaniu zásady „výrazne nenarušiť“ v súvislosti so Sociálno-klimatickým fondom)	Ak áno, vypracujte ďalej uvedenú tabuľku pre každú plánovanú činnosť/aktívum, ktoré nie sú zahrnuté v prílohách pre jednotlivé odvetvia, v súlade s tabuľkou 1. Kontrolný zoznam pre posúdenie dodržiavania zásady „výrazne nenarušiť“ uvedený v oddiele 2.2 technického usmernenia k uplatňovaniu zásady „výrazne nenarušiť“ v súvislosti so Sociálno-klimatickým fondom. V tomto zozname nemôže byť uvedená žiadna činnosť vylúčená v prílohách pre jednotlivé odvetvia. Ak nie, uveďte to v tomto políčku.
Sú činnosti a/alebo aktíva v rámci tohto opatrenia alebo investície v súlade s taxonómiou EÚ (podstatný príspevok) a kritériami technického skríningu podľa zásady „výrazne nenarušiť“? (oddiel 2.3 technického usmernenia k uplatňovaniu zásady „výrazne nenarušiť“ v súvislosti so Sociálno-klimatickým fondom)	Ak áno, uveďte činnosti podľa delegovaných aktov o taxonómii. Ak nie, uveďte to v tomto políčku.
Je toto opatrenie alebo investícia finančným produktom zavedeným ako súčasť zložky členského štátu v rámci Programu InvestEU v súlade s oddielom 2.4 technického usmernenia k uplatňovaniu zásady „výrazne nenarušiť“ v súvislosti so Sociálno-klimatickým fondom?	Uveďte, či opatrenie alebo investícia patrí do tejto kategórie. Ak nie, uveďte to v tomto políčku.

V súlade s článkom 6 ods. 4 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde Komisia uverejnila poznámku, v ktorej sú zhrnuté osvedčené postupy pre nákladovo efektívne opatrenia, ktoré by mohli byť potenciálne financované zo Sociálno-klimatického fondu⁽⁴⁷⁾. Na webovom sídle Komisie o Sociálno-klimatickom fonde⁽⁴⁸⁾ bol uverejnený oddiel venovaný osvedčeným postupom. Okrem toho Komisia poskytuje niekoľkým členským štátom podporu pri príprave ich plánov prostredníctvom Nástroja technickej podpory. V rámci nej poskytuje zúčastneným členským štátom poradenstvo o vhodných opatreniach a investíciách, ktoré by mohli zahrnúť do svojich plánov. Kľúčové zistenia projektu Nástroja technickej podpory budú poskytnuté všetkým členským štátom.

⁽⁴⁷⁾ <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/af68b4c7-3508-11ef-b441-01aa75ed71a1/language-en>.

⁽⁴⁸⁾ Sociálno-klimatický fond – Európska komisia (europa.eu).

a) *Obnova budov*

V článku 8 ods. 1 písm. a) nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde sa stanovuje, že členské štáty môžu do odhadovaných celkových nákladov svojich plánov zahrnúť opatrenia a investície určené na:

„a) podporu obnovy budov, najmä v prípade zraniteľných domácností a zraniteľných mikropodnikov, ktoré využívajú budovy s najhoršou hospodárnosťou, a to aj pokiaľ ide o nájomníkov a ľudí žijúcich v sociálnych bytoch“.

Podľa článku 2 bodu 13 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde „obnova budov“ je akýkoľvek druh obnovy budov súvisiacej s energiou, ktorej cieľom je zvýšiť energetickú hospodárnosť budov, ako napríklad izolácia plášťa budovy, teda stien, strechy, podlahy, výmena okien a inštalácia technických systémov budov v súlade s príslušnými vnútroštátnymi bezpečnostnými normami. Členské štáty sa vyzývajú, aby vykonávali ambiciózne opatrenia obnovy, napr. aby dosiahli aspoň strednú dôkladnosť obnovy, ako je uvedené v odporúčaní Komisie (EÚ) 2019/786 ⁽⁴⁹⁾, aby sa zabezpečil trvalý vplyv na zraniteľné cieľové skupiny.

Pri navrhovaní týchto opatrení, najmä na účely účinného zacielenia a vyčlenenia zdrojov, by členské štáty mali zohľadniť skutočnosť, že zraniteľné domácnosti a mikropodniky si zvyčajne nemôžu dovoliť zaplatiť náklady na obnovu vopred. Aj keď by im boli náklady následne uhradené, nemusia mať ľahký prístup k úverom a nemusia využívať daňové bonusy a odpočty, keďže ich príjem/daň z príjmov právnických osôb je minimálna. Predkladané opatrenia a investície by preto mali byť navrhnuté tak, aby sa nimi zohľadňovali obmedzené finančné možnosti alebo znalosti zraniteľných skupín a aby boli čo najviac ústretové voči klientom.

Riešenia, ako uspokojiť potreby týchto zraniteľných skupín, sú k dispozícii v oznámení o nákladovo efektívnych opatreniach, ktoré uverejnila Komisia ⁽⁵⁰⁾, a v usmerňovacom dokumente k odporúčaniam Komisie o energetickej chudobe ⁽⁵¹⁾. Okrem toho by členské štáty mohli prepojiť svoje finančné opatrenia na zlepšenie energetickej hospodárnosti a zníženie emisií skleníkových plynov pri obnove budov s cieľovými alebo dosiahnutými úsporami energie a zlepšeniami (t. j. podporu možno upraviť podľa dosiahnutých úspor: vyššia podpora pre vyššie zisky). Mali by sa ďalej podporovať alternatívne systémy financovania, ktoré by uľahčili vykonávanie investícií. Tretie strany by ich mali využívať v prospech zraniteľných skupín ako konečných príjemcov (vrátane finančných nástrojov a rozpočtových záruk, ako sú zvýhodnené pôžičky na zníženie nákladov na požíčaný kapitál na systémy obnovy budov na dosiahnutie energetickej efektívnosti, ako aj oslobodenie od daní alebo ich zníženie). Ďalšie rady sa nachádzajú v oddiele II bode 7 písm. d) tohto usmernenia.

b) *Cenovo dostupné energeticky efektívne bývanie vrátane sociálneho bývania a podpora cenovo dostupných riešení energetickej efektívnosti*

Podľa článku 8 ods. 1 písm. b) nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde môžu členské štáty do svojho plánu zahrnúť opatrenia a investície určené na:

„b) podporu prístupu k cenovo dostupnému energeticky efektívnemu bývaniu vrátane sociálneho bývania“.

Opatrenia a investície podľa článku 8 ods. 1 písm. b) nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde by mali byť zamerané na zlepšenie prístupu zraniteľných domácností k energeticky efektívnym budovám vrátane cielej podpory projektov sociálneho bývania s vysokou energetickou hospodárnosťou a nižšími nákladmi pre ich obyvateľov. Energeticky efektívne bývanie vychádza z požiadaviek uvedených v smernici o energetickej hospodárnosti budov a smernici o energetickej efektívnosti. Opatrenia a investície zahŕňajú výstavbu nových sociálnych bytov a cenovo dostupného bývania pre zraniteľné osoby a osoby postihnuté energetickou chudobou, ako aj zmenu účelu existujúcich budov, buď neobývaných, alebo určených na zmenu účelu, ako sú kancelárske budovy, priemyselné areály alebo verejné priestory, ktoré by sa mohli zmeniť na energeticky efektívne a cenovo dostupné bývanie vrátane sociálneho bývania – ale bez obmedzenia na túto oblasť. Ako inšpirácia môžu slúžiť aj hlavné iniciatívy v rámci projektu vlna obnovy ⁽⁵²⁾, ako napríklad iniciatíva v oblasti cenovo dostupného bývania.

⁽⁴⁹⁾ Odporúčanie Komisie (EÚ) 2019/786 z 8. mája 2019 týkajúce sa obnovy budov (Ú. v. EÚ L, 127, 16.5.2019, s. 34).

⁽⁵⁰⁾ Sociálno-klimatický fond – Európska komisia (europa.eu).

⁽⁵¹⁾ Odporúčanie Komisie (EÚ) 2023/2407 z 20. októbra 2023 týkajúce sa energetickej chudoby (Ú. v. EÚ L, 2023/2407, 23.10.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reco/2023/2407/oj>).

⁽⁵²⁾ Oznámenie Komisie – Vlna obnovy pre Európu – ekologizácia našich budov, tvorba pracovných miest, zlepšovanie životných podmienok [COM(2020) 662 final].

c) Dekarbonizačné opatrenia a investície

Podľa článku 8 ods. 1 písm. c) nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde môžu členské štáty do svojho plánu zahrnúť opatrenia a investície určené na:

„c) prispievanie k dekarbonizácii vykurovania a chladenia budov a varenia v nich, napríklad prostredníctvom elektrifikácie, a to zabezpečovaním prístupu k cenovo dostupným a energeticky účinným systémom a integráciou výroby a uskladňovania energie z obnoviteľných zdrojov, a to aj prostredníctvom komunit vyrábajúcich energiu z obnoviteľných zdrojov, občianskych energetických spoločností a ďalších aktívnych odberateľov s cieľom podporiť využívanie vlastnej spotreby energie z obnoviteľných zdrojov, ako je spoločné využívanie energie z obnoviteľných zdrojov a partnerské obchodovanie s energiou z obnoviteľných zdrojov, pripojenie k inteligentným sieťam a sieťam diaľkového vykurovania, čo prispieva k dosiahnutiu úspor energie alebo k zníženiu energetickej chudoby“.

Elektrifikácia vykurovania a chladenia budov a varenia v nich sa týka opatrení a investícií zameraných na zníženie uhlíkovej náročnosti vykurovania/chladenia a varenia v budovách prechodom na elektrinu ako nosič energie. Očakáva sa, že opatreniami a investíciami sa zníži spotreba fosílnych palív nahradením technológií založených na fosílnych palivách účinnejšími technológiami, ktoré nie sú založené na fosílnych palivách, prednostne technológiami poháňanými elektrickou energiou, pričom sa využije rastúca dekarbonizácia energetických mixov členských štátov. Usmernenie⁽⁵³⁾ k odporúčaniu Komisie týkajúcemu sa energetickej chudoby⁽⁵⁴⁾ poskytuje dobrý prehľad o štrukturálnych opatreniach, ktorými sa dá riešiť energetická chudoba.

Integrácia výroby a uskladňovania energie z obnoviteľných zdrojov sa vzťahuje na opatrenia a investície, ktorými sa zvyšuje kapacita výroby energie z obnoviteľných zdrojov, v príslušných prípadoch spolu s kapacitou uskladňovania, vrátane ich pripojenia do siete. Ďalšie opatrenia a investície by mohli zahŕňať i) integráciu inteligentných technologických riešení do budov, ako sú inteligentné merače alebo nabíjacia infraštruktúra; ii) podpora reakcie na strane spotreby; iii) podpora činností vykonávaných energetickými spoločnosťami a iv) spoločné využívanie energie aktívnymi zákazníkmi.

Na „aktívneho odberateľa“ a „občianske energetické spoločenstvo“ sa odkazuje v článku 2 bodoch 15 a 16 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde, pričom pre prvý pojem sa používa vymedzenie uvedené v článku 2 bode 8 smernice o elektrine a pre druhý vymedzenie uvedené v článku 2 bode 11⁽⁵⁵⁾. „Komunita vyrábajúca energiu z obnoviteľných zdrojov“ a „partnerské obchodovanie s energiou z obnoviteľných zdrojov“ sú podľa článku 2 bodov 17 a 18 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde stanovené v článku 2 bodoch 16 a 18 smernice o energii z obnoviteľných zdrojov⁽⁵⁶⁾.

Podpora energetických spoločností by mohla byť navrhnutá tak, aby okrem iného slúžila energetickým potrebám zraniteľných skupín, napríklad financovaním účasti zraniteľných osôb v týchto spoločnostiach, financovaním projektu alebo projektov spoločností, z ktorých môžu mať prospech aj zraniteľné skupiny (napríklad spoločným využívaním elektriny s domácnosťami s nízkymi príjmami alebo so zraniteľnými domácnosťami), alebo priamym financovaním energetických spoločností pod podmienkou, že zraniteľné domácnosti sú ich súčasťou. Podpora môže byť k dispozícii na rozvoj nových výrobných kapacít, ale aj na služby v oblasti energetickej efektívnosti, zvyšovanie informovanosti a budovanie kapacít.

d) Opatrenia na zvyšovanie informovanosti

Podľa článku 8 ods. 1 písm. d) nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde môžu členské štáty do svojho plánu zahrnúť opatrenia a investície určené na:

„d) poskytovanie cielených, prístupných a cenovo dostupných informácií, vzdelávania, osvetu a poradenstva o nákladovo efektívnych opatreniach a investíciách, dostupnej podpore obnovy budov a energetickej efektívnosti, ako aj udržateľných a cenovo dostupných alternatívach mobility a dopravy“.

⁽⁵³⁾ Commission Staff Working Document EU guidance on energy poverty - European Commission.

⁽⁵⁴⁾ Odporúčanie Komisie (EÚ) 2023/2407 z 20. októbra 2023 týkajúce sa energetickej chudoby (Ú. v. EÚ L, 2023/2407, 23.10.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reco/2023/2407/oj>).

⁽⁵⁵⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/944 z 5. júna 2019 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrinou a o zmene smernice 2012/27/EÚ (Ú. v. EÚ L 158, 14.6.2019, s. 125).

⁽⁵⁶⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/2001 z 11. decembra 2018 o podpore využívania energie z obnoviteľných zdrojov (Ú. v. EÚ L 328, 21.12.2018, s. 82).

Dobré príklady opatrení a investícií, ktoré sa zameriavajú na zraniteľné domácnosti a jednotlivcov zasiahnutých energetickou a dopravnou chudobou a poskytujú im informácie o cenovej dostupnosti a prístupnosti energie, možno nájsť v odporúčaní Komisie týkajúcom sa energetickej chudoby a sprievodnom usmernení⁽⁵⁷⁾, ako aj v poznámke o osvedčených postupoch pre nákladovo efektívne opatrenia a investície, ktorú uverejnila Komisia⁽⁵⁸⁾. Informačné kampane pre zraniteľné domácnosti majú svoje špecifiká a mali by sa poskytovať priamo zraniteľným domácnostiam prostredníctvom dôveryhodných kanálov, ako sú pracovníci prvého kontaktu (ktorí nemusia nevyhnutne poskytovať energetické poradenstvo, ale môžu ľudí v týchto domácnostiach nasmerovať na iné dôveryhodné orgány, ako sú jednotné kontaktné miesta, poradenské centrá pre spotrebiteľov alebo spotrebiteľské linky), a musia byť prispôbené potrebám rôznych typov zraniteľnosti.

e) *Riešenia energetickej efektívnosti*

Podľa článku 8 ods. 1 písm. e) nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde môžu členské štáty do svojho plánu zahrnúť opatrenia a investície určené na:

„e) podporu verejných a súkromných subjektov vrátane poskytovateľov sociálneho bývania, najmä verejno-súkromných družstiev, pri vývoji a poskytovaní cenovo dostupných riešení v oblasti energetickej efektívnosti a vhodných finančných nástrojov v súlade so sociálnymi cieľmi fondu;“

Opatrenia a investície podľa článku 8 ods. 1 písm. e) by sa mali zamerať na poskytovanie podpory verejným a súkromným subjektom pri vývoji riešení a mechanizmov financovania, ktoré sú prispôbené potrebám zraniteľných domácností a mikropodnikov, pričom sa zohľadní ich veľmi obmedzený prístup ku komerčnému financovaniu na pokrytie počiatočných investícií. Využitie finančných nástrojov (napr. pôžičiek a záruk, ale aj inovatívnejších riešení financovania) na podporu týchto opatrení môže pomôcť mobilizovať ďalšie súkromné a verejné investície. Hoci takéto opatrenia a investície môžu vykonávať miestne orgány, spoločnosti poskytujúce energetické služby, podniky verejných služieb, energetické agentúry a iní sprostredkovatelia, konečnými príjemcami by mali vždy byť zraniteľné domácnosti zasiahnuté energetickou chudobou a zraniteľné mikropodniky. Pri podpore takýchto verejných alebo súkromných subjektov bude musieť členský štát zabezpečiť, aby sa výhody v plnej miere preniesli na konečného príjemcu, a to poskytnutím potrebných dôkazov v súlade s článkom 9 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde.

V prípade všetkých opatrení a investícií súvisiacich s budovami uvedených v oddiele III bode 3 písm. a), b), c), d) a e) by členské štáty mohli zvážiť tieto opatrenia, aby sa zabezpečilo, že účinok opatrení a investícií zahrnutých do plánu bude maximálny (podrobnejšie informácie sú uvedené napríklad v poznámke o osvedčených postupoch nákladovo efektívnych opatrení, ktorú uverejnila Komisia⁽⁵⁹⁾):

- Uprednostniť zásadu „energetická efektívnosť na prvom mieste“. Scenárom prvej voľby na zníženie spotreby energie a súvisiacich nákladov na energiu by mala byť aspoň stredná úroveň obnovy budov obývaných zraniteľnými domácnosťami. V prípade potreby by sa mala zvážiť hĺbková obnova, aby sa maximalizovali úspory energie, znížili emisie CO₂ a zabránilo sa znásobeniu administratívnych procesov. Existujú prípady, keď podpora inštalácie zariadení na meranie, reguláciu a riadenie energetickej hospodárnosti budov alebo jednotlivých opatrení obnovy na dosiahnutie energetickej efektívnosti, ktoré sú uvedené v prílohe o budovách v usmernení k uplatňovaniu zásady „výrazne nenarušiť“ v súvislosti so Sociálno-klimatickým fondom [a v delegovanom nariadení o taxonómii v oblasti klímy v rámci nariadenia o taxonómii (oddiel 7 prílohy I)], môže byť vhodným nákladovo efektívnym riešením.
- Pri obnove budov vyberať pre každý stavebný prvok komponenty s dlhou technickou životnosťou, aby sa znížila frekvencia budúcich obnov. Používať výrobky s konštrukciou určenou na demontáž, maximalizujte recyklovaný obsah materiálov na obnovu a maximalizujte opätovné použitie materiálov z obnovy. Používať materiály novej generácie vrátane bio produktov a prírodných riešení.
- Doplniť energetickú obnovu konštrukcie budovy výmenou vykurovacieho alebo chladiaceho zariadenia, inštaláciou obnoviteľných zdrojov energie (konkrétne solárnych fotovoltických a solárnych tepelných zariadení) a inštaláciou zariadení na uskladňovanie energie.

⁽⁵⁷⁾ Odporúčanie Komisie (EÚ) 2023/2407 týkajúce sa energetickej chudoby a sprievodné usmernenie, pracovný dokument útvarov Komisie: *EU guidance on energy poverty – European Commission* (Usmernenie EÚ k energetickej chudobe – Európska komisia) (europa.eu).

⁽⁵⁸⁾ *Support for the implementation of the Social Climate Fund* (Podpora implementácie Sociálno-klimatického fondu), Úrad pre publikácie EÚ (europa.eu).

⁽⁵⁹⁾ <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/af68b4c7-3508-11ef-b441-01aa75ed71a1>.

- Zvážiť výhody inštalácie tepelných čerpadiel v kombinácii s inštaláciou obnoviteľných zdrojov energie (na vlastnú spotrebu aj iné použitie), ako sú solárne fotovoltické a solárne tepelné zariadenia.
- Podporiť investície do efektívnych elektrických spotrebičov na varenie a vetranie (vrátane odsávačov vzduchu) pre zraniteľné domácnosti a zraniteľné mikropodniky. Ostatné kuchynské spotrebiče (napr. chladničky) by do tejto kategórie nepatrili, pretože sú napájané elektrickou energiou a systém ETS2 sa ich netýka.
- Podporovať rýchlejšie rozhodovanie o riešeníach energetickej efektívnosti a dekarbonizácie vo viacbytových budovách, mestské plánovanie prispôbené zásade „energetická efektívnosť na prvom mieste“, výmenu informácií o energetickej efektívnosti a dekarbonizácii bývania v komunitách a na miestnej úrovni alebo prístupy sociálnej zodpovednosti podnikov s cieľom predchádzať efektom „nie na mojom dvore“.
- Podporovať zraniteľné domácnosti a zraniteľné mikropodniky, aby sa stali výrobcami-spotrebiteľmi a spoločne využívali alebo predávali elektrinu, v príslušných prípadoch podporovať vlastnú spotrebu energie.
- Podporovať zraniteľné domácnosti a zraniteľné mikropodniky, aby sa pripojili k energetickým spoločenstvám, napríklad poskytovaním poukážok na pokrytie nákladov na pripojenie alebo registráciu. Zvážiť vytvorenie systémov spoločného využívania energie, v ktorých by sa osobitná pozornosť venovala pomoci zraniteľným domácnostiam, a podporovať zraniteľné domácnosti, aby sa do nich zapojili.
- Zvážiť použitie plošného a geografického zacielenia (v súlade s článkom 6 ods. 1 písm. p) nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde) alebo v príslušných prípadoch prístupu založeného na susedstve, alebo zapojenie združení sociálneho bývania alebo iných združení s cieľom dosiahnuť rozsiahle vykonávanie a zacielenie.
- Zvážiť vykonávanie opatrení na úrovni územia na riadenie povodňových rizík, ktoré nie sú financované zo Sociálno-klimatického fondu, súbežne s opatreniami alebo investíciami financovanými zo Sociálno-klimatického fondu, ak sa tieto opatrenia alebo investície vykonávajú na území, ktoré bolo identifikované ako územie so závažným povodňovým rizikom v mapách povodňového ohrozenia a povodňových rizík vypracovaných vnútroštátnymi orgánmi alebo v celoštátnych, regionálnych alebo miestnych územných plánoch, pokiaľ ešte neboli prijaté opatrenia prevencie, ochrany a pripravenosti. Zvážiť aj poskytovanie pomoci a poradenstva navrhovateľom projektov pri posudzovaní povodňových rizík budov, na ktoré sú ich projekty zamerané, a pri riadení rizík prostredníctvom opatrení na mieste ⁽⁶⁰⁾.
- Zaviesť cieľové opatrenia na zvýšenie administratívnych kapacít vrátane školenia zamestnancov na mieste, aby mohli poskytovať poradenstvo a aktívne pomáhať zraniteľným domácnostiam pri administratívnych postupoch alebo pri zložitých prácach na energetickej obnove.
- Zvážiť zriadenie jednotných kontaktných miest, ktoré by ponúkali poradenské a vzdelávacie služby kombinujúce rôzne možnosti financovania (granty, pôžičky s rôznou úrovňou spolufinancovania a úrokovými sadzbami a finančné nástroje) v závislosti od výšky príjmu, životnej situácie a typu budovy, a to aj v spolupráci s miestnymi organizáciami a finančnými sprostredkovateľmi.
- Podporovať využívanie zmlúv o energetickej efektívnosti a zapojiť do nich podniky verejných služieb alebo spoločnosti poskytujúce energetické služby.
- Podporovať financovanie opatrení obnovy odporúčaných v energetických certifikátoch (aj v energetických auditoch alebo v pasportoch obnovy budovy, ak existujú), prípadne v kombinácii s financovaním a administratívnou podporou predchádzajúceho vydania energetických certifikátov (vzhľadom na to, že mnohé zraniteľné domácnosti ho nemusia mať).
- Riešiť rozdelenie stimulov medzi vlastníckmi a zraniteľnými nájomníkmi a rizika vystaňovania obyvateľov v dôsledku renovácie budovy (keď sú nájomníci nútení opustiť domy alebo byty v dôsledku zvýšenia nájomného po obnove), napríklad úpravou regulačného rámca pre nájomné zmluvy alebo poskytovaním bezúročných pôžičiek vlastníkom pod podmienkou poskytnutia sociálnych záruk pre zraniteľných nájomníkov.

⁽⁶⁰⁾ Napríklad uvedenie, ako nájsť informácie o ochrane pred povodňami na úrovni oblasti, ako vykonať posúdenie povodňového rizika na úrovni budovy a opis technických možností, ktoré sú k dispozícii na riešenie povodňových rizík v budovách, ako sú tie, ktoré sú uvedené v usmernení na úrovni EÚ o prispôbení budov zmene klímy.

- Zvážiť zavedenie riešení financovania, ktoré nevyžadujú žiadne platby vopred od konečných prijímateľov, napr. zmluvy o energetickej efektívnosti alebo povinnosti týkajúce sa energetickej efektívnosti uložené podnikom verejných služieb. Predfinancovaním nákladov na obnovu oproti mesačným splátkam (pohľadávkam) financovanie treťou stranou nielen znižuje rozpočtovú záťaž obnovy, ale uľahčuje aj prevod pohľadávok v prípade zmeny nájomníkov v danom byte. Platí to najmä pre inovatívne systémy, ako je financovanie cez faktúry a dane, pri ktorých sa úhrady vyplácajú buď dodávateľom energie, alebo daňovým úradom. Takéto opatrenia sa dajú ľahko kombinovať s inými formami podpory, ako sú sociálne tarify alebo energetické poukážky.
- Ak je to možné, zvážiť pripojenie na účinné diaľkové vykurovanie, ak je dekarbonizované diaľkové vykurovanie k dispozícii alebo sa očakáva jeho zavedenie v blízkej budúcnosti v súlade s technickým usmernením k uplatňovaniu zásady „výrazne nenarušiť“ v súvislosti so Sociálno-klimatickým fondom, čo môže byť relevantné najmä pre rozsiahle obytne časti v metropolitných oblastiach a pre veľké domy hromadného bývania a sociálneho bývania.
- Podnecovať investície, ktorými sa podporuje kolektívna vlastná spotreba tepla (prostredníctvom malého/mikro diaľkového vykurovania prevádzkovaného energetickými spoločenstvami), pretože by mohli menej zaťažovať elektrizačnú sústavu a mohli by sa ľahšie zavádzať v oblastiach so zníženou kapacitou siete. Tieto investície by mali byť v súlade s technickým usmernením k uplatňovaniu zásady „výrazne nenarušiť“ v súvislosti so Sociálno-klimatickým fondom.

f) *Vozidlá s nulovými a nízkymi emisiami a bicykle*

V článku 8 ods. 1 písm. f) nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde sa uvádza, že členské štáty môžu do svojho plánu zahrnúť opatrenia a investície určené na:

„f) poskytnutie prístupu k vozidlám s nulovými a nízkymi emisiami a bicyklom, a to pri zachovaní technologickej neutrality, vrátane finančnej podpory alebo fiškálnych stimulov na ich nákup, ako aj na rozvoj primeranej verejnej a súkromnej infraštruktúry, najmä, ak je to relevantné z hľadiska nákupu vozidiel s nulovými a nízkymi emisiami, infraštruktúry na nabíjanie a dopĺňanie paliva a rozvoja trhu s ojazdenými vozidlami s nulovými emisiami; členské štáty sa usilujú zabezpečiť, aby sa v prípade, že vozidlá s nulovými emisiami predstavujú cenovo dostupné a realizovateľné riešenie, v plánoch uprednostňovala podpora takýchto vozidiel;“

Podľa článku 8 ods. 1 písm. f) sa od členských štátov vyžaduje, aby vo svojich plánoch uprednostnili podporu ekosystémov vozidiel s nulovými emisiami ⁽⁶¹⁾ (vozidiel a infraštruktúr), ak sú cenovo dostupným a uskutočniteľným riešením, a to pri nákupe nových vozidiel, ako aj pri nákupe vozidiel z druhej ruky. To môže zahŕňať napríklad nákup autobusov s nulovými emisiami na účely verejnej dopravy alebo pre potreby škôl v oblastiach s nízkymi príjmami s nedostatočnou dostupnosťou príslušných služieb.

Pokiaľ ide o podporu mikropodnikov (v zmysle článku 2 bodu 12 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde), možno zvážiť dotácie na nákup alebo lízing vozidiel s nulovými emisiami (napr. taxíky, dodávky, nákladné vozidlá, vozidlá na špeciálne účely alebo nákladné bicykle).

Pri navrhovaní systémov prenájmu alebo lízingu vozidiel s nulovými emisiami zameraných na zraniteľné skupiny podľa Sociálno-klimatického fondu by členské štáty mali zohľadniť faktory, ako je výška príjmu, prístupnosť a dostupnosť existujúcej verejnej dopravy a priemerný čas a vzdialenosť dochádzania. Zabezpečenie účinného zacielenia týchto systémov na zraniteľné skupiny podľa Sociálno-klimatického fondu je nevyhnutné na zabránenie potenciálnym regresívnym účinkom dotácií.

Ak členské štáty neuprednostňujú vozidlá s nulovými emisiami, mali by poskytnúť dôkazy a zdôvodniť, prečo vozidlá s nulovými emisiami nie sú cenovo dostupným ⁽⁶²⁾ alebo uskutočniteľným riešením, pričom by mali zohľadniť vplyv systému ETS2. Od členských štátov sa takisto vyžaduje, aby v prípade potreby zahrnuli časový harmonogram, v ktorom sa uvedie postupné znižovanie podpory pre vozidlá s nízkymi emisiami [podľa článku 6 ods. 1 písm. i) nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde].

Okrem toho sa členské štáty vyzývajú, aby podporovali väčšie využívanie bicyklov, elektrobicyklov, nákladných bicyklov a riešení mikromobility prostredníctvom integrovaného plánovania mestskej a regionálnej mobility. Týmto prístupom by sa mal uprednostniť rozvoj bezpečnej, priamej, zabezpečenej a pohodlnej cyklistickej infraštruktúry a sietí, ktoré spájajú oblasti s nízkymi príjmami s hlavnými destináciami. Členské štáty by mohli na podporu tohto cieľa poskytovať dotácie na nákup, dlhodobý prenájom alebo lízing bicyklov, elektrobicyklov alebo nákladných bicyklov.

⁽⁶¹⁾ Podľa nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde sú „vozidlá s nulovými a nízkymi emisiami“ vymedzené rovnako ako v článku 3 ods. 1 písm. m) nariadenia (EÚ) 2019/631, ktorým sa stanovujú emisné normy CO₂ pre nové osobné vozidlá a nové ľahké úžitkové vozidlá.

⁽⁶²⁾ Na uľahčenie analýzy cenovej dostupnosti vozidiel s nulovými emisiami môžu členské štáty zvážiť pojem „celkové náklady na vlastníctvo“ ako celkové náklady na nadobudnutie a vlastníctvo vozidla počas jeho životnosti vrátane nákladov na nadobudnutie alebo lízing vozidla, nákladov na palivo, údržbu a opravy, nákladov na poistenie, finančných nákladov a daní, ako sa uvádza v bode 2.4 (84) oznámenia Komisie – Usmernenia o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky na rok 2022 (Ú. v. EÚ C 80, 18.2.2022, s. 1).

Ak sa zraniteľné skupiny stretávajú s prekrývajúcimi sa problémami súvisiacimi s energetickou a dopravnou chudobou, mali by sa preskúmať medzisektorové riešenia s cieľom vytvoriť synergie medzi investíciami. Členské štáty by napríklad mohli spojiť výstavbu sociálneho bývania alebo obnovu budov so zavádzaním nabíjajúcich bodov pre elektrické vozidlá. Týmto integrovaným prístupom sa môže súčasne riešiť energetická a dopravná chudoba tým, že sa poskytne cenovo dostupná a prístupná nabíjacia infraštruktúra pre elektrické vozidlá a zároveň sa podporia udržateľné, energeticky efektívne riešenia bývania.

g) *Cenovo dostupná a prístupná verejná doprava*

Podľa článku 8 ods. 1 písm. g) nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde môžu členské štáty do svojho plánu zahrnúť opatrenia a investície určené na:

„g) stimulovanie využívania cenovo dostupnej a prístupnej verejnej dopravy a podporu súkromných a verejných subjektov vrátane družstiev pri rozvoji a poskytovaní udržateľnej mobility na požiadanie, služieb spoločnej mobility a možností aktívnej mobility.“

Členské štáty by mali uprednostňovať verejnú dopravu, ktorá umožňuje výrazne efektívnejšiu mobilitu s nižšími emisiami CO₂ v porovnaní so súkromnými automobilmi.

Na podporu udržateľnej mobility uvedenej v oddiele III bode 3 písm. d), f) a g) by členské štáty mohli zvážiť tieto opatrenia, aby maximalizovali účinky opatrení a investícií vo svojich plánoch (podrobnejšie informácie sú uvedené napríklad v poznámke o osvedčených postupoch nákladovo efektívnych opatrení, ktorú uverejnila Komisia ⁽⁶³⁾):

- Zvážiť doplnenie verejnej dopravy službami na požiadanie, mobilitou ako službou a službami spoločnej mobility s cieľom ponúknuť vhodné služby mobility v celom reťazci trasy, t. j. vrátane prvej a poslednej míle vo verejnej doprave. Pri navrhovaní takýchto opatrení by členské štáty mali zohľadniť potreby zraniteľných skupín žijúcich na ostrovoch, v najvzdialenejších regiónoch a územiach, vo vidieckych alebo vzdialených regiónoch, v menej prístupných perifériách, v horských oblastiach, v zaostávajúcich oblastiach a vo vidieckych oblastiach.
- Zvážiť rozšírenie ponuky verejnej dopravy, ako aj súvisiacej infraštruktúry, a to najmä vo vidieckych oblastiach a v mestských a predmestských oblastiach s nedostatočnou dostupnosťou príslušných služieb, kde by to bolo prínosom pre zraniteľných používateľov dopravy. Investície by sa mohli kombinovať aj s poukážkami pre obzvlášť zraniteľných používateľov dopravy.
- Zvážiť ponuku poukážok za dotované ceny na verejnú dopravu, služby na požiadanie, mobilitu ako službu a služby spoločnej mobility. Prístupnosť pre najzraniteľnejšie skupiny je kľúčová a možno ju zabezpečiť vytvorením rôznych možností prístupu (napr. rozhranie založené na aplikácii, telefonický prístup, osobná podpora) a bezbariérovým prostredím (napr. dizajn stanice, prístup k vozidlám a značenie). Služby v oblasti mobility, ktoré sú určené zraniteľným skupinám, by sa mali zvážiť a realizovať v rámci medzisektorovej integrácie, napríklad v súvislosti s výstavbou sociálneho bývania.
- Zvážiť možnosť ponúknuť dodatočný bonus ľuďom, ktorí prestanú používať naftové a benzínové vozidlá, pokiaľ možno s dostatočnou zárukou, že si nekúpia ďalšie.
- Podporovať prechod na bicykle, elektrobicykle a podobné riešenia mikromobility prostredníctvom integrovaného prístupu k plánovaniu mestskej a regionálnej mobility, čím sa zvýši dostupnosť bezpečnej, priamej, zabezpečenej a pohodlnej siete cyklistickej infraštruktúry, ktorá zároveň spája oblasti s nízkymi príjmami s príslušnými destináciami. Na dosiahnutie tohto cieľa by členské štáty mohli dotovať nákup bicyklov, elektrobicyklov a nákladných bicyklov, najmä v mestských oblastiach, a zároveň uľahčiť prechod na iný druh dopravy pomocou integrovaného prístupu k plánovaniu mestskej a regionálnej mobility.
- Investovať do vhodnej verejnej nabíjacej infraštruktúry (umožňujúcej inteligentné obojsmerné nabíjanie) s atraktívnymi cenami v oblastiach so zraniteľnými používateľmi dopravy a domácnosťami a jednotlivcami v dopravnej chudobe.
- Investície do centier mobility na uľahčenie výmeny a prepojenia medzi verejnou dopravou, spoločnou mobilitou, cyklistickou a pešou dopravou v predmestských, prímestských a vidieckych oblastiach.

⁽⁶³⁾ <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/af68b4c7-3508-11ef-b441-01aa75ed71a1>.

- Ak sa plánuje podpora nízkoemisných vozidiel, členské štáty by mali vziať do úvahy, že nebude úplne chrániť zraniteľných používateľov dopravy pred nárastom cien palív v dôsledku systému ETS2, čo by mohlo zvýšiť ich zraniteľnosť. Pri posudzovaní cenovej dostupnosti a možnosti zavedenia uprednostnených vozidiel s nulovými emisiami by sa mali vždy zohľadniť celkové náklady na vlastníctvo pre zraniteľných používateľov, pričom by sa mal zohľadniť vplyv systému ETS2.

4. Priama podpora príjmu

Priama podpora príjmu v rámci fondu je kompenzácia zameraná na riešenie špecifickej zraniteľnosti príjemcov v súvislosti s vplyvom systému ETS2, ktorý sprevádza dekarbonizáciu odvetví bývania a cestnej dopravy.

V článku 8 ods. 2 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde sa uvádza, že členské štáty môžu do svojich plánov zahrnúť náklady na poskytovanie priamej podpory príjmu zraniteľným domácnostiam a zraniteľným používateľom dopravy. Priama podpora príjmu nie je povinnosťou. Ak je zahrnutá do plánov, jej cieľom by malo byť i) zmiernenie nepriaznivých vplyvov na príjem; ii) poskytnutie okamžitej pomoci zraniteľným domácnostiam a zraniteľným používateľom dopravy, ktorí čelia energetickej a dopravnej chudobe, a iii) doplnenie štrukturálnych opatrení a investícií. Táto podpora sa obmedzuje na riešenie priameho vplyvu zahrnutia emisií skleníkových plynov z odvetvia budov a z odvetvia cestnej dopravy do rozsahu pôsobnosti smernice 2003/87/ES. V odôvodnení 23 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde sa uvádza, že opatrenia priamej podpory príjmu by mali mať spravídla zanedbateľný predpokladaný vplyv na environmentálne ciele a ako také by sa mali považovať za opatrenia v súlade so zásadou „výrazne nenarušiť“⁽⁶⁴⁾.

Takáto podpora:

- *nesmie prekročiť hornú hranicu stanovenú v nariadení o Sociálno-klimatickom fonde*: náklady na opatrenia, ktorými sa poskytuje dočasná priama podpora príjmu, nesmú presiahnuť 37,5 % odhadovaných celkových nákladov plánu (v rokoch 2026 – 2032), ako sa uvádza v článku 6 ods. 1 písm. j) nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde,
- *sa musí časom znižovať a musí byť dočasným opatrením* sprevádzajúcim dekarbonizáciu odvetví bývania a dopravy: pridelené náklady na priamu podporu príjmu sa musia počas trvania Sociálno-klimatického fondu v rokoch 2026 až 2032 znížiť. Očakáva sa, že v dôsledku zavádzania štrukturálnych opatrení počas trvania fondu sa úmerne zníži potreba priamej podpory príjmu,
- *musí byť dobre zameraná na riešenie priameho vplyvu systému ETS2*: mala by prispieť k zmierneniu zvýšenia nákladov na energiu a mobilitu pre domácnosti a jednotlivcov, ktorých sa systém ETS2 priamo dotýka (t. j. domácnosti a používatelia dopravy, ktorí používajú uhlie, ťažký vykurovací olej, zemný plyn, LPG, benzín a plynový olej na vykurovanie, varenie a dopravu alebo akékoľvek iné palivo, na ktoré sa vzťahuje systém ETS2⁽⁶⁵⁾). Nemala by byť prínosom pre energeticky chudobné alebo dopravne chudobné domácnosti a jednotlivcov, ktorých sa systém ETS2 priamo netýka. To znamená, že priamu podporu príjmu možno očakávať od roku 2027, keď sa systém ETS2 plne zavedie. V odôvodnení 21 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde sa uvádza, že priama podpora príjmu by sa nemala používať na podporu domácností a používateľov dopravy zasiahnutých nákladmi na elektrinu alebo akýmkoľvek inými nákladmi na vykurovanie alebo dopravu, ktoré nie sú systémom ETS2 ovplyvnené,
- *musí byť dodatočná*: priama podpora príjmu nemôže nahradiť opakujúce sa vnútroštátne výdavky alebo štrukturálne opatrenia v zmysle článku 8 ods. 1 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde,
- *musí byť začlenená do štrukturálnych opatrení a investícií*, čo znamená, že „[n]a príjemcov priamej podpory príjmu by sa ako na členov všeobecnej skupiny príjemcov mali vzťahovať cieľové opatrenia a investície, ktoré by uvedeným príjemcom pomohli účinne sa vymaniť z energetickej chudoby a dopravnej chudoby. Plány by preto mali zahŕňať priamu podporu príjmu pod podmienkou, že budú obsahovať aj opatrenia alebo investície s trvalým vplyvom zamerané na zraniteľné domácnosti a zraniteľných používateľov dopravy, ktorí dostávajú priamu podporu príjmu.“ (odôvodnenie 21 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde).

⁽⁶⁴⁾ To nebráni Komisii, aby počas posudzovania plánov požiadala o objasnenie konkrétneho opatrenia priamej podpory príjmu navrhovaného členským štátom s cieľom overiť, či patrí do kategórie takéhoto typu podpory.

⁽⁶⁵⁾ Podrobnejšie informácie sú uvedené vo všeobecnom usmernení pre regulované subjekty v rámci systému ETS2: https://climate.ec.europa.eu/document/download/b5ccad58-6909-4a32-8a72-c73ab8d2a165_en?filename=policy_ets_ets2_gd_regulated_entities_en.pdf.

V súlade s odporúčaním Komisie z roku 2023 týkajúcim sa energetickej chudoby⁽⁶⁶⁾ a so sprievodným pracovným dokumentom útvarov Komisie⁽⁶⁷⁾ by sa mali uprednostniť dlhodobé štrukturálne opatrenia pred krátkodobou a *ad hoc* priamou podporou príjmu. Priama podpora príjmu by sa mala používať len ako dočasné opatrenie, pričom by mala priamo reagovať na zavedenie systému ETS2 od roku 2027 a sprevádzať štrukturálne opatrenia a investície. Tieto odporúčania sú plne v súlade s nariadením o Sociálno-klimatickom fonde, v ktorom sa uvádza, že priama podpora príjmu „*nerieši základné príčiny energetickej chudoby a dopravnej chudoby*“ (odôvodnenie 21 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde). Odporúčanie týkajúce sa energetickej chudoby a sprievodný pracovný dokument útvarov Komisie obsahujú niekoľko príkladov priamej podpory príjmu.

V sektore dopravy by príkladom priamej podpory príjmu mohla byť finančná podpora vo forme mesačného paušálu určená zraniteľným používateľom dopravy, ktorých sa týka systém ETS2, na pokrytie vplyvu zvýšených nákladov na dopravu na ich príjem.

Systémy priamej podpory príjmu by mali byť navrhnuté tak, aby nebránili stimulom v oblasti cien uhlíka, ktoré vytvára systém ETS2. Mali by to byť prednostne ciele paúšálne platby.

Pokiaľ ide o oprávnenosť podporných sociálnych taríf ako priamej podpory príjmu v rámci Sociálno-klimatického fondu, takáto podpora by sa musela realizovať spôsobom, ktorý je v súlade so všetkými ustanoveniami nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde. V prvom rade to znamená dodržiavanie všetkých pravidiel týkajúcich sa priamej podpory príjmu, najmä obmedzenie podpory na vplyv systému ETS2, a odporúčanie neoslabovať cenový signál systému ETS2. Po druhé sa uplatňujú všetky všeobecné ustanovenia nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde vrátane zásady doplnkovosti, podľa ktorej musí byť podpora doplnková a nesmie predstavovať opakujúce sa vnútroštátne rozpočtové výdavky.

Je potrebné rozlišovať medzi nepovinnou priamou podporou príjmu a štrukturálnymi opatreniami a investíciami, ktoré musia byť zahrnuté do plánov v súlade s článkom 8 ods. 1 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde. Na účely fondu by sa za priamu podporu príjmu *nemalo* považovať žiadne opatrenie, ktorého cieľom je vytvoriť pozitívny trvalý vplyv na dosiahnutie klimatickej neutrality v EÚ do roku 2050 alebo ktorého cieľom je znížiť závislosť od fosílnych palív. Týkalo by sa to poukážok alebo znížených taríf s jasnými klimatickými požiadavkami na to, na čo sa podpora môže použiť, ako aj opatrení, ktorými sa podporuje účasť v komunitách vyrábajúcich energiu z obnoviteľných zdrojov.

Napríklad poukážka, ktorá sa môže použiť len na výmenu okien v budove obývanej zraniteľnými domácnosťami, sa bude považovať za štrukturálne opatrenie, a nie za priamu podporu príjmu, keďže jej cieľom je zvýšiť energetickú efektívnosť budovy a má celkový pozitívny vplyv na klímu.

Podobne poukážka na verejnú dopravu (napr. peňaženka na mobilitu) alebo ciele znížená tarifa na verejnú dopravu by sa nepovažovali za priamu podporu príjmu, pretože obe opatrenia sú zamerané na podporu využívania verejnej dopravy, ktorá je ekologickejšim riešením ako využívanie súkromných dopravných prostriedkov na báze fosílnych palív. Aby sa však maximalizoval trvalý pozitívny vplyv na klímu, takéto dopravné opatrenia by museli byť sprevádzané ďalšími štrukturálnymi opatreniami, ktorých cieľom je zlepšiť infraštruktúru a dostupnosť verejnej dopravy.

Priama podpora príjmu môže byť poskytovaná prostredníctvom verejných alebo súkromných subjektov inak ako priamo zraniteľným domácnostiam alebo zraniteľným používateľom dopravy. V tomto prípade musia členské štáty v súlade s článkom 9 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde vysvetliť, aký druh opatrení budú tieto subjekty vykonávať, a poskytnúť jasné dôkazy o tom, ako budú tieto opatrenia v konečnom dôsledku prospešné pre zraniteľné domácnosti alebo zraniteľných používateľov dopravy.

Pre každé opatrenie priamej podpory príjmu by mal plán obsahovať informácie stanovené v oddiele 2.2 prílohy V k nariadeniu o Sociálno-klimatickom fonde:

1. povaha, typ a veľkosť podpory,
2. podrobné informácie o typoch konečných príjemcov podpory a kritériách použitých na ich identifikáciu,
3. harmonogram znižovania priamej podpory príjmu v súlade s harmonogramom fondu vrátane dátumu ukončenia podpory,
4. v príslušných prípadoch vysvetlenie, ako sa podpora zameriava na riešenie rodovej nerovnosti a posilnenie rodovej rovnosti,
5. opis spôsobu vykonávania podpory.

⁽⁶⁶⁾ Odporúčanie Komisie (EÚ) 2023/2407 z 20. októbra 2023 týkajúce sa energetickej chudoby (Ú. v. EÚ L, 2023/2407, 23.10.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reco/2023/2407/oj>).

⁽⁶⁷⁾ Pracovný dokument útvarov Komisie [SWD(2003) 647]: Usmernenie EÚ k energetickej chudobe [ktoré je sprievodným dokumentom k odporúčaniam Komisie týkajúcim sa energetickej chudoby (C/2023/4080)].

5. Technická pomoc

Členské štáty môžu do svojich plánov zahrnúť *opatrenia technickej pomoci* potrebné na zabezpečenie účinnej správy a vykonávania opatrení a investícií (článok 6 ods. 2 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde). Plán preto môže pokrývať *náklady na opatrenia technickej pomoci*, ale len do výšky 2,5 % odhadovaných celkových nákladov na plán (článok 8 ods. 3 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde).

Náklady na technickú pomoc, ktoré sú oprávnené, zvyčajne zahŕňajú tieto výdavky: výdavky na školenia, programovanie, implementáciu, monitorovanie, kontrolu, audit, hodnotiace činnosti, výdavky na administratívnu pomoc (vrátane výdavkov na ďalších zamestnancov) potrebné na riadenie fondu a dosiahnutie jeho cieľov. Patria sem štúdie, výdavky na IT, verejné konzultácie so zainteresovanými stranami, informačné a komunikačné činnosti (článok 8 ods. 3 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde).

Členské štáty musia vo svojich plánoch uviesť povahu, typ a rozsah činností technickej pomoci, ako aj príslušné odhadované náklady (oddiel 2.3 prílohy V k nariadeniu o Sociálno-klimatickom fonde).

Aby sa predišlo možnému dvojitému financovaniu činností technickej pomoci medzi Sociálno-klimatickým fondom a inými fondmi, najmä fondom súvisiacim s politikou súdržnosti, je potrebné zabezpečiť jasné vymedzenie zamestnancov a opatrení technickej pomoci súvisiacich s každým nástrojom na celoštátnej a regionálnej úrovni.

Pokiaľ ide najmä o technickú pomoc, administratívne náklady priamo spojené s vykonávaním plánov sa nepovažujú za opakujúce sa vnútroštátne rozpočtové výdavky, a preto sú takisto oprávnené (článok 13 ods. 3 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde).

Pokiaľ ide o načasovanie a oprávnenosť činností technickej pomoci, platia rovnaké pravidlá ako pre všetky ostatné opatrenia a investície v rámci plánu. Zo Sociálno-klimatického fondu sa môžu financovať len náklady vzniknuté od 30. júna 2024 (dátum nadobudnutia účinnosti nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde v súlade s článkom 29).

Členské štáty musia vo svojich plánoch stanoviť, ktoré míľniky a ciele sa týkajú opatrení technickej pomoci.

6. Míľniky a ciele

a) Stanovenie míľnikov a cieľov

Zložky plánu by mali byť spojené s obmedzeným, ale zmysluplným počtom míľnikov a cieľov, ktoré predstavujú kľúčové kroky pri realizácii plánu. Míľniky a ciele sú ukazovateľom pokroku pri dosahovaní opatrenia alebo investície. Je potrebné rozlišovať:

- *Míľnik* je kvalitatívny ukazovateľ, ktorý sa používa na meranie pokroku dosahovaného pri plnení opatrenia alebo realizovaní investície (článok 2 bod 5 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde). Neodráža sumy, ale skôr objektívne overiteľný kvalitatívny úspech (prijatý výnos alebo správny akt, ktorým sa vyhlasuje výzva na predkladanie návrhov, alebo právny predpis, reforma predpisov o nájomnom, zjednodušenie povoloňacieho procesu a zníženie administratívnej záťaže v súvislosti s vykonanými opatreniami) a podrobne špecifikuje želaný obsah a charakteristiky.
- *Cieľ* je kvantitatívny ukazovateľ, ktorý sa používa na meranie pokroku dosahovaného pri plnení opatrenia alebo realizovaní investície (článok 2 bod 6 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde). Vychádza z dohodnutého výsledku alebo ukazovateľov výstupov uvedených v prílohe IV k nariadeniu o Sociálno-klimatickom fonde. Výber cieľov by mal odrážať vykonávanie opatrení a investícií, a preto by mal byť funkčný.

Na meranie pokroku prostredníctvom míľnikov a cieľov je niekedy potrebné stanoviť východiskovú úroveň, ktorá odráža stav, kvantitatívny alebo kvalitatívny, premennej/ukazovateľa používaného na meranie pokroku pred opatrením alebo investíciou. Môže to byť stav v čase bezprostredne pred zásahom a/alebo v čase predloženia plánu, alebo môže byť založený na extrapolácii súčasných trendov.

b) Návrh míľnikov a cieľov

Opatrenia by sa mali monitorovať prostredníctvom míľnikov a cieľov, ak je to relevantné. Vždy, keď je to možné, by sa na štrukturálne opatrenie mal vzťahovať jeden míľnik, ktorý odráža jeho konečný krok (napr. nadobudnutie účinnosti daného právneho aktu). Míľniky by mali byť jasné a mali by sa zameriavať na priame právne požiadavky, ak je to relevantné.

Investície by sa mali monitorovať najmä prostredníctvom cieľov (a prípadne míľnikov), ktorých plnenie možno merať prostredníctvom ukazovateľov výstupov a výsledkov. Príslušné spoločné ukazovatele pre všetky tri oblasti sú uvedené v prílohe IV k nariadeniu o Sociálno-klimatickom fonde a môžu sa použiť ako ukazovatele dosiahnutia daného cieľa. Ak plán členského štátu neobsahuje opatrenie alebo investíciu, ktoré prispievajú k niektorým ukazovateľom navrhovaným v prílohe IV, členský štát môže z dôvodu efektívnosti použiť dodatočné ukazovatele, pričom uprednostní tie, ktoré sa použili v rámci iných fondov, programov a nástrojov EÚ, ako sú programy politiky súdržnosti podľa nariadenia o spoločných ustanoveniach alebo nariadenia o Mechanizme na podporu obnovy a odolnosti. Ak je to možné a vhodné, mali by sa pre podobné typy investícií používať rovnaké ukazovatele.

Míľniky a ciele by mali byť navrhnuté tak, aby sa nimi monitoroval pokrok investícií počas ich životného cyklu a zabezpečilo sa tak dosiahnutie celkových cieľov každej zložky. Pokrok pri vykonávaní investícií v rámci plánu by sa mal zvyčajne monitorovať prostredníctvom troch typov míľnikov alebo cieľov:

- *počiatočný míľnik (ak je to možné alebo relevantné)*: tento míľnik by sa mal zamerať na overenie, či sa investícia začala. Zabezpečuje sa ním, aby boli od začiatku vytvorené potrebné rámcové podmienky na vykonávanie investície. Tento krok je relevantný len vtedy, ak sa investícia ešte nezačala, a mal by sa použiť pri väčších investíciách. Môže to napríklad súvisieť so začatím procesu verejného obstarávania,
- *míľnik alebo cieľ v polovici trvania (ak je to možné alebo relevantné)*: v rámci tohto míľnika alebo cieľa by sa mal posúdiť pokrok v implementácii v polovici trvania, aby sa mohli identifikovať všetky hlavné prekážky a urýchlene prijať nápravné opatrenia. V prípade investícií malého rozsahu by sa malo vyhnúť cieľom v polovici trvania, aby sa znížila administratívna záťaž,
- *konečný míľnik alebo cieľ*: tento míľnik alebo cieľ by mal byť zahrnutý pre každé opatrenie alebo investíciu v pláne. Mal by byť založený na výstupoch a zameraný na overenie účinného dosiahnutia zámerov a cieľov opatrenia alebo investície. Je obzvlášť dôležitý pri posudzovaní požiadaviek, ktoré možno vyhodnotiť až po dokončení opatrenia alebo investície. Na tento účel môžu byť obzvlášť užitočné ukazovatele výstupov uvedené v prílohe IV k nariadeniu o Sociálno-klimatickom fonde.

V prípade opatrení a menších investícií by sa mal uprednostniť jeden míľnik alebo cieľ, ktorý odráža konečný krok/výsledok. Celkový počet míľnikov a cieľov by mal zodpovedať veľkosti alokácie a mal by byť konzistentný pre všetky investície v rámci plánu.

c) Osvedčené postupy na navrhovanie míľnikov a cieľov

Pri navrhovaní príslušných míľnikov a cieľov by členské štáty mali postupovať podľa vzoru uvedeného v oddiele 2.1 bode iv) alebo v oddiele 2.2 bode iii) prílohy V k nariadeniu o Sociálno-klimatickom fonde. Odporúča sa, aby používali ukazovatele uvedené v prílohe IV k nariadeniu o Sociálno-klimatickom fonde.

Pri výbere míľnika alebo cieľa, na ktorý sa nevzťahujú ukazovatele uvedené v prílohe IV, by sa mal členský štát pri navrhovaní príslušných míľnikov a cieľov riadiť týmito osvedčenými postupmi:

- Míľniky a ciele by mali byť jasné a realistické (dosiahnuteľné). Navrhované ukazovatele by mali byť relevantné, merateľné v rámci rámca platného v čase spustenia plánu, špecifické pre opatrenie podporované plánom a spoľahlivé. Mali by odrážať štyri rôzne fázy vykonávania opatrení a investícií: Dobrými príkladmi sú ukazovatele uvedené v prílohe IV. Ak je to možné, ukazovatele by mali umožniť výpočet vplyvu vyjadreného množstvom skleníkových plynov, ktorým sa zabránilo. V prípade potreby by sa mohli použiť iné ukazovatele používané v rámci iných fondov EÚ, napr. v rámci programov a nástrojov, ako sú programy politiky súdržnosti podľa nariadenia o spoločných ustanoveniach.
- Celkovo je dôležité, aby míľniky a ciele zostali pod kontrolou členského štátu a neboli podmienené vonkajšími faktormi, ako je napríklad makroekonomický výhľad. Vzhľadom na nepredvídateľnosť takýchto ukazovateľov a ich závislosť od iných faktorov by sa malo zabrániť používaniu ukazovateľov výsledkov ako míľnikov a cieľov, ktoré sú mimo kontroly členského štátu.
- Opis míľnikov a cieľov by mal byť stručný, presný a výstižný (maximálne dve až tri vety). Mali by zachytávať cieľ politiky a poskytovať veľmi konkrétny výsledok na posúdenie jeho dosiahnutia.
- Členské štáty by mali zabezpečiť jednotné znenie celého plánu.

- Mali by sa používať vhodné právne formulácie. Malo by sa v ňom jazykov jasne rozlišovať, čo je povinné a nepovinné. Pri vyjadrení povinnosti používajte sloveso „musieť“. Vyhnite sa výrazom „bude“, „môže“ alebo „mal by“. Výrazy nevyjadrujúce povinnosť, ako napríklad „môže“, používajte s trpezlivosťou, pretože plány by sa mali zameriavať na právne záväzné záväzky.
- V míľnikoch a cieľoch neodkazujte na procesy schvaľovania štátnej pomoci (pozri oddiel II bod 11 tohto usmernenia).
- Míľniky a ciele by mali obsahovať podmienky zásady „výrazne nenarušiť“ len vtedy, ak existuje riziko, že činnosť alebo majetok financovaný v rámci opatrenia alebo investície významne poškodzuje environmentálne ciele v zmysle článku 17 nariadenia o taxonómii v súlade s technickým usmernením k uplatňovaniu zásady „výrazne nenarušiť“ v súvislosti so Sociálno-klimatickým fondom.
- V prípade míľnikov a cieľov týkajúcich sa opatrení a investícií, ktoré sú podporované z iných fondov EÚ alebo vnútroštátnych fondov, by sa príslušné míľniky a ciele mali vzťahovať len na časť týchto opatrení a investícií podporovaných zo Sociálno-klimatického fondu a na príslušné dosiahnuté výsledky. Opatrenia a investície, ktoré sú podporované z iných fondov EÚ, musia mať jasne vymedzené, čo je podporované z fondu, a míľniky a ciele by mali zahŕňať len tieto aspekty. V prípadoch, keď sa financovanie zo Sociálno-klimatického fondu kombinuje s inými fondmi EÚ na podporu opatrenia, treba to jasne uviesť v celkových odhadovaných nákladoch, pričom sa označí časť odhadovaných nákladov financovaných z fondu a časť odhadovaných nákladov financovaná z iného fondu EÚ.
- Ciele by sa mali stanoviť na základe východiskovej úrovne (kontextové ukazovatele), súboru údajov a metodiky výpočtu východiskovej úrovne a výstupu (úroveň alebo konkrétny bod, ktorý sa má dosiahnuť). Cieľové hodnoty môžu byť stanovené na konkrétnej úrovni alebo v primeranom rozsahu v závislosti od toho, čo sa meria a ako presný je odhad. Členské štáty by mali zvážiť, ako zabezpečiť a preukázať kvalitu údajov, a v prípade potreby viesť všetky potrebné záznamy. Malo by sa v nich jasne uviesť, či sa na výpočet cieľa a východiskovej hodnoty použije rovnaká metodika, ktorý vnútroštátny orgán bude zodpovedný za zber a výpočet údajov a ako často sa budú údaje zbierať.
- Míľniky by mali byť spoľahlivé, vecné a pri odkazoch na budúce dokumenty (napr. právne predpisy, programové dokumenty) by mali podrobne uvádzať ich obsah. Míľnik, ktorý sa má dosiahnuť, by mal byť presný a mal by súvisieť s kľúčovými krokmi (napr. „nadobudnutie účinnosti právneho alebo správneho aktu“). Vyhnite sa vágnym alebo subjektívnym opatreniam (napr. „legislatívny návrh je dobre vypracovaný“).
- Míľniky a ciele musia obsahovať jasné termíny ukončenia zosúladené s pravidlami predkladania: Členské štáty môžu predložiť dve žiadosti o platbu ročne. Termíny ukončenia by sa mali uvádzať v štvrtrokoch (Q) príslušného roka.
- Ak je to relevantné a ak je to uplatniteľné, členské štáty by mali do míľnikov a cieľov zahrnúť ciele týkajúce sa (rodovej) rovnosti, napr. ak je to vhodné aj (čiastkové) ciele rozdelené podľa pohlavia, veku alebo zdravotného postihnutia (pozri oddiel II bod 12 tohto usmernenia).

V prípade opatrení a investícií, ktoré sa majú vykonávať na regionálnej a miestnej úrovni, to musí byť uvedené v opise míľnika alebo cieľa.

O míľnikoch a cieľoch budú Komisia a príslušný členský štát diskutovať na základe plánu s cieľom dohodnúť sa na tých, ktoré sa zahrnú do vykonávacích rozhodnutí Komisie o schválení plánov podľa článku 17 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde.

7. Financovanie a náklady

a) Národný príspevok

Každý členský štát musí prispieť sumou vo výške minimálne 25 % odhadovaných celkových nákladov na svoj plán. Príspevok zo Sociálno-klimatického fondu na sociálno-klimatický plán každého členského štátu je maximálne do výšky finančnej alokácie z fondu pre daný členský štát v súlade s článkami 10 a 14 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde a s prílohami I a II k tomuto nariadeniu.

Národný príspevok musí pochádzať výlučne z verejných zdrojov, čo zahŕňa aj zdroje z regionálnych alebo miestnych rozpočtov. Môže ísť o zdroje mobilizované zo štátnych, z regionálnych alebo miestnych rozpočtov prostredníctvom vydávania dlhopisov alebo iných dlhových nástrojov. Národný príspevok však nesmie zahŕňať žiadne súkromné zdroje financovania podľa článku 15 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde.

Odporúča sa, aby sa národný príspevok proporcionálne rozdelil medzi jednotlivé zložky plánu. Tým by sa zabezpečil neopretržitý pokrok a s ním aj dosiahnutie míľnikov a cieľov vo všetkých príslušných oblastiach v priebehu času. V každom prípade by sa mal jasne uviesť národný príspevok členského štátu pre každú zložku, ako aj pre opatrenia a investície v súlade s oddielom 2.1 bodom v) prílohy V k nariadeniu o Sociálno-klimatickom fonde.

b Odhady nákladov na opatrenia a investície

Členské štáty by mali predložiť odhadované náklady na opatrenia a investície zahrnuté v ich pláne, pričom by mali okrem iného zohľadniť tieto kritériá uvedené v článku 16 ods. 3 písm. c) bode i) nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde o posudzovaní plánov Komisiou z hľadiska ich relevantnosti:

- *suma je primeraná*: ak členský štát poskytol dostatočné informácie a dôkazy o tom, že výška odhadovaných celkových nákladov na plán je primeraná.
- *suma je realistická*: ak členský štát poskytol dostatočné informácie a dôkazy o tom, že výška odhadovaných celkových nákladov na plán je v súlade s povahou a druhom plánovaných opatrení a investícií. To si vyžaduje prierezové posúdenie, aby sa zabezpečil súlad medzi kvalitatívnou povahou opatrení alebo investícií v zložke a ich nákladmi.
- *suma je v súlade so zásadou nákladovej efektívnosti a primeranosti*: ak je suma odhadovaných celkových nákladov plánu v súlade so zásadou nákladovej efektívnosti a zodpovedá očakávanému sociálnemu a hospodárskemu vplyvu plánovaných opatrení a investícií na príslušný členský štát. Posúdenie nákladovej efektívnosti sa vykoná na úrovni plánu, pričom sa zohľadní nákladová efektívnosť opatrení a investícií, ktoré sú v ňom zahrnuté. Plán sa posúdi s cieľom zistiť, či je jeho očakávaný hospodársky a sociálny vplyv v súlade s jeho nákladmi. V takomto posúdení sa zväžia vplyvy opatrení a investícií zahrnutých v pláne a ich odhadované náklady. Členské štáty by takisto mali poskytnúť dôkaz o tom, že ich odhad nákladov je zameraný na dosiahnutie nákladovo najefektívnejších výsledkov.
- *suma dopĺňa ostatné finančné prostriedky EÚ*: ak členský štát poskytol dostatok informácií a dôkazov, že suma odhadovaných celkových nákladov na opatrenia a investície zahrnuté do plánu, ktorá sa má financovať z fondu, nie je pokrytá existujúcim ani plánovaným financovaním z prostriedkov EÚ.

Členský štát by mal pri predkladaní odhadov nákladov na plány zohľadniť aj tieto aspekty:

- *presnosť*: hoci sa uvádza, že náklady sa len odhadujú pred ich skutočným vynaložením, celkové odhadované náklady by mali byť také, aby boli odôvodnené a realistické – skutočné náklady sa v rámci Sociálno-klimatického fondu nekontrolujú ani nemonitorujú. Použitie účtovných metód, historických nákladov, štatistických údajov, dôveryhodných a spoľahlivých štúdií od dôveryhodných orgánov alebo iných podobných zdrojov informácií a dôkazov uľahčuje presný odhad nákladov.
- *transparentnosť*: odhady nákladov by sa mali dať vysledovať. Ak sa na ich prípravu používajú účtovné metódy, historické náklady, štatistické údaje, dôveryhodné a spoľahlivé štúdie od dôveryhodných orgánov, trhové ceny alebo iné podobné zdroje informácií a dôkazov, mali by byť tieto informácie voľne dostupné na prípadné kontroly.
- *konzistencia*: odhady nákladov by mali byť v súlade s ostatnými politikami EÚ a vnútroštátnymi postupmi, a najmä s nákladmi uplatňovanými na podobné projekty prostredníctvom iných finančných tokov EÚ.

Komisia sa takisto bude usilovať o úzku spoluprácu s členskými štátmi s cieľom zabezpečiť náležitú ochranu finančných záujmov EÚ. To bude zahŕňať kontrolný a auditorský mechanizmus, ktorý zabráni akýmkoľvek nezrovnalostiam.

c) *Požadované informácie o financovaní a odhadovaných nákladoch*

Členské štáty by mali poskytnúť informácie o odhadovaných nákladoch dostatočne podrobne pre každé opatrenie alebo investíciu v príslušnom sprievodnom dokumente, ako aj v jednej tabuľke pre každú zložku v členení na jednotlivé opatrenia a investície zahrnuté v danej zložke. Každá z troch tabuliek by mala obsahovať aj príslušné časové obdobie a rozpis celkových nákladov na každé opatrenie a investíciu za rok. Na tento účel by členské štáty mali použiť vzor priložený k tomuto usmerneniu (pozri oddiely 2.1, 2.2 a 2.3 prílohy V k nariadeniu o Sociálno-klimatickom fonde). V každej tabuľke by členské štáty mali uviesť aj:

- *Národný príspevok*: Členské štáty by mali poskytnúť informácie o svojom národnom príspevku na celkové náklady na jednotlivé zložky. Kumulatívny národný príspevok všetkých troch zložiek musí predstavovať minimálne 25 % celkových nákladov na plány.
- *Financovanie z iných zdrojov EÚ, medzinárodných a verejných zdrojov*: V súlade s článkom 6 ods. 1 písm. c) nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde by členské štáty mali pri každom opatrení a investícii, ktoré budú financované aj z iných zdrojov EÚ, medzinárodných a verejných zdrojov, uviesť použité zdroje financovania a jasne určiť, na ktorú časť opatrenia a investície sa vzťahujú.
- *Financovanie zo súkromných zdrojov*: Členské štáty by mali uviesť všetky finančné prostriedky získané alebo plánované na použitie zo súkromných zdrojov v súlade s článkom 6 ods. 1 písm. c) nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde. V prípade potreby by to malo zahŕňať finančný príspevok konečných príjemcov podporovaný opatreniami alebo investíciami. Bude to cenná informácia na posúdenie úrovne úsilia požadovaného od konečných príjemcov a relevantnosti plánu podľa článku 16 ods. 3 písm. a) nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde.
- *Náklady na dodatočnú technickú podporu a peňažný príspevok v rámci programu InvestEU*: Členské štáty by mali do svojich plánov zahrnúť sumy, ktoré majú byť k dispozícii na dodatočnú technickú podporu podľa článku 7 nariadenia (EÚ) 2021/240, a výšku peňažného príspevku na účely zložky členského štátu v rámci programu InvestEU podľa nariadenia (EÚ) 2021/523. Tieto náklady by nemali prekročiť 4 % maximálnej finančnej alokácie pre plán podľa článku 11 ods. 4 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde.

Členské štáty by mali do svojich plánov a podporných dokumentov zahrnúť tieto informácie:

- *Informácie o použitej metodike*: základné predpoklady (napr. jednotkové náklady, náklady na vstupy, počet osôb, na ktoré sa zameriava), odôvodnenie týchto predpokladov a kto vykonal odhad nákladov;
- *Výpočet*, ktorý zobrazuje, ako sa získal konečný odhad vrátane výpočtov pre kategórie na vysokej úrovni, ktoré sú hlavnými nákladovými položkami, ak sú tieto výpočty k dispozícii;
- *Porovnávacie údaje o nákladoch*: informácie o skutočných nákladoch na podobné opatrenia alebo investície, ktoré boli vykonané v minulosti, ak sú k dispozícii z podobných projektov financovaných v minulosti z iných zdrojov financovania EÚ. Ak sú potrebné úpravy, aby boli náklady porovnateľnejšie, členské štáty by mali poskytnúť vysvetlenie parametrov a príslušných údajov použitých na vykonanie úprav;
- *Overenie nezávislou daňovou inštitúciou*: Členské štáty sa vyzývajú, aby plán prediskutovali so svojimi vnútroštátnymi nezávislými daňovými inštitúciami alebo podobnými orgánmi.

Členské štáty by mali uviesť odhadované celkové náklady bez DPH, aby bolo možné porovnať jednotlivé plány (odôvodnenie 26 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde).

8. **Prevádzkové náklady**

Z fondu by sa mali spravidla financovať len náklady, ktoré sú jednorazového charakteru a spadajú do obdobia jeho existencie. V článku 13 ods. 2 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde sa uvádza, že okrem riadne odôvodnených prípadov nenahrádza podpora z fondu opakujúce sa vnútroštátne rozpočtové výdavky. V prípade časti plánu určenej na technickú pomoc sa administratívne náklady priamo spojené s realizáciou plánu nepovažujú za opakujúce sa vnútroštátne rozpočtové výdavky podľa článku 13 ods. 3 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde.

V riadne odôvodnených prípadoch možno financovať bežné prevádzkové náklady v rozsahu, v akom i) prinesú dlhodobé účinky v súlade s cieľmi fondu; ii) ich financovanie bude trvalo zabezpečené aj po skončení fondu; a iii) negatívny vplyv na saldo verejných financií je len dočasný. Hlavné kritériá, ktoré treba zohľadniť, sú: i) či sú náklady neoddeliteľnou súčasťou opatrenia alebo investície; a ii) či toto opatrenie alebo investícia prispieva k splneniu kritérií posúdenia. To sa týka tak administratívnych výdavkov, ako sú náklady na zamestnancov, ako aj prevádzkových nákladov.

Napríklad opakujúce sa náklady na údržbu infraštruktúry by neboli oprávnené, ale investície do modernizácie, vrátane veľmi náročnej alebo oneskorenej údržby, by sa mali dať podporiť z fondu na základe individuálneho posúdenia. Okrem toho by sa mohli pokryť prevádzkové náklady, aby sa uľahčilo zavádzanie nových služieb spoločnej mobility alebo dopravných služieb na požiadanie vo vidieckych oblastiach počas počiatočnej fázy nárastu dopytu, kde by sa zo Sociálno-klimatického fondu mohli financovať nielen náklady na zriadenie služieb, ale aj ich prevádzkové náklady počas obmedzeného obdobia. Vo všetkých prípadoch bude oprávnenosť opatrenia alebo investície závisieť od toho, nakoľko je cieľná na zraniteľné skupiny, ktoré môžu získať podporu zo Sociálno-klimatického fondu v jednotlivých prípadoch.

9. Ex ante predchádzanie dvojitému financovaniu a ochrana finančných záujmov EÚ

Členské štáty majú primárnu zodpovednosť za zabránenie dvojitému financovaniu medzi Sociálno-klimatickým fondom a inými fondmi EÚ a ako také majú pred predložením svojich plánov povinnosť overiť neexistenciu dvojitého financovania (na základe článkov 13 a 21 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde). Vzhľadom povahu financovania zo Sociálno-klimatického fondu založenú na dosiahnutých výsledkoch je potrebné jasné *ex ante* vymedzenie činností a projektov financovaných v rámci Sociálno-klimatického fondu a činností a projektov financovaných z iných fondov EÚ a iných programov EÚ.

Členské štáty by mali:

- *identifikovať opatrenia a investície podporované z iných fondov EÚ a iných programov EÚ (prebiehajúcich alebo plánovaných), pri ktorých existuje riziko prekryvania s financovaním zo Sociálno-klimatického fondu;*
- *uplatňovať jasné ex ante vymedzenie kategórií nákladov/nákladových položiek priamo v míľnikoch a cieľoch tak, aby pokrývali výlučne výkonnosť priamo podporovanú zo Sociálno-klimatického fondu (a súvisiaci národný príspevok). Plán by mal odrážať len výsledky dosiahnuté vďaka podpore zo Sociálno-klimatického fondu (a nie výsledky dosiahnuté zo Sociálno-klimatického fondu aj iných fondov EÚ). Vymedzenie projektov môže byť založené na čase, geografii alebo na rôznej povahe projektov.*

Okrem uvedených podmienok musí byť tento prístup v súlade s ustanoveniami iného príslušného nástroja financovania z prostriedkov EÚ a musí byť v súlade s pravidlami štátnej pomoci vrátane ustanovení týkajúcich sa kumulácie. Členské štáty musia zaviesť dôkladné postupy overovania riadenia, aby sa zabránilo dvojitému financovaniu počas implementácie.

Tieto postupy by mali byť zahrnuté do systému vnútornej kontroly členského štátu (pozri prílohu III k nariadeniu o Sociálno-klimatickom fonde). Ako sa vyžaduje v článku 6 ods. 1 písm. o) nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde, členské štáty musia vo svojich plánoch podľa oddielu 4.6 prílohy V k nariadeniu o Sociálno-klimatickom fonde uviesť opatrenia, ktoré zaviedli s cieľom zabrániť dvojitému financovaniu, ako aj chrániť záujmy EÚ. Je dôležité, aby tieto opatrenia zohľadňovali všetky relevantné zdroje údajov, zachovávali systematické oddelenie tokov financovania a vykonávali krížové kontroly počas realizácie projektu s cieľom vylúčiť možnosť dvojitého financovania. Tieto systémy vnútornej kontroly musia byť preto dostatočne spoľahlivé, aby chránili finančné záujmy EÚ, a najmä predchádzali podvodom, korupcii a konfliktom záujmov, odhaľovali ich, podávali o nich správy a zabezpečovali nápravu.

Úlohou systémov vnútornej kontroly členských štátov je vykonávať primerané a nezávislé audity systémov a operácií v súlade s medzinárodne uznávanými auditorskými štandardmi, ktoré majú byť opísané aj v súlade s oddielom 4.6 prílohy V k nariadeniu o Sociálno-klimatickom fonde a v súlade s bodom 5 prílohy III. To okrem iného zahŕňa:

- určenie orgánu alebo orgánov, ktoré budú vykonávať audity systémov a operácií, a spôsob, akým je zabezpečená ich funkčná nezávislosť;
- pridelenie dostatočných zdrojov tomuto orgánu alebo orgánom na účely fondu;
- účinné riešenie rizika podvodu, korupcie, konfliktu záujmov a dvojitého financovania zo strany orgánu alebo orgánov, a to tak prostredníctvom auditov systémov, ako aj auditov operácií.

10. Scenár v prípade neskoršieho spustenia ETS2

V súlade s článkom 10 ods. 1 tretím pododsekom nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde a posledným stĺpcom tabuľky v prílohe II k uvedenému nariadeniu by v prípade, že by sa v súlade s článkom 30k smernice o ETS zavedenie systému ETS2 odložilo o jeden rok, maximálna finančná alokácia pre každý členský štát v rámci fondu by bola nižšia než príslušná alokácia pri spustení systému ETS2 v roku 2027. V súlade s prílohou V k nariadeniu o Sociálno-klimatickom fonde o vzore plánu a ako je objasnené v odôvodnení 28 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde: „V záujme efektívnejšieho plánovania by členské štáty mali vo svojich plánoch uviesť dôsledky odkladu systému obchodovania s emisiami zriadeného v súlade s kapitolou IVa smernice 2003/87/ES podľa článku 30k uvedenej smernice. Na tento účel by sa mali dôsledne rozlíšiť všetky relevantné informácie, ktoré sa majú zahrnúť do plánu, tak, že sa rozdelia na dva scenáre, a to na opis a kvantifikáciu potrebných úprav opatrení, investícií, míľnikov, cieľov, výšky národného príspevku a akýchkoľvek iných relevantných prvkov plánu. Informácie by sa mali poskytnúť v súlade so vzorom plánu uvedeným v prílohe V.

11. Primerané partnerstvo a verejná konzultácia

Zapojenie a angažovanosť príslušných zainteresovaných strán počas fázy návrhu a vykonávania sú kľúčové pre úspech Sociálno-klimatického fondu a všetkých iniciatív Európskej zelenej dohody. Inkluzívny partnerský prístup pri príprave a realizácii týchto plánov je nevyhnutný, pretože do prípravy politických rozhodnutí vnáša rôzne perspektívy a odborné znalosti. Členské štáty sa vyzývajú, aby zvážili zavedenie príkladov osvedčených postupov pre verejnú konzultáciu o plánoch, ktoré Komisia uverejnila v súlade s článkom 5 ods. 4 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde ⁽⁶⁸⁾.

a) Typy zainteresovaných strán

V článku 5 ods. 1 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde sa uvádzajú rôzne typy zainteresovaných strán, s ktorými by sa malo konzultovať v rámci prípravy plánov:

- miestne a regionálne orgány;
- zástupcovia hospodárskych a sociálnych partnerov;
- príslušné organizácie občianskej spoločnosti;
- mládežnícke organizácie;
- ďalšie zainteresované strany.

Členské štáty sa vyzývajú, aby v plnej miere zapojili a využili odborné znalosti a poznatky týchto zainteresovaných strán, okrem iného pri mapovaní energetickej a dopravnej chudoby, pri zameraní sa na zraniteľné skupiny alebo pri identifikácii investičných potrieb v rámci politických cieľov fondu.

S cieľom využiť získané skúsenosti sa odporúča zapojiť orgány zodpovedné za implementáciu fondov politiky súdržnosti, ako aj za vykonávanie plánov obnovy a odolnosti do prípravy sociálno-klimatických plánov a do verejnej konzultácie o nich, aj keď tieto orgány nie sú hlavným koordinačným orgánom pre celkové vykonávanie plánov. Zapojenie regionálnych a miestnych orgánov do prípravy plánov a konzultácií o nich bude mať zásadný význam, najmä pokiaľ ide o regionálne a miestne opatrenia a investície navrhované v plánoch.

Okrem zainteresovaných strán uvedených v článku 5 ods. 1 sa v nariadení o Sociálno-klimatickom fonde stanovuje zapojenie ďalších zainteresovaných strán. Mohli by to byť výskumné a inovačné inštitúcie, environmentálni partneri a mimovládne organizácie. Zabezpečenie primeraného zastúpenia odborníkov na rodovú rovnosť a rovnosť príležitostí, ako sú orgány pre rovnosť a nediskrimináciu a organizácie, ktoré zastupujú záujmy žien, ľudí so zdravotným postihnutím, mládežnícke organizácie ⁽⁶⁹⁾, ľudí s migrantským pôvodom, osamelých rodičov, starších ľudí, počas konzultácií je takisto kľúčové pre podporu rodovej rovnosti a začlenenie aspektov rovnosti do plánov.

⁽⁶⁸⁾ Support for the implementation of the Social Climate Fund (Podpora implementácie Sociálno-klimatického fondu), Úrad pre publikácie EÚ (europa.eu).

⁽⁶⁹⁾ „Mládež za spravodlivú transformáciu – súbor nástrojov pre účasť mládeže na Fonde na spravodlivú transformáciu“ môže byť dobrým zdrojom informácií o tom, ako zapojiť mladých ľudí do sociálne spravodlivého prechodu na klimaticky neutrálne hospodárstvo (Inforegio – Mládež za spravodlivú transformáciu – súbor nástrojov pre účasť mládeže na Fonde na spravodlivú transformáciu (europa.eu)).

Okrem toho by sa v plánoch mala venovať osobitná pozornosť zraniteľným skupinám vrátane osôb so zdravotným postihnutím a detí, izolovaných starších ľudí, etnických menšín, marginalizovaných komunít, osôb, ktoré nemajú občianstvo EÚ, a osôb s migrantským pôvodom, ktoré sú vystavené vyššiemu riziku chudoby a sociálneho vylúčenia.

Ak zainteresované strany nie sú organizované spôsobom, ktorý by im umožnil poskytnúť zmysluplné príspevky, orgány by mali poskytnúť pomoc príslušným verejným orgánom a mimovládny organizáciám, aby pomohli organizovať tieto zainteresované strany a zabezpečiť, aby boli ich záujmy plne zastúpené a zahrnuté do plánov.

b) *Ako viesť verejné konzultácie*

Verejné konzultácie by sa mali viesť v súlade s článkom 10 nariadenia o riadení. Mali by byť v súlade s vnútroštátnym právnym rámcom a zohľadňovať kľúčové aspekty Európskeho kódexu správania pre partnerstvo v rámci európskych štrukturálnych a investičných fondov ⁽⁷⁰⁾. Tieto prvky vyžadujú, aby členské štáty umožnili včasnú, jasnú a účinnú účasť verejnosti, ako aj stanovili primerané časové rámce, ktoré poskytnú verejnosti dostatok času na informovanie, účasť a vyjadrenie svojich názorov.

V nariadení o Sociálno-klimatickom fonde (článok 5 a odôvodnenie 18) sa vyžaduje, aby sa uskutočnila (nová) verejná konzultácia o celom sociálno-klimatickom pláne (aj keď v predbežnej fáze). Mali by sa uviesť a zhrnúť už zorganizované verejné konzultácie o existujúcich opatreniach, ktoré sa majú zahrnúť do plánu.

Od členských štátov sa vyžaduje, aby pri príprave plánu poskytli zhrnutie konzultačného procesu uskutočneného v súlade s vnútroštátnym právnym rámcom a opísali, ako boli zohľadnené príspevky zainteresovaných strán a ako sú zohľadnené v pláne (článok 5 ods. 2 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde). V zhrnutí by sa mali uviesť zainteresované strany, s ktorými sa konzultovalo, typ metódy konzultácie (konferencia, dvojstranná, trojstranná atď.), načasovanie informačných aktivít a či sa so zainteresovanými stranami konzultovalo výlučne o konkrétnych zložkách alebo sa uskutočnila všeobecná konzultácia o komplexnom návrhu plánu alebo o všetkých jeho aspektoch samostatne. V rovnakom duchu by členské štáty mali v čo najväčšej miere vysvetliť plánované kroky na zapojenie príslušných zainteresovaných strán a konzultácie s nimi počas realizácie plánov.

V prípade zmien plánov, ktoré nie sú menšieho rozsahu, by členské štáty mali zorganizovať verejné konzultácie o zmenených opatreniach alebo investíciách v súlade s článkami 5 a 16 a s článkom 18 ods. 2 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde. To sa uvádza aj v odôvodnení 18: „Vždy, keď sa od Komisie požaduje posúdenie plánu, by sa mala uskutočniť verejná konzultácia so zainteresovanými stranami“.

12. Predloženie

Každý členský štát by mal Komisii predložiť sociálno-klimatický plán, aby sa na opatrenia a investície zahrnuté v pláne mohla poskytnúť finančná podpora z fondu. Členské štáty by mali predložiť svoje plány do 30. júna 2025 v súlade s odôvodnením 17 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde.

Komisia zavedie jednotnú elektronickú platformu na predkladanie a monitorovanie plánov, ako aj na predkladanie príslušných žiadostí o platbu.

Plán by mal byť vypracovaný v úzkej spolupráci s Komisiou a musí sa riadiť vzorom uvedeným v prílohe V k nariadeniu o Sociálno-klimatickom fonde, ako sa vyžaduje v článku 6 ods. 7 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde. Členské štáty by sa mali zapojiť do spolupráce s Komisiou na návrhoch plánov čo najskôr pred ich plánovaným oficiálnym predložením. Pred oficiálnym predložením plánu môžu s Komisiou konzultovať rôzne jeho aspekty. Neformálne konzultácie by poskytli príležitosť identifikovať a vyriešiť prípadné problémy pred predložením plánu, čo by Komisii uľahčilo jeho rýchle posúdenie a prijatie. Okrem toho sa Komisia pred predložením plánu bude usilovať o to, aby sa každý členský štát aktívne zaviazal spolupracovať s príslušnými zainteresovanými stranami s cieľom prispieť k čo najväčšej efektívnosti tohto procesu.

Komisia postúpi plány predložené členskými štátmi, ako aj príslušné rozhodnutia o posúdení, ktoré Komisia zverejnila, súčasne a za rovnakých podmienok Európskemu parlamentu a Rade (článok 25 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde).

⁽⁷⁰⁾ The European code of conduct on partnership in the framework of the European structural and investment funds (Európsky kódex správania pre partnerstvo v rámci európskych štrukturálnych a investičných fondov), Úrad pre vydávanie publikácií EÚ.

13. Komunikácia o plánoch

Od členských štátov sa vyžaduje, aby ďalej uvedené údaje zverejňovali a aktualizovali na jednotnom webovom sídle (ktoré už môže existovať) v otvorených a strojovo čitateľných formátoch. To umožňuje údaje triediť, vyhľadávať, extrahovať, porovnávať a opakovane používať [článok 23 ods. 1 v súvislosti s článkom 21 ods. 2 písm. d) bodmi i), ii) a iv) nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde]:

- meno/názov konečných príjemcov finančných alokácií, ich identifikačné čísla pre DPH alebo daňové identifikačné čísla a výška finančných alokácií z fondu;
- meno dodávateľov a subdodávateľov a ich identifikačné čísla pre DPH alebo daňové identifikačné čísla a hodnota zákaziek, ak je konečným príjemcom finančných alokácií verejný obstarávateľ v súlade s právom EÚ alebo vnútroštátnym právom o verejnom obstarávaní;
- zoznam všetkých opatrení a investícií vykonaných v rámci fondu s celkovou výškou verejného financovania uvedených opatrení a investícií s uvedením sumy finančných prostriedkov vyplatených v rámci iných fondov financovaných z rozpočtu EÚ.

Informácie uvedené v prvých dvoch bodoch by sa nemali zverejňovať, ak sa týkajú osobitných výnimiek:

- dočasnej priamej podpory príjmu určenej zraniteľným domácnostiam,
- situácií uvedených v článku 38 ods. 3 nariadenia o rozpočtových pravidlách, najmä: i) finančnej podpory poskytnutej prostredníctvom finančných nástrojov, ak je nižšia ako 500 000 EUR; ii) ak by sa zverejnením informácií mohli ohroziť práva a slobody dotknutých osôb alebo subjektov zaručené Chartou základných práv Európskej únie alebo v prípade, že by tým mohli byť poškodené obchodné záujmy prijímateľov finančných prostriedkov; iii) ak ide o odmeňovanie externých odborníkov vybraných na základe ich odbornej spôsobilosti, pričom sa dodržiavajú zásady nediskriminácie, rovnakého zaobchádzania a neexistencie konfliktu záujmov.

Na osobitnom webovom sídle, ktoré sa má čo najskôr zriadiť, by mal každý členský štát uverejniť aj svoje návrhy a konečné plány vrátane ich príloh, vykonávacie rozhodnutie Komisie o schválení plánu, vykonávacie rozhodnutia Komisie o zmenách plánu, rozhodnutia Komisie o vyplatení prostriedkov, dohody medzi Komisiou a členským štátom, ktoré predstavujú jednotlivé právne záväzky, a všetky oznámenia o menších zmenách plánu. Členské štáty by mali tieto osobitné webové sídla priebežne aktualizovať o všetky nové relevantné dokumenty. Na týchto osobitných webových sídlach by mali uverejňovať aj svoje dvojročné správy podľa článku 24 ods. 1 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde (ako súčasť integrovanej národnej energetickej a klimatickej správy o pokroku) a hodnotiace správy a správy o hodnotení *ex post* týkajúce sa vykonávania fondu, ktoré poskytuje Komisia podľa článku 27 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde.

Členské štáty sú takisto povinné informovať príjemcov fondu o pôvode podpory vrátane prípadov, keď túto podporu využívajú prostredníctvom sprostredkovateľov. Informácie poskytované príjemcom by mali obsahovať znak EÚ a príslušné vyhlásenie s textom „financované Európskou úniou – Sociálno-klimatickým fondom“ na dokumentoch a komunikačných materiáloch týkajúcich sa vykonávania opatrenia určeného príjemcom (článok 23 ods. 2 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde) ⁽⁷¹⁾.

Od príjemcov fondu sa takisto vyžaduje, aby zabezpečili, že financovanie z EÚ bude viditeľné, najmä pri propagácii činností a ich výsledkov, a to poskytovaním ucelených, účinných a primeraných cielených informácií viacerým cieľovým skupinám vrátane médií a verejnosti. Táto povinnosť neplatí, ak sa podpora poskytuje fyzickým osobám alebo ak existuje riziko zverejnenia citlivých obchodných informácií (článok 23 ods. 2 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde).

⁽⁷¹⁾ Ďalšie usmernenia týkajúce sa vhodného používania komunikačných materiálov nájdete v pravidlách komunikácie a zviditeľňovania pre programy financovania z prostriedkov EÚ na roky 2021 – 2027, usmernenia pre členské štáty, ktoré sú k dispozícii na adrese: Komunikácia a zviditeľňovanie prínosu EÚ – Európska komisia.

Členské štáty by mali pri predkladaní svojich plánov (oddiel 4.7 prílohy V k nariadeniu o Sociálno-klimatickom фонде):

- a) uviesť webové sídlo, **na ktorom budú zverejnené návrhy a konečné verzie národných plánov, súvisiace opatrenia a údaje o investíciách a vyplatených prostriedkoch** v strojovo čitateľnom formáte, ktorý umožní Komisii ďalšie spracovanie údajov a ktorý bude obsahovať aj opatrenia na informovanie, komunikáciu a zviditeľnenie fondu;
- b) poskytnúť **náčrt zamýšľanej národnej komunikačnej stratégie** na zabezpečenie informovanosti verejnosti o vplyve finančných prostriedkov EÚ na každodenný život občanov prostredníctvom vykonávania národného plánu a jednotlivých opatrení a investícií. Členské štáty by mali vypracovať konzistentnú stratégiu týkajúcu sa toho, ako: i) budú informovať o výhodách podpory zo Sociálno-klimatického fondu; ii) zabezpečiť, aby boli oprávnené zraniteľné skupiny informované o možnostiach financovania; a iii) povzbudia tieto skupiny, aby využili podporu zo Sociálno-klimatického fondu a požiadali o ňu.

S cieľom uľahčiť tento proces sa členské štáty vyzývajú, aby sa prispôbili rovnakým minimálnym požiadavkám na komunikáciu ako podľa nariadenia o spoločných ustanoveniach. Do svojej komunikačnej stratégie by preto mali zahrnúť tieto informácie:

- i. **hlavné skupiny ľudí**, ktoré budú oslovené komunikačnými aktivitami, vrátane prinajmenšom potenciálnych príjemcov opatrení a investícií, na ktoré sa vzťahuje národný plán, a relevantné neodborné skupiny ľudí, ktoré sa zaujímajú o sociálny vplyv systému ETS2, a príslušný **mediálny mix** na ich oslovenie;
- ii. ako budú realizovať **spoločné komunikačné akcie s Komisiou** v teréne;
- iii. zoznam **typov opatrení a investícií, ktoré majú v úmysle aktívnejšie podporovať** a ktoré by sa používali na koordinovanú komunikáciu s Komisiou;
- iv. kontaktné údaje **národného koordinátora pre komunikáciu**, ktorý bude koordinovať informačné a komunikačné činnosti v súvislosti so Sociálno-klimatickým fondom a ktorý bude slúžiť ako kontaktné miesto pre Komisiu a ostatné členské štáty na výmenu osvedčených postupov a koordináciu spoločných činností.

Komisia bude takisto realizovať informačné a komunikačné akcie týkajúce sa fondu a dosiahnutých výsledkov. Tieto akcie môžu v prípade potreby a so súhlasom vnútroštátnych orgánov zahŕňať spoločné komunikačné činnosti s vnútroštátnymi orgánmi a zastúpeniami Európskeho parlamentu a Komisie v dotknutých členských štátoch (článok 23 ods. 3 nariadenia o Sociálno-klimatickom фонде). Komisia zverejnila webové sídlo Sociálno-klimatického fondu⁽⁷²⁾. Obsahuje všeobecné informácie o фонде, zoznam orgánov členských štátov zodpovedných za prípravu plánov, pododdiel venovaný osvedčeným postupom v súvislosti s opatreniami, ktoré by mohli byť potenciálne financované zo Sociálno-klimatického fondu, a návod na uskutočnenie zmysluplnej verejnej konzultácie o plánoch. Komisia bude pravidelne kontrolovať túto osobitnú webovú stránku so všetkými relevantnými informáciami pre verejnosť.

14. Zmeny sociálno-klimatických plánov

a) Objektívne okolnosti

Ak plán už nie je dosiahnuteľný, vrátane príslušných míľnikov a cieľov, alebo ak ho členský štát musí v dôsledku objektívnych okolností podstatne upraviť, či už úplne alebo čiastočne, môže dotknutý členský štát predložiť Komisii zmenený plán s cieľom vykonať potrebné a riadne odôvodnené zmeny (článok 18 ods. 1 nariadenia o Sociálno-klimatickom фонде). Táto požiadavka môže byť vznesená najmä z dôvodu skutočných priamych účinkov systému ETS2.

Objektívne okolnosti môžu spôsobiť, že opatrenie alebo investíciu už nemožno dosiahnuť s odhadovanou úrovňou nákladov alebo efektívnosti, prípadne môžu viesť k zisteniu lepšej alternatívy, ktorá lepšie prispieva k splneniu rovnakých cieľov podľa nariadenia o Sociálno-klimatickom фонде. V takýchto prípadoch budú musieť členské štáty predložiť objektívne faktory preukazujúce neočakávanú neefektívnosť vyplývajúcu z vykonania pôvodne plánovaného prvotného opatrenia alebo investície, a preukázať, že navrhovaná alternatíva je vhodnejšia na dosiahnutie zamýšľaných cieľov tohto opatrenia. Členské štáty by mohli napríklad predložiť dôkaz, že alternatívne opatrenie alebo investícia sú nákladovo efektívnejšie alebo viac prispieva k dosiahnutiu politických cieľov opatrenia alebo investícií.

⁽⁷²⁾ https://climate.ec.europa.eu/eu-action/eu-emissions-trading-system-eu-ets/social-climate-fund_sk.

Medzi objektívne okolnosti môžu patriť okrem iného tieto príklady:

- zmeny v časovom harmonograme v dôsledku nepredvídaných prírodných prekážok (napr. prírodná katastrofa) alebo v dôsledku nepredvídaného vývoja na vnútroštátnej úrovni (napr. právny spor, ktorý má vplyv na vykonávanie opatrenia alebo investície, nepredvídaný sociálno-ekonomický vývoj, napr. hospodárske otrasy),
- prípady, keď členský štát dokáže preukázať, že opatrenie alebo investícia už nie sú dosiahnuteľné z dôvodu existencie zjavne lepšej alternatívy na vykonávanie opatrenia (napríklad preto, že bola identifikovaná lepšia alternatíva, ktorá viac prispieva k dosiahnutiu rovnakých cieľov) v porovnaní s tým, čo bolo pôvodne plánované. Členský štát napríklad identifikuje výrazne nákladovo efektívnejší spôsob výstavby dopravného uzla a chce by zmeniť príslušné technické špecifikácie v zodpovedajúcom míľniku alebo by chcel podporiť vozidlá s nulovými emisiami. K tejto žiadosti by muselo byť pripojené oznámenie vysvetľujúce typ vykonanej analýzy, ktorá ukázala, že nová metóda by bola nákladovo efektívnejšia, pričom by viedla k rovnakým celkovým výsledkom.

Zmenami by sa nemala znížiť úroveň ambícií a očakávaného vplyvu plánu, ktorý musí naďalej spĺňať kritériá posudzovania stanovené v nariadení o Sociálno-klimatickom fonde. Členské štáty by mali jasne preukázať, že úroveň ambícií a očakávaného vplyvu plánu bude zachovaná a požiadavky podľa článku 16 budú splnené.

Pri odvolaní sa na článok 18 sú členské štáty zodpovedné za poskytnutie primeraného odôvodnenia na podporu navrhovaných zmien a môžu si zvoliť, aký druh dôkazov a informácií chcú predložiť na podporu svojho zdôvodnenia. Rozsah informácií, ktoré je potrebné poskytnúť, bude určený druhom a charakterom zmien a objektívnymi okolnosťami, na ktoré sa odvolávajú. Členské štáty napríklad nemusia poskytnúť dôkazy o výskyte všeobecne známych okolností, ale mali by poskytnúť osobitné informácie o vplyve týchto udalostí na opatrenia a investície alebo a na konkrétne míľniky a ciele.

Komisia by mala prehodnotiť zmenený plán na základe rovnakých kritérií posudzovania stanovených v článku 16 (článok 18 ods. 2 a 3 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde). Ak je posúdenie zmeneného plánu zo strany Komisie kladné, Komisia prijme rozhodnutie, v ktorom uvedie dôvody svojho kladného posúdenia v súlade s článkom 17 ods. 1 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde, a to prostredníctvom nového vykonávacieho rozhodnutia Komisie do troch mesiacov odo dňa predloženia zmeneného plánu dotknutým členským štátom. V prípade zmien, ktoré nie sú „menšie“ (pozri oddiel III bod 14 písm. b) tohto usmernenia), by mal členský štát usporiadať verejnú konzultáciu o zmenenom pláne v súlade s článkami 5 a 16 a s článkom 18 ods. 2 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde ⁽⁷³⁾.

b) Menšie úpravy

Aby sa predišlo nadmernej administratívnej záťaži, členské štáty môžu vykonať menšie úpravy alebo opraviť administratívne chyby v plánoch jednoduchým oznámením týchto zmien Komisii (odôvodnenie 19 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde). Ak sa v pláne vykonajú menšie úpravy, ako napríklad menšie aktualizácie investícií stanovených v pláne alebo oprava administratívnych chýb, ktoré vedú k zvýšeniu alebo zníženiu cieľa stanoveného v pláne o menej ako 5 %, príslušný členský štát môže tieto zmeny oznámiť Komisii (článok 18 ods. 6 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde). Členské štáty by mali jasne preukázať, že rovnováha plánu bude zachovaná a požiadavky podľa článku 16 budú splnené.

Členské štáty by sa mali vyhnúť tomu, aby Komisii oznamovali niekoľko menších úprav toho istého cieľa. Ak je to potrebné, kumulatívny vplyv všetkých takýchto menších úprav toho istého cieľa by nemal presiahnuť 5 % jeho pôvodnej hodnoty. V prípade opatrení bez cieľov by menšia zmena nemala byť podstatná. Mala by sa týkať procesných otázok a nemôže zahŕňať úpravu míľnikov.

⁽⁷³⁾ To je objasnené aj v odôvodnení 18 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde: „Vždy, keď sa od Komisie požaduje posúdenie plánu, by sa mala uskutočniť verejná konzultácia so zainteresovanými stranami“.

Pokiaľ ide o postup, členské štáty by mali predložiť svoje oznámenia o menších úpravách s použitím vzoru v prílohe II prostredníctvom elektronického systému výmeny údajov pre Sociálno-klimatický fond, ktorý poskytne informácie o zmenených prvkoch v plánoch. Členské štáty by mali pred predložením svojho oznámenia neformálne konzultovať s útvarmi Komisie, aby sa uistili, že je v súlade s nariadením o Sociálno-klimatickom fonde. Ak útvary Komisie posúdia, že úprava cieľa prekračuje prahovú hodnotu 5 %, oznámenie sa bude považovať za oznámenie, ktoré nie je v súlade s podmienkami uvedenými v článku 18 ods. 6 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde, a bude neplatné. Takisto ak útvary Komisie usúdia, že žiadosť o úpravu sa netýka menších aktualizácií opatrení alebo investícií alebo len opravy administratívnej chyby, oznámenie bude neplatné.

V záujme zabezpečenia právnej istoty útvary Komisie odpovedia na každé oznámenie, aby potvrdili, že je v súlade s článkom 18 ods. 6.

c) *Posúdenie vhodnosti plánov*

Členské štáty musia posúdiť vhodnosť svojich plánov vzhľadom na skutočné priame účinky systému ETS2 a predložiť tieto posúdenia Komisii spolu s integrovanými národnými energetickými a klimatickými správami o pokroku do 15. marca 2029 (článok 18 ods. 5). V závislosti od výsledkov týchto posúdení môžu byť potrebné zmeny plánov, aby sa lepšie riešili skutočné účinky systému ETS2 alebo podpora zraniteľných domácností.

IV. POSUDZOVANIE A PRIJÍMANIE PLÁNOV

1. Posúdenie plánov Komisiou

a) *Z hľadiska procesu*

Podľa článku 17 ods. 1 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde musí Komisia prijať vykonávacie rozhodnutie o schválení plánu do piatich mesiacov od dátumu predloženia podľa článku 4 ods. 1 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde.

V súlade s článkom 16 ods. 1 môže Komisia predložiť pripomienky alebo požiadať o dodatočné informácie do dvoch mesiacov odo dňa predloženia plánu zo strany členského štátu. Členský štát musí poskytnúť požadované dodatočné informácie v lehote stanovenej v žiadosti Komisie a v prípade potreby môže plán revidovať. Príslušný členský štát a Komisia sa môžu v prípade potreby dohodnúť na predĺžení lehoty na posúdenie o primerané obdobie (článok 16 ods. 1).

b) *Z hľadiska obsahu*

Komisia musí posúdiť plány členských štátov na základe kritérií stanovených v článku 16 ods. 3 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde.

Tabuľka

Zoznam hodnotiacich kritérií pre plány na základe článku 16 ods. 3

Relevantnosť	Účinnosť	Efektívnosť	Súdržnosť
Komplexná a primerane vyvážená reakcia na hospodársku a sociálnu situáciu	Trvalý vplyv	Odôvodnené a realistické celkové náklady	Koherentné akcie
Zásada „výrazne nenarušiť“	Účinné monitorovanie a vykonávanie plánu	Kontrolné systémy	
Zelená transformácia	Súlad a konzistentnosť s inými príslušnými právnymi aktmi	Efektívne míľniky a ciele	

Relevantnosť	Účinnosť	Efektívnosť	Súdržnosť
	Komplementárnosť, synergia, súdržnosť a súlad s príslušnými nástrojmi EÚ		

i. Relevantnosť

— *Komplexná a primerane vyvážená reakcia na hospodársku a sociálnu situáciu*

Komisia posúdi, či sa plán primerane zaoberá sociálnymi vplyvmi a výzvami, ktorým čelia zraniteľné domácnosti, mikropodniky a používatelia dopravy v príslušnom členskom štáte v dôsledku emisií skleníkových plynov z budov a cestnej dopravy, na ktoré sa vzťahuje systém ETS2. Pri posudzovaní sa zohľadní:

- národný energetický a klimatický plán členského štátu, aby sa pochopila jeho stratégia a opatrenia zamerané na riešenie sociálnych vplyvov a výziev pre zraniteľné skupiny,
- či sa členský štát zaoberal výzvami, na ktoré upozornila Komisia v aktualizácii jeho národného energetického a klimatického plánu, a svojím pokrokom s osobitným dôrazom na otázky, ktoré sa týkajú domácností v energetickej chudobe alebo domácností v dopravnej chudobe,
- či boli do plánu zapracované odporúčania Komisie pre členský štát týkajúce sa rozsahu pôsobnosti fondu vydané podľa článku 34 nariadenia o riadení,
- či je plán v súlade s klimatickými a energetickými cieľmi EÚ do roku 2030 a dlhodobým cieľom klimatickej neutrality do roku 2050.

— *Zásada „výrazne nenarušiť“*

Komisia posúdi, či je každé opatrenie a investícia (okrem priamej podpory príjmu ⁽⁷⁴⁾) v pláne v súlade so zásadou „výrazne nenarušiť“. Vychádza to z posúdenia, ktoré členský štát poskytol podľa tabuľky uvedenej v oddiele III bode 3 tohto usmernenia, a je to v súlade s technickým usmernením k uplatňovaniu zásady „výrazne nenarušiť“ v súvislosti so Sociálno-klimatickým fondom.

— *Príspevok k zelenej transformácii*

V súlade s politickými prioritami EÚ je fond určený na riešenie sociálnych vplyvov začlenenia odvetví budov a cestnej dopravy do systému obchodovania s emisiami podľa smernice o ETS. Komisia posúdi, či sú plány v súlade s prioritami EÚ v oblasti klímy a životného prostredia, pričom zabezpečí spravodlivú transformáciu.

ii. Účinnosť

— *Trvalý vplyv*

Komisia posúdi, či navrhované opatrenia budú mať za následok štrukturálne zmeny a dlhodobý vplyv. Posúdením sa overí najmä to, či plán bude mať pravdepodobne trvalý vplyv na výzvy, ktoré sa ním majú riešiť, najmä pokiaľ ide o sociálny vplyv na zraniteľné domácnosti, mikropodniky a používateľov dopravy.

Opatrenia sa budú posudzovať na základe ich predpokladaného vplyvu na emisie skleníkových plynov, energetickú chudobu a dopravnú chudobu porovnaním predpokladaných výsledkov so základnými scenármi, pričom sa zohľadnia faktory, ako je energetická efektívnosť.

⁽⁷⁴⁾ Odôvodnenie 23 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde: „Opatrenia priamej podpory príjmu by sa spravidla mali považovať za opatrenia, ktoré majú zanedbateľný predpokladaný vplyv na environmentálne ciele, a ako také by sa mali považovať za opatrenia, ktoré sú v súlade so zásadou „výrazne nenarušiť“.“

— *Účinné monitorovanie a vykonávanie plánu*

Komisia okrem transpozície kapitoly IVa smernice 2003/87/ES posúdi primeranosť míľnikov, cieľov a celkového rámca na vykonávanie a monitorovanie plánu. V každom členskom štáte sa musí zriadiť určená štruktúra s cieľom: i) dohliadať na vykonávanie plánu; ii) účinne monitorovať pokrok a iii) predkladať pravidelné správy o stave vykonávania. Dôrazne sa odporúča zapojenie regionálnych a miestnych orgánov a iných príslušných zainteresovaných strán, ktorých sa vykonávanie plánu týka, do takto určených štruktúr.

Okrem toho Komisia posúdi, či sa očakáva, že sa opatreniami navrhnutými členskými štátmi zabezpečí účinné vykonávanie opatrení zahrnutých v pláne. To zahŕňa zabezpečenie primeraného pridelovania zdrojov, jasného vymedzenia zodpovednosti, a to aj medzi jednotlivými úrovňami vlády a správy (celoštátna, regionálna, miestna), a zavedenie mechanizmov na riešenie akýchkoľvek problémov, ktoré môžu vzniknúť počas vykonávania.

— *Súlad a konzistentnosť s inými príslušnými právnymi aktmi*

Komisia okrem transpozície kapitoly IVa smernice 2003/87/ES posúdi súlad a konzistentnosť opatrení a investícií:

- so smernicou o energetickej efektívnosti [smernica (EÚ) 2023/1791],
- so smernicou o energii z obnoviteľných zdrojov [smernica (EÚ) 2018/2001],
- s nariadením o infraštruktúre pre alternatívne palivá [nariadenie (EÚ) 2023/1804],
- so smernicou o ekologických vozidlách (smernica 2009/33/ES) a
- so smernicou o energetickej hospodárnosti budov [smernica (EÚ) 2024/1275].

— *Komplementárnosť, synergia, súdržnosť a súlad s príslušnými nástrojmi EÚ*

Komisia posúdi, či plán a navrhované opatrenia a investície sú v súlade s informáciami a záväzkami, ktoré členský štát poskytol v rámci týchto príslušných nástrojov EÚ, či ich dopĺňajú a sú s nimi v súlade:

- akčný plán na realizáciu Európskeho piliera sociálnych práv,
- programy politiky súdržnosti podľa nariadenia o spoločných ustanoveniach,
- plán obnovy a odolnosti členského štátu podľa nariadenia o Mechanizme na podporu obnovy a odolnosti,
- národný plán obnovy budov členského štátu podľa smernice o energetickej hospodárnosti budov (prepracované znenie),
- aktualizovaný integrovaný národný energetický a klimatický plán členského štátu podľa nariadenia o riadení,
- plánov spravodlivej transformácie územia daného členského štátu podľa nariadenia (EÚ) 2021/1056.

Do úvahy sa môžu brať aj iné dokumenty, ako napríklad národné programy riadenia znečisťovania ovzdušia členských štátov podľa smernice (EÚ) 2016/2284 o národných záväzkoch znižovania emisií.

iii. *Efektívnosť*

— *Odôvodnené a realistické celkové náklady*

Komisia posúdi, či sú odhady nákladov (*ex ante*), ktoré poskytol členský štát na opatrenia a investície plánov, odôvodnené, realistické a primerané. Podrobnejšie informácie nájdete v oddiele III bode 7 písm. b) a c) tohto usmernenia.

— *Kontrolné systémy*

Komisia posúdi, či sú opatrenia navrhované členskými štátmi primerané na: i) zabezpečenie prevencie, odhaľovania a nápravy konfliktu záujmov, korupcie, podvodov a dvojitého financovania; ii) dodržiavanie pravidiel jednotného trhu, verejného obstarávania a štátnej pomoci; iii) poskytovanie uistenia o systémoch riadenia a kontroly a predchádzanie problémom s tým súvisiacim pri používaní finančných prostriedkov poskytnutých z fondu; iv) zabránenie dvojitému financovaniu z iných programov EÚ. Členské štáty by preto mali podrobne opísať štruktúru a fungovanie svojich vnútroštátnych systémov riadenia a kontroly a všetky ostatné príslušné opatrenia, ako sú plány auditu, v súlade s kľúčovými požiadavkami uvedenými v prílohe III k nariadeniu o Sociálno-klimatickom fonde.

— *Efektívne míľniky a ciele*

Komisia posúdi, či sú míľniky a ciele v pláne jasné, dosiahnuteľné a v súlade s cieľmi plánu. Podrobnejšie informácie pozri v oddiele III bode 6.

iv. *Súdržnosť*

Komisia posúdi tieto aspekty plánov predložených členskými štátmi:

- súdržnosť medzi opatreniami a investíciami a posúdenie toho, ako sa navzájom posilňujú alebo dopĺňajú pri riešení príslušných výziev;
- súlad s príslušnými národnými politickými rámcami, stratégiami a plánmi.

v. *Ďalšie aspekty, ktoré má Komisia posúdiť z hľadiska súladu s nariadením o Sociálno-klimatickom fonde*

Okrem prvkov uvedených v článku 16 ods. 3 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde bude Komisia posudzovať aj:

- spôsob, akým sa uskutočnili konzultácie s miestnymi a regionálnymi orgánmi, zástupcami hospodárskych a sociálnych partnerov, príslušnými organizáciami občianskej spoločnosti, mládežníckymi organizáciami a inými zainteresovanými stranami, a ako sa v plánoch zohľadnili príspevky zainteresovaných strán, ktoré sa zúčastnili na konzultáciách (pozri oddiel III bod 11 tohto usmernenia),
- či sú opatrenia a investície zahrnuté v plánoch v súlade s uvedenými informáciami a záväzkami prijatými v rámci akčného plánu Európskeho piliera sociálnych práv,
- ako sa opatrenia alebo investície v plánoch zameriavajú na riešenie rodovej nerovnosti a posilnenie rodovej rovnosti, ak je to relevantné a uplatniteľné.

2. **Prijímanie plánov**

Na základe posúdenia vykonaného podľa kritérií stanovených v článku 16 Komisia rozhodne o plánoch prijatím vykonávacieho rozhodnutia Komisie.

V prípade kladného posúdenia sa v rozhodnutí Komisie stanoví výška finančného príspevku EÚ na základe odhadovaných celkových nákladov plánu (článok 17 ods. 3). Výška finančného príspevku EÚ sa rovná:

- *celkovej výške maximálnej finančnej alokácie* – ak sa suma odhadovaných celkových nákladov plánu znížená o národný príspevok rovná maximálnej finančnej alokácii pre daný členský štát uvedenej v článku 14 ods. 1 alebo je vyššia; *alebo*
- *sume odhadovaných celkových nákladov plánu zníženej o národný príspevok* – ak je suma odhadovaných celkových nákladov plánu znížená o národný príspevok nižšia ako maximálna finančná alokácia pre daný členský štát uvedená v článku 14 ods. 1.

V prípade negatívneho posúdenia by sa vo vykonávacom rozhodnutí Komisie mali uviesť dôvody. Členský štát by potom mal svoj plán preformulovať a opätovne predložiť, pričom zohľadní posúdenie Komisie (článok 17 ods. 4).

3. Uzatvorenie dvojstrannej dohody a vyčlenenie finančných prostriedkov

Po prijatí kladného rozhodnutia o plánoch Komisia uzavrie s členským štátom dohodu vo forme individuálneho právneho záväzku na roky 2026 – 2032 ⁽⁷⁵⁾, pričom zohľadní časový harmonogram vykonávania plánu stanovený dátumami plnenia míľnikov a cieľov. Rozpočtové záväzky sa môžu zakladať na globálnych záväzkoch a v príslušnom prípade sa môžu rozdeliť na ročné splátky rozložené na viacero rokov podľa článku 19 ods. 2 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde ⁽⁷⁶⁾. Tieto ročné splátky sa budú riadiť sumami uvedenými v prílohe I k tomuto usmerneniu.

V dohodách s členskými štátmi, ktoré predstavujú individuálne právne záväzky, by sa malo zohľadňovať riziko odkladu regulácie v prípade vysokých cien energie (prípád uvedený v článku 30k smernice 2003/87/ES). To by mohlo spôsobiť ročný odklad začiatku nového systému obchodovania s emisiami pre odvetvi budov, odvetvie cestnej dopravy a ďalšie odvetvia.

V dohodách by sa mali zohľadniť aj prípadné finančné riziká pre EÚ. Tie si môžu vyžadovať zmenu jednotlivých právnych záväzkov vzhľadom na osobitosti dočasného a výnimočného financovania fondu z externých pripísaných príjmov z kvót ETS.

Ak členský štát do 15 mesiacov odo dňa uzavretia individuálneho právneho záväzku nedosiahne žiadny hmatateľný pokrok v plnení príslušných míľnikov a cieľov, Komisia dohodu vypovie a zruší viazanosť sumy finančnej alokácie po tom, ako členskému štátu umožní predložiť svoje pripomienky v lehote dvoch mesiacov od oznámenia jej posúdenia, že nebol dosiahnutý žiadny hmatateľný pokrok (článok 20 ods. 7 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde). Ak napríklad členský štát ešte nepredložil žiadosť o platbu súvisiacu s míľnikom alebo cieľom do 15 mesiacov od dátumu uzavretia individuálneho právneho záväzku, môže to znamenať, že sa nedosiahol žiadny hmatateľný pokrok.

SKRATKY

Nariadenie o spoločných ustanoveniach – nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1060 z 24. júna 2021, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde plus, Kohéznom fonde, Fonde na spravodlivú transformáciu a Európskom námornom, rybolovnom a akvakultúrnom fonde a rozpočtové pravidlá pre uvedené fondy, ako aj pre Fond pre azyl, migráciu a integráciu, Fond pre vnútornú bezpečnosť a Nástroj finančnej podpory na riadenie hraníc a vízovú politiku (Ú. v. EÚ L 231, 30.6.2021, s. 159).

Zásada „výrazne nenarušiť“ – zásada „výrazne nenarušiť“ plnenie environmentálnych cieľov v zmysle článku 17 nariadenia (EÚ) 2020/852.

Smernica o energetickej efektívnosti – smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/1791 z 13. septembra 2023 o energetickej efektívnosti a o zmene nariadenia (EÚ) 2023/955 (Ú. v. EÚ L 231, 20.9.2023, s. 1).

Smernica o energetickej hospodárnosti budov – smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1275 o energetickej hospodárnosti budov (prepracované znenie) (Ú. v. EÚ L, 2024/1275, 8.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1275/oj>).

Smernica o ETS – smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/87/ES z 13. októbra 2003 o vytvorení systému obchodovania s emisnými kvótami skleníkových plynov v Spoločenstve, a ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 96/61/ES (Ú. v. EÚ L 275, 25.10.2003, s. 32).

⁽⁷⁵⁾ Ako sa uvádza v článku 112 nariadenia o rozpočtových pravidlách, ktoré sa vzťahujú na všeobecný rozpočet Únie [(EÚ, Euratom) 2018/1046].

⁽⁷⁶⁾ Uzatváranie dohôd by nemalo mať vplyv na pravidlá aukcií emisných kvót pre činnosť uvedenú v prílohe III (článok 30d ods. 4) a na správy o ETS2 (články 30i a 30k o odklade v prípade vysokých cien energie) smernice o ETS. Táto dohoda by sa mala uzavrieť najskôr jeden rok pred rokom začatia aukcií systému obchodovania s emisiami pre odvetvie budov, odvetvie cestnej dopravy a ďalšie odvetvia (kapitola IVa smernice o ETS) alebo dva roky pred týmto rokom, ak sa uplatňuje článok 10 ods. 1 tretí pododsek nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde.

ETS2 – nový systém obchodovania s emisiami pre odvetvie budov, odvetvie cestnej dopravy a ďalšie odvetvia zriadený na základe kapitoly IVa smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/959 z 10. mája 2023, ktorou sa mení smernica 2003/87/ES o vytvorení systému obchodovania s emisnými kvótami skleníkových plynov v Únii a rozhodnutie (EÚ) 2015/1814 o zriadení a prevádzke trhovej stabilizačnej rezervy systému obchodovania s emisnými kvótami skleníkových plynov v Únii. (Ú. v. EÚ L 130, 16.5.2023, s. 134).

Nariadenie o rozpočtových pravidlách – nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) 2024/2509 z 23. septembra 2024 o rozpočtových pravidlách, ktoré sa vzťahujú na všeobecný rozpočet Únie (Ú. v. EÚ L, 2024/2509, 26.9.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj>).

Fond – Sociálno-klimatický fond.

Všeobecné nariadenie o skupinových výnimkách – nariadenie Komisie (EÚ) č. 651/2014 o vyhlásení určitých kategórií pomoci za zlučiteľné so spoločným trhom podľa článkov 107 a 108 zmluvy (všeobecné nariadenie o skupinových výnimkách) (Ú. v. EÚ L 187, 26.6.2014, s. 1).

Nariadenie o riadení – nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1999 z 11. decembra 2018 o riadení energetickej únie a opatrení v oblasti klímy, ktorým sa menia nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 663/2009 a (ES) č. 715/2009, smernice Európskeho parlamentu a Rady 94/22/ES, 98/70/ES, 2009/31/ES, 2009/73/ES, 2010/31/EÚ, 2012/27/EÚ a 2013/30/EÚ, smernice Rady 2009/119/ES a (EÚ) 2015/652 a ktorým sa zrušuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 525/2013 (Ú. v. EÚ L 328, 21.12.2018, s. 1).

VFR – viacročný finančný rámec.

Plány – sociálno-klimatické plány.

Nariadenie o Mechanizme na podporu obnovy a odolnosti – nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/241 z 12. februára 2021, ktorým sa zriaďuje Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti (Ú. v. EÚ L 57, 18.2.2021, s. 17).

Nariadenie o Sociálno-klimatickom fonde – nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/955 z 10. mája 2023, ktorým sa zriaďuje Sociálno-klimatický fond a mení nariadenie (EÚ) 2021/1060 (Ú. v. EÚ L 130, 16.5.2023, s. 1).

Nariadenie o taxonómii – nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2020/852 z 18. júna 2020 o vytvorení rámca na uľahčenie udržateľných investícií a o zmene nariadenia (EÚ) 2019/2088 (Ú. v. EÚ L 198, 22.6.2020, s. 13).

PRÍLOHA I

Maximálna finančná alokácia na členský štát po odpočítaní výdavkov na administratívnu podporu**1. Úvod a právny kontext**

- V článku 10 ods. 3 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde⁽¹⁾ sa stanovuje, že z celkových rozpočtových prostriedkov Sociálno-klimatického fondu vo výške 65 miliárd EUR alebo 54,6 miliardy EUR, ak sa ETS2 odloží na rok 2028, sa môžu kryť aj výdavky súvisiace s prípravnými, monitorovacími, kontrolnými, auditorskými a hodnotiacimi činnosťami, ktoré si vyžaduje riadenie fondu a plnenie jeho cieľov, najmä so štúdiami, stretnutiami expertov, konzultáciami so zainteresovanými stranami, informačnými a komunikačnými činnosťami vrátane osvetovej činnosti a inštitucionálnej komunikácie o politických prioritách EÚ, pokiaľ súvisia s cieľmi tohto nariadenia, výdavky spojené s IT sieťami zameranými na spracovanie a výmenu informácií a inštitucionálnymi nástrojmi IT, ako aj všetky ďalšie výdavky na technickú a administratívnu pomoc, ktoré Komisii vznikajú na účely riadenia fondu. Výdavky môžu pokrývať aj náklady na iné podporné činnosti, ako je kontrola kvality a monitorovanie projektov na mieste, a náklady na partnerské poradenstvo a expertov na posudzovanie a vykonávanie oprávnených opatrení.
- Príloha II k nariadeniu o Sociálno-klimatickom fonde, ktorou sa stanovujú alokácie členským štátom, obsahuje túto doložku: „Akékoľvek sumy vzťahujúce sa na článok 10 ods. 3 [podporné výdavky] sa pokrývajú v rámci limitov maximálnej finančnej alokácie pre každý členský štát na pomernom základe.“

2. Výdavky na administratívnu podporu v ročných finančných alokáciách

- V článku 30d ods. 4 smernice o ETS sa stanovujú maximálne sumy príjmov z aukcií pridelené do Sociálno-klimatického fondu na rok počas jeho trvania. V prílohe II k nariadeniu o Sociálno-klimatickom fonde sa stanovuje maximálna finančná alokácia na členský štát na celé obdobie trvania Sociálno-klimatického fondu. To umožňuje stanoviť ročné plánovanie celkových alokácií pre členské štáty. Okrem toho sa v článku 19 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde uvádza, že rozpočtové záväzky zo Sociálno-klimatického fondu sa môžu rozdeliť na ročné splátky.
- V tejto prílohe sa uvádzajú ročné finančné alokácie zo Sociálno-klimatického fondu pre jednotlivé členské štáty. Vypočítali sa po odpočítaní výdavkov na administratívnu podporu pre Komisiu v súlade s článkom 10 ods. 3 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde vrátane ročných profilov.
- V súlade s oddielom 2.1 bodom viii) a oddielom 2.2 bodom viii) prílohy V k nariadeniu o Sociálno-klimatickom fonde by členské štáty mali vo svojich plánoch uviesť dôsledky odkladu systému ETS2, a to opisom a kvantifikáciou potrebných úprav príslušných prvkov plánov.
- Legislatívny finančný výkaz priložený k návrhu Komisie o nariadení, ktorým sa zriaďuje Sociálno-klimatický fond⁽²⁾, zahŕňal administratívne náklady Komisie vo výške 128,539 milióna EUR. Vzhľadom na zmenu zdroja financovania z vlastných zdrojov na vonkajšie pripísané príjmy v nariadení o Sociálno-klimatickom fonde je opodstatnené uvažovať o výdavkoch na administratívnu podporu, ktoré sa predpokladajú v legislatívnom finančnom výkaze na celé obdobie vykonávania. Celková suma 128 539 miliónov EUR predstavuje približne 0,2 % finančných prostriedkov Sociálno-klimatického fondu.

⁽¹⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/955 z 10. mája 2023, ktorým sa zriaďuje Sociálno-klimatický fond a mení nariadenie (EÚ) 2021/1060 (Ú. v. EÚ L 130, 16.5.2023, s. 1).

⁽²⁾ COM(2021) 568 zo 14. júla 2021, návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa zriaďuje Sociálno-klimatický fond.

- V dvoch scenároch pre začiatok fungovania systému ETS2 sa odhaduje, že rovnaké pracovné zaťaženie ako všetky súvisiace administratívne úlohy sa spustí so začiatkom Sociálno-klimatického fondu a vykonávaním plánov v roku 2026 bez ohľadu na dátum začiatku fungovania systému ETS2 a bude sa vykonávať priebežne počas trvania Sociálno-klimatického fondu. Rok začiatku fungovania systému ETS2 ovplyvní veľkosť finančných prostriedkov členských štátov v rámci Sociálno-klimatického fondu, ale nie priebežné vykonávanie Sociálno-klimatického fondu Komisiou.
- Na zabezpečenie nepretržitého administratívneho financovania od roku 2026 do roku 2032 sa v oboch scenároch od alokácie na rok 2026 odpočíta suma zodpovedajúca administratívnym nákladom na roky 2026 a 2027. Dôvodom je, že až do júna 2026 nebude známe, či sa systém ETS2 odloží alebo nie, čo by malo za následok, že na rok 2027 by nebola vyčlenená žiadna ročná suma.

3. Navrhovaný ďalší postup

- Maximálna finančná alokácia na členský štát sa musí pomerne znížiť o sumu administratívnych výdavkov s použitím príslušného kľúča na pridelovanie prostriedkov členským štátom v súlade s článkom 10 nariadenia o Sociálno-klimatickom fonde a s prílohou II k tomuto nariadeniu.
- V tabuľkách 1 a 2 je uvedený ročný rozpis súm (v EUR), ktoré sú k dispozícii na záväzky pre každý členský štát po odpočítaní administratívnych výdavkov podľa dvoch scenárov pre začiatok fungovania systému ETS2.

Tabuľka 1

Scenár 1, začiatok fungovania systému ETS2 v roku 2027: maximálna finančná alokácia na členský štát po odpočítaní výdavkov na podporu podľa článku 10 ods. 3 (v EUR, v bežných cenách)

Member State	Total pursuant to Article 10(1), first and second subparagraphs	administrative support expenditure (2026-2032)	Total after deduction of support expenditure pursuant to Article 10(3)	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Belgium	1.659.606.425,00	3.281.910,00	1.656.324.515,00	101.191.937,00	278.303.231,00	267.621.425,00	262.514.943,00	257.408.462,00	249.748.740,00	239.535.777,00
Bulgaria	2.499.490.282,00	4.942.800,00	2.494.547.482,00	152.402.557,00	419.145.294,00	403.057.701,00	395.366.961,00	387.676.222,00	376.140.113,00	360.758.634,00
Czechia	1.562.617.717,00	3.090.113,00	1.559.527.604,00	95.278.202,00	262.038.972,00	251.981.417,00	247.173.362,00	242.365.308,00	235.153.226,00	225.537.117,00
Denmark	324.991.338,00	642.678,00	324.348.660,00	19.815.844,00	54.498.548,00	52.406.790,00	51.406.816,00	50.406.843,00	48.906.883,00	46.906.936,00
Germany	5.317.778.511,00	10.516.030,00	5.307.262.481,00	324.243.328,00	891.750.550,00	857.523.469,00	841.161.074,00	824.798.679,00	800.255.086,00	767.530.295,00
Estonia	186.244.570,00	368.303,00	185.876.267,00	11.355.981,00	31.231.782,00	30.033.045,00	29.459.985,00	28.886.925,00	28.027.335,00	26.881.214,00
Ireland	663.390.868,00	1.311.871,00	662.078.997,00	40.449.232,00	111.245.546,00	106.975.729,00	104.934.528,00	102.893.325,00	99.831.521,00	95.749.116,00
Greece	3.586.843.608,00	7.093.066,00	3.579.750.542,00	218.702.246,00	601.486.082,00	578.399.903,00	567.363.462,00	556.327.019,00	539.772.357,00	517.699.473,00
Spain	6.837.784.631,00	13.521.877,00	6.824.262.754,00	416.923.355,00	1.146.643.884,00	1.102.633.513,00	1.081.594.175,00	1.060.554.838,00	1.028.995.832,00	986.917.157,00
France	7.276.283.944,00	14.389.019,00	7.261.894.925,00	443.660.171,00	1.220.176.846,00	1.173.344.140,00	1.150.955.574,00	1.128.567.008,00	1.094.984.159,00	1.050.207.027,00
Croatia	1.263.071.899,00	2.497.754,00	1.260.574.145,00	77.013.857,00	211.807.442,00	203.677.869,00	199.791.495,00	195.905.119,00	190.075.557,00	182.302.806,00
Italy	7.023.970.924,00	13.890.065,00	7.010.080.859,00	428.275.775,00	1.177.865.893,00	1.132.657.162,00	1.111.044.944,00	1.089.432.725,00	1.057.014.398,00	1.013.789.962,00
Cyprus	131.205.466,00	259.462,00	130.946.004,00	8.000.051,00	22.002.147,00	21.157.663,00	20.753.954,00	20.350.245,00	19.744.681,00	18.937.263,00
Latvia	463.676.528,00	916.931,00	462.759.597,00	28.271.959,00	77.754.987,00	74.770.603,00	73.343.906,00	71.917.210,00	69.777.163,00	66.923.769,00
Lithuania	664.171.367,00	1.313.414,00	662.857.953,00	40.496.825,00	111.376.429,00	107.101.590,00	105.057.986,00	103.014.381,00	99.948.975,00	95.861.767,00
Luxembourg	66.102.592,00	130.719,00	65.971.873,00	4.030.503,00	11.084.896,00	10.659.437,00	10.456.044,00	10.252.652,00	9.947.563,00	9.540.778,00
Hungary	2.815.968.174,00	5.568.642,00	2.810.399.532,00	171.699.307,00	472.216.201,00	454.091.647,00	445.427.129,00	436.762.612,00	423.765.835,00	406.436.801,00
Malta	45.500.000,00	89.977,00	45.410.023,00	2.774.293,00	7.630.000,00	7.337.146,00	7.197.146,00	7.057.146,00	6.847.146,00	6.567.146,00
Netherlands	720.463.632,00	1.424.733,00	719.038.899,00	43.929.156,00	120.816.209,00	116.179.054,00	113.962.243,00	111.745.431,00	108.420.214,00	103.986.592,00
Austria	578.936.189,00	1.144.860,00	577.791.329,00	35.299.737,00	97.083.146,00	93.356.910,00	91.575.568,00	89.794.226,00	87.122.213,00	83.559.529,00
Poland	11.439.026.446,00	22.620.939,00	11.416.405.507,00	697.476.965,00	1.918.236.742,00	1.844.611.171,00	1.809.414.166,00	1.774.217.162,00	1.721.421.655,00	1.651.027.646,00
Portugal	1.223.154.017,00	2.418.815,00	1.220.735.202,00	74.579.926,00	205.113.520,00	197.240.873,00	193.477.322,00	189.713.771,00	184.068.445,00	176.541.345,00
Romania	6.012.677.290,00	11.890.208,00	6.000.787.082,00	366.613.707,00	1.008.279.730,00	969.580.038,00	951.079.493,00	932.578.947,00	904.828.129,00	867.827.038,00
Slovenia	357.971.733,00	707.897,00	357.263.836,00	21.826.773,00	60.029.106,00	57.725.075,00	56.623.624,00	55.522.172,00	53.869.995,00	51.667.091,00
Slovakia	1.530.553.074,00	3.026.704,00	1.527.526.370,00	93.323.107,00	256.661.977,00	246.810.803,00	242.101.409,00	237.392.015,00	230.327.924,00	220.909.135,00
Finland	348.132.328,00	688.440,00	347.443.888,00	21.226.833,00	58.379.113,00	56.138.412,00	55.067.235,00	53.996.059,00	52.389.294,00	50.246.942,00
Sweden	400.386.447,00	791.773,00	399.594.674,00	24.412.943,00	67.141.727,00	64.564.701,00	63.332.742,00	62.100.784,00	60.252.847,00	57.788.930,00
EU27	65.000.000.000,00	128.539.000,00	64.871.461.000,00	3.963.274.570,00	10.900.000.000,00	10.481.637.286,00	10.281.637.286,00	10.081.637.286,00	9.781.637.286,00	9.381.637.286,00
administrative support expenditure (2026-2032) yearly			128.539.000,00	36.725.430,00		18.362.714,00	18.362.714,00	18.362.714,00	18.362.714,00	18.362.714,00
Total pursuant to Article 30d(4) of the ETS Directive			65.000.000.000,00	4.000.000.000,00	10.900.000.000,00	10.500.000.000,00	10.300.000.000,00	10.100.000.000,00	9.800.000.000,00	9.400.000.000,00

Tabuľka 2

Scenár 2, začiatok fungovania systému ETS2 v roku 2028: maximálna finančná alokácia na členský štát po odpočítaní výdavkov na podporu podľa článku 10 ods. 3 (v EUR, v bežných cenách)

Member State	Total pursuant to Article 10(1), third subparagraph	administrative support expenditure (2026-2032)	Total after deduction of support expenditure pursuant to Article 10(3)	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Belgium	1.394.069.397,00	3.281.910,00	1.390.787.487,00	101.191.937,00	-	290.600.590,00	262.514.943,00	257.408.462,00	249.748.740,00	229.322.815,00
Bulgaria	2.099.571.836,00	4.942.800,00	2.094.629.036,00	152.402.557,00	-	437.666.027,00	395.366.961,00	387.676.222,00	376.140.113,00	345.377.156,00
Czechia	1.312.598.882,00	3.090.113,00	1.309.508.769,00	95.278.202,00	-	273.617.663,00	247.173.362,00	242.365.308,00	235.153.226,00	215.921.008,00
Denmark	272.992.724,00	642.678,00	272.350.046,00	19.815.844,00	-	56.906.670,00	51.406.816,00	50.406.843,00	48.906.883,00	44.906.990,00
Germany	4.466.933.949,00	10.516.030,00	4.456.417.919,00	324.243.328,00	-	931.154.248,00	841.161.074,00	824.798.679,00	800.255.086,00	734.805.504,00
Estonia	156.445.439,00	368.303,00	156.077.136,00	11.355.981,00	-	32.611.816,00	29.459.985,00	28.886.925,00	28.027.335,00	25.735.094,00
Ireland	557.248.329,00	1.311.871,00	555.936.458,00	40.449.232,00	-	116.161.142,00	104.934.528,00	102.893.325,00	99.831.521,00	91.666.710,00
Greece	3.012.948.631,00	7.093.066,00	3.005.855.565,00	218.702.246,00	-	628.063.892,00	567.363.462,00	556.327.019,00	539.772.357,00	495.626.589,00
Spain	5.743.739.090,00	13.521.877,00	5.730.217.213,00	416.923.355,00	-	1.197.310.530,00	1.081.594.175,00	1.060.554.838,00	1.028.995.832,00	944.838.483,00
France	6.112.078.513,00	14.389.019,00	6.097.689.494,00	443.660.171,00	-	1.274.092.687,00	1.150.955.574,00	1.128.567.008,00	1.094.984.159,00	1.005.429.895,00
Croatia	1.060.980.395,00	2.497.754,00	1.058.482.641,00	77.013.857,00	-	221.166.557,00	199.791.485,00	195.905.119,00	190.075.557,00	174.530.056,00
Italy	5.900.135.577,00	13.890.065,00	5.886.245.512,00	428.275.775,00	-	1.229.912.145,00	1.111.044.944,00	1.089.432.725,00	1.057.014.398,00	970.565.525,00
Cyprus	110.212.591,00	259.462,00	109.953.129,00	8.000.051,00	-	22.974.353,00	20.753.954,00	20.350.245,00	19.744.681,00	18.129.845,00
Latvia	389.488.284,00	916.931,00	388.571.353,00	28.271.959,00	-	81.190.740,00	73.343.906,00	71.917.210,00	69.777.163,00	64.070.375,00
Lithuania	557.903.948,00	1.313.414,00	556.590.534,00	40.496.825,00	-	116.297.809,00	105.057.986,00	103.014.381,00	99.948.975,00	91.774.558,00
Luxembourg	55.526.177,00	130.719,00	55.395.458,00	4.030.503,00	-	11.574.703,00	10.456.044,00	10.252.652,00	9.947.563,00	9.133.993,00
Hungary	2.365.413.267,00	5.568.642,00	2.359.844.625,00	171.699.307,00	-	493.081.976,00	445.427.129,00	436.762.612,00	423.765.835,00	389.107.766,00
Malta	38.220.000,00	89.977,00	38.130.023,00	2.774.293,00	-	7.967.146,00	7.197.146,00	7.057.146,00	6.847.146,00	6.287.146,00
Netherlands	605.189.451,00	1.424.733,00	603.764.718,00	43.929.156,00	-	126.154.704,00	113.962.243,00	111.745.431,00	108.420.214,00	99.552.970,00
Austria	486.306.399,00	1.144.860,00	485.161.539,00	35.299.737,00	-	101.372.951,00	91.575.568,00	89.794.226,00	87.122.213,00	79.996.844,00
Poland	9.608.782.215,00	22.620.939,00	9.586.161.276,00	697.476.965,00	-	2.002.997.691,00	1.809.414.166,00	1.774.217.162,00	1.721.421.655,00	1.580.633.637,00
Portugal	1.027.449.374,00	2.418.815,00	1.025.030.559,00	74.579.926,00	-	214.176.853,00	193.477.322,00	189.713.771,00	184.068.445,00	169.014.242,00
Romania	5.050.648.923,00	11.890.208,00	5.038.758.715,00	366.613.707,00	-	1.052.832.492,00	951.079.493,00	932.578.947,00	904.828.129,00	830.825.947,00
Slovenia	300.696.256,00	707.897,00	299.988.359,00	21.826.773,00	-	62.681.606,00	56.623.624,00	55.522.172,00	53.869.995,00	49.464.189,00
Slovakia	1.285.664.582,00	3.026.704,00	1.282.637.878,00	93.323.107,00	-	268.003.076,00	242.101.409,00	237.392.015,00	230.327.924,00	211.490.347,00
Finland	292.431.155,00	688.440,00	291.742.715,00	21.226.833,00	-	60.958.705,00	55.067.235,00	53.996.059,00	52.389.294,00	48.104.589,00
Sweden	336.324.616,00	791.773,00	335.532.843,00	24.412.943,00	-	70.108.514,00	63.332.742,00	62.100.784,00	60.252.847,00	55.325.013,00
EU27	54.600.000.000,00	128.539.000,00	54.471.461.000,00	3.963.274.570,00	-	11.381.637.286,00	10.281.637.286,00	10.081.637.286,00	9.781.637.286,00	8.981.637.286,00
<i>administrative support expenditure (2026-2032) yearly</i>			128.539.000,00	36.725.430,00	-	18.362.714,00	18.362.714,00	18.362.714,00	18.362.714,00	18.362.714,00
Total pursuant to Article 30d(4) of the ETS Directive			54.600.000.000,00	4.000.000.000,00	-	11.400.000.000,00	10.300.000.000,00	10.100.000.000,00	9.800.000.000,00	9.000.000.000,00

PRÍLOHA II

Vzor oznámenia menšej úpravy sociálno-klimatického plánu podľa článku 18 ods. 6 nariadenia (EÚ) 2023/955 (vyplnia členské štáty)

V súlade s článkom 18 ods. 6 nariadenia (EÚ) 2023/955 [členský štát] týmto predkladá oznámenie o tejto menšej úprave:

Existujúce ustanovenie v sociálno-klimatickom pláne	Nové ustanovenie po oznámení
Zložka: Opatrenie: Existujúce ustanovenie míľnika/cieľa:	Zmenené znenie:

[členský štát] potvrdzuje, že:

- ☐ menšia úprava predstavuje zvýšenie alebo zníženie o menej ako 5 % cieľa stanoveného v pláne A;
- ☐ cieľ nebol nikdy predtým upravený;
- ☐ ALEBO bol míľnik/cieľ bol upravený prostredníctvom týchto oznámení:

Oznámenie	Dátum	Vplyv z hľadiska zvýšenia/ zníženia	Opis zmeny
	dd/mm/rr		
	dd/mm/rr		

ale kumulovaná hodnota zvýšenia alebo zníženia počas trvania sociálno-klimatického plánu nepresiahne 5 % príslušného cieľa.
